

Förklarande rapport

Konvention av den 13 januari 2000 om internationellt skydd för vuxna

Paul Lagarde

Konvention och rekommendation antagen av Special Commission
of a diplomatic character

Publicerad av
Haagkonferensen för internationell privaträtt
Permanent byrån
Churchillplein 6b
2517 JW Haag
Nederländerna

Telefon: +31 70 363 3303
Fax: +31 70 363 4867
E-post: secretariat@hcch.net
Webbplats: www.hcch.net

© Haagkonferensen för internationell privaträtt 2017

Alla rättigheter förbehållna. Denna publikation får inte återges, lagras i söksystem eller på annat sätt eller via andra hjälpmedel, däribland fotokopiering eller inspelning, överföras utan upphovsrättsinnehavarens skriftliga tillstånd.

Tack vare generöst stöd från Europeiska kommissionens generaldirektorat för rättsliga frågor har den förklarande rapporten om 2000 års konvention om skydd för vuxna, som utarbetats av professor Paul Lagarde och reviderades 2016, översatts till alla Europeiska unionens officiella språk, med undantag för engelska, franska, spanska och tyska. De franska och engelska versionerna har reviderats av Paul Lagarde och den permanenta byrån och de spanska och tyska översättningarna kommer att revideras inom en snar framtid. Den ursprungliga spanska översättningen av den reviderade rapporten tillhandahölls av Spaniens utrikesministerium och den tyska översättningen tillhandahölls av Förbundsrepubliken Tysklands justitieministerium och utrikesministerium. Observera att den tyska översättningen inte har samordnats av de österrikiska, tyska och schweiziska myndigheterna. Översättningarna av publikationen till övriga språk (med undantag för den spanska) har inte granskats av permanenta byrån för Haagkonferensen för internationell privaträtt.

Officiella versioner av publikationen på engelska och franska finns på webbplatsen för Haagkonferensen för internationell privaträtt (www.hcch.net).

ISBN 978-92-79-66997-2

Tryckt i Belgien

Förord

1 Innehållet i denna skrift har hämtats från publikationen "Proceedings of the Special Commission with a diplomatic character of September – October 1999, Protection of Adults".

Denna publikation innehåller, utöver de sidor som återges nedan, de preliminära dokument, rapporter och sammanfattningar av de diskussioner som rör arbetet i specialkommissionen av diplomatisk karaktär år 1999. Den fullständiga publikationen kan beställas antingen genom bokhandlare eller direkt från den permanenta byrån för Haagkonferensen för internationell privaträtt, Churchillplein, 6b, 2517 JW Haag, Nederländerna (e-post: secretariat@hcch.net, fax: +31 70 360 4867).

2 Den förklarande rapporten av professor Paul Lagarde är en kommentar till den konvention som antagits av specialkommissionen av diplomatisk karaktär vilket fastställs i slutakten av den 2 oktober 1999.

3 Konventionen undertecknades först av Nederländerna den 13 januari 2000 och fick därför detta datum.

4 Denna reviderade utgåva av den förklarande rapporten innehåller kompletterande information i punkt 146 om bekräftelse av befogenheter.

5 Haagkonferensen för internationell privaträtt har en webbplats (www.hcch.net) med information om Haagkonferensen och Haagkonventionerna.

Haag, april 2017

Innehållsförteckning

KONVENTION	7
Rekommendation antagen av specialkommissionen av diplomatisk karaktär om skydd för vuxna	25
INTYG.....	27
SKYDDSÅTGÄRDER SOM RÖR EN VUXEN.....	30
INFORMATION OM SKYDDSÅTGÄRDER SOM RÖR EN VUXEN	32
RAPPORT	35

Konvention

KONVENTIONEN OM SKYDD FÖR VUXNA I INTERNATIONELLA SITUATIONER

De stater som har undertecknat denna konvention, som beaktar behovet att vidta åtgärder om skydd i internationella situationer för vuxna som på grund av nedsatt eller bristande personlig förmåga inte kan ta tillvara sina intressen, som önskar att undvika konflikter mellan sina rättssystem i fråga om jurisdiktion, tillämplig lagstiftning, erkännande och verkställighet av bestämmelser om skydd av vuxna, som erinrar om vikten av internationellt samarbete för skydd av vuxna, som bekräftar att den vuxnes intressen och respekten för hans eller hennes värdighet och självständighet i första hand ska beaktas, har enats om följande bestämmelser:

KAPITEL I – KONVENTIONENS TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Artikel 1

1. Denna konvention ska tillämpas på skydd för vuxna i internationella situationer, då de på grund av bristande eller nedsatt personlig förmåga inte har möjligheter att skydda sina intressen.
2. Dess ändamål är
 - a) att fastställa den stat vars myndigheter har behörighet att vidta åtgärder till skydd för den vuxnes person eller egendom,
 - b) att fastställa vilken lag dessa myndigheter ska tillämpa när de utövar sin behörighet,
 - c) att fastställa vilken lag som ska tillämpas för representation av den vuxne,
 - d) att ge föreskrifter om erkännande och verkställighet av sådana skyddsåtgärder i alla fördragsslutande stater,
 - e) att upprätta sådant samarbete mellan myndigheterna i de fördragsslutande staterna som krävs för att uppnå denna konventions mål.

Artikel 2

1. I denna konvention avses med en vuxen en person som har fyllt 18 år.
2. Konventionen gäller även åtgärder som avser en person som ännu inte fyllt 18 år vid den tidpunkt då åtgärderna vidtogs.

Artikel 3

De åtgärder som artikel 1 hänvisar till kan i synnerhet avse

- a) fastställande av oförmåga och införande av en skyddsordning,

- b) placering av den vuxne under skydd av en juridisk eller administrativ myndighet,
- c) förmyndarskap, godmanskap och liknande institut,
- d) förordnande av och uppgifter för en person eller ett organ som ska ansvara för den vuxnes person eller egendom, samt företräda eller bistå den vuxne,
- e) placering av den vuxne i en inrättning eller på en annan plats där skydd kan ordnas,
- f) förvaltning av, bevarande av eller förfogande över den vuxnes egendom,
- g) beviljande av en specifik åtgärd till skydd för den vuxnes person eller egendom.

Artikel 4

1. Denna konvention ska inte tillämpas på
 - a) underhållsskyldighet,
 - b) ingående, annullering och upplösning av äktenskap eller liknande relationer, eller juridisk separation,
 - c) förmögenhetsförhållanden som avser äktenskap eller liknande relationer,
 - d) arvstruster och arv,
 - e) social trygghet,
 - f) offentligrättsliga åtgärder av allmän karaktär i fråga om hälsa,
 - g) åtgärder riktade mot en person till följd av att denna person har begått brottsliga gärningar,
 - h) beslut om rätt till asyl eller invandring,
 - i) åtgärder som enbart syftar till allmän säkerhet.
2. Vad gäller de frågor som omfattas av punkt 1 påverkar de inte en persons rätt att agera som den vuxnes representant.

KAPITEL II – BEHÖRIGHET

Artikel 5

1. De rättsliga eller administrativa myndigheterna i den fördragsslutande stat där den vuxne har sin hemvist ska vara behöriga att vidta åtgärder som syftar till skydd för den vuxnes person eller egendom.
2. Om den vuxne får en ny hemvist i en annan fördragsslutande stat ska myndigheterna i den nya hemviststaten vara behöriga.

Artikel 6

1. När det gäller vuxna som är flyktingar eller som på grund av oroligheter i sitt ursprungsland har fördrivits därifrån, ska myndigheterna i den fördragsslutande staten på det territorium dit dessa vuxna har flytt ha den behörighet som anges i artikel 5.1.
2. Bestämmelserna i föregående punkt gäller även vuxna vars hemvist inte går att fastställa.

Artikel 7

1. Med undantag för vuxna som är flyktingar eller som på grund av oroligheter i ursprungslandet har fördrivits därifrån, ska myndigheterna i en fördragsslutande stat där den vuxne är medborgare ha behörighet att vidta åtgärder till skydd för den vuxnes person eller egendom, om de anser att de har bättre möjligheter att bedöma den vuxnes intressen, och detta ska göras efter att ha samrått med de myndigheter som har behörighet enligt artikel 5 eller artikel 6.2.
2. Denna behörighet ska inte utövas om de myndigheter som har behörighet enligt artikel 5, artikel 6.2 eller artikel 8 har underrättat myndigheterna i den stat där den vuxne är medborgare om att de har vidtagit de åtgärder som situationen kräver eller har beslutat att ingen åtgärd bör vidtas eller att rättsliga förhandlingar pågår vid berörda myndigheter.
3. De åtgärder som har vidtagits enligt punkt 1 förfaller så snart de myndigheter som har behörighet enligt artikel 5, artikel 6.2 eller artikel 8 har vidtagit de åtgärder som situationen kräver eller har beslutat att inga åtgärder behöver vidtas. Dessa myndigheter ska meddela detta till de myndigheter som har vidtagit åtgärder enligt punkt 1.

Artikel 8

1. Om de anser att det ligger den vuxnes intresse får myndigheterna i den fördragsslutande stat som har behörighet enligt artikel 5 eller artikel 6, antingen på eget initiativ eller på begäran av myndigheterna i en annan fördragsslutande stat, lämna en begäran till myndigheterna i de stater som nämns i punkt 2 om att vidta åtgärder till skydd för den vuxnes person eller egendom. Begäran får avse alla eller vissa aspekter av sådant skydd.
2. De fördragsslutande stater till vars myndigheter en framställning i enlighet med föregående punkt får riktas är
 - a) en stat där den vuxne är medborgare,
 - b) den stat där den vuxne tidigare haft sin hemvist,
 - c) en stat där den vuxne har egendom,
 - d) den stat vars myndigheter har valts ut skriftligen av den vuxne för att vidta åtgärder som rör hans eller hennes skydd,
 - e) den stat som är hemvist för en närstående person som är beredd att åta sig den vuxnes skydd,
 - f) den stat i vars territorium den vuxne finns, avseende skyddet för den vuxnes person.
3. I den händelse den myndighet som utsetts i enlighet med de föregående punkterna inte godkänner behörigheten, bibehåller myndigheterna i den fördragsslutande stat som har behörighet enligt artiklarna 5 eller 6 sin behörighet.

Artikel 9

Myndigheterna i den fördragsslutande stat där den vuxnes egendom finns ska ha behörighet att vidta skyddsåtgärder för egendomen i den mån sådana åtgärder är förenliga med dem som redan har vidtagits av de myndigheter som har behörighet enligt artiklarna 5–8.

Artikel 10

1. I alla brådskande fall ska myndigheterna i varje fördragsslutande stat på vars territorium den vuxne eller sådan egendom som tillhör den vuxne finns ha behörighet att vidta nödvändiga skyddsåtgärder.
2. De åtgärder som vidtas med stöd av föregående punkt avseende en vuxen som har hemvist i en fördragsslutande stat ska upphöra att gälla så snart de myndigheter som är behöriga enligt artiklarna 5–9 har vidtagit de åtgärder som situationen kräver.
3. De åtgärder som vidtas med stöd av punkt 1 avseende en vuxen som har hemvist i en icke-fördragsslutande stat ska upphöra att gälla i varje fördragsslutande stat så snart de åtgärder som situationen kräver och som vidtas av en annan stats myndigheter erkänns i den fördragsslutande staten i fråga.
4. De myndigheter som har vidtagit åtgärder med stöd av punkt 1 ska, om möjligt, underrätta myndigheterna i den fördragsslutande stat där den vuxne har sin hemvist om de åtgärder som vidtagits.

Artikel 11

1. I undantagsfall ska myndigheterna i en fördragsslutande stat på vars territorium den vuxne finns vara behöriga att vidta tillfälliga åtgärder till skydd för den vuxnes person, med territoriell verkan endast i staten i fråga, såvida åtgärderna är förenliga med dem som redan har vidtagits av de myndigheter som är behöriga enligt artiklarna 5–8 och efter att ha samrått med de myndigheter som har behörighet enligt artikel 5.
2. De åtgärder som vidtas med stöd av föregående punkt avseende en vuxen med hemvist i en fördragsslutande stat ska upphöra att gälla så snart de myndigheter som är behöriga enligt artiklarna 5–8 har fattat beslut avseende de skyddsåtgärder som situationen kan kräva.

Artikel 12

Om inte annat följer av bestämmelserna i artikel 7.3 ska de åtgärder som vidtas med stöd av artiklarna 5–9 fortsätta att gälla enligt sina villkor, även om grunden för behörigheten har upphört genom ändrade förhållanden, så länge de myndigheter som är behöriga enligt konventionen inte har ändrat, ersatt eller upphävt åtgärderna.

KAPITEL III – TILLÄMPLIG LAGSTIFTNING

Artikel 13

1. Myndigheterna i de fördragsslutande staterna ska tillämpa sin egen lag vid utövandet av sin behörighet enligt bestämmelserna i kapitel II.
2. Myndigheterna i de fördragsslutande staterna får emellertid, i den mån som skyddet för den vuxnes person eller egendom kräver detta, undantagsvis tillämpa eller beakta lagen i en annan stat till vilken situationen har väsentlig anknytning.

Artikel 14

Om en åtgärd vidtagen i en fördragsslutande stat genomförs i en annan fördragsslutande stat ska villkoren för genomförandet bestämmas av lagen i den andra fördragsslutande staten.

Artikel 15

1. Förekomsten, omfattningen, ändringen och upphörandet av en framtidsfullmakt som tilldelats av en vuxen, antingen genom ett avtal eller genom en ensidig handling, och som ska utövas när den vuxne inte kan tillvarata sina intressen, ska bestämmas av lagen i den stat där den vuxne hade sin hemvist då avtalet slöts eller den ensidiga handlingen utfördes, såvida inte en av de lagar som nämns i punkt 2 ska tillämpas enligt vad som uttryckligen har anvisats skriftligt.
2. De stater vars lagar får anvisas som tillämpliga är
 - a) en stat där den vuxne är medborgare,
 - b) en stat där den vuxne tidigare haft sin hemvist,
 - c) en stat där den vuxne har egendom, med avseende på den egendomen.
3. Sättet för utövningen av en sådan framtidsfullmakt ska bestämmas av lagen i den stat där framtidsfullmakten utövas.

Artikel 16

De framtidsfullmakter som avses i artikel 15 får återkallas eller ändras genom åtgärder som vidtas av en myndighet som har behörighet enligt konventionen när de inte utövas på ett sätt som är tillräckligt för att garantera skyddet för den vuxnes person eller egendom. Om en sådan framtidsfullmakt återkallas eller ändras ska den lag som avses i artikel 15 beaktas i största möjliga utsträckning.

Artikel 17

1. Giltigheten av en sådan rättshandling som företagits mellan tredje man och en annan person som enligt lagen i den stat där rättshandlingen företogs är behörig att handla som den vuxnes representant får inte angripas, och tredje man kan inte hållas ansvarig enbart på grund av att den andra personen inte

var behörig att handla som den vuxnes representant enligt den lag som anvisas i bestämmelserna i detta kapitel, såvida inte tredje man visste eller borde ha vetat att denna behörighet bestäms i den lagen.

2. Föregående punkt ska tillämpas endast om rättshandlingen företogs mellan personer som befann sig på samma stats territorium.

Artikel 18

Bestämmelserna i detta kapitel ska tillämpas även om den lag som anvisas genom dessa bestämmelser är en icke-fördragsslutande stats lag.

Artikel 19

Med "lag" avses i detta kapitel den gällande lagen i en stat, med undantag för dess lagvalsregler.

Artikel 20

Detta kapitel förhindrar inte tillämpningen av bestämmelserna i lagen i den stat där den vuxne ska skyddas om tillämpningen av sådana bestämmelser är obligatorisk, oavsett vilken lag som annars skulle tillämpas.

Artikel 21

Den lag som anvisas genom bestämmelserna i detta kapitel får åsidosättas endast om tillämpningen är uppenbart oförenlig med grunderna för rättsordningen (ordre public).

KAPITEL IV – ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET

Artikel 22

1. De åtgärder som vidtas av en fördragsslutande stats myndigheter ska erkännas direkt på grund av lag i samtliga övriga fördragsslutande stater.
2. Erkännande får dock vägras
 - a) om åtgärden har vidtagits av en myndighet vars behörighet inte grundades på, eller inte uppfyllde, någon av de omständigheter som anges i kapitel II,
 - b) om åtgärden i strid med grundläggande förfaranderegler i den anmodade staten har vidtagits inom ramen för ett rättsligt eller administrativt förfarande utan att den vuxne har fått möjlighet att komma till tals, såvida det inte är fråga om ett brådskande fall,
 - c) om ett sådant erkännande uppenbart skulle strida mot grunderna för rättsordningen (ordre public) i den anmodade staten, eller står i strid med en bestämmelse i lagen i den stat där tillämpningen är obligatorisk, oavsett vilken lag som annars skulle tillämpas,

- d) om åtgärden är oförenlig med en senare åtgärd som har vidtagits i en icke-fördragsslutande stat som skulle ha behörighet enligt artiklarna 5–9, om den senare åtgärden uppfyller kraven för erkännande i den anmodade staten,
- e) om förfarandet i artikel 33 inte har följts.

Artikel 23

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 22.1 får varje berörd part begära att de behöriga myndigheterna i en fördragsslutande stat beslutar om erkännande eller icke-erkännande av en åtgärd som har vidtagits i en annan fördragsslutande stat. Förfarandet ska regleras i den anmodade statens lag.

Artikel 24

Myndigheten i den anmodade staten ska vara bunden av bedömningen av de faktiska omständigheter på vilka myndigheten i den stat där åtgärden vidtogs grundade sin behörighet.

Artikel 25

1. Om åtgärder som vidtas i en fördragsslutande stat och är verkställbara i den staten kräver verkställighet i en annan fördragsslutande stat, ska åtgärderna på begäran av en berörd part förklaras verkställbara eller registreras för verkställighet i den andra fördragsslutande staten i enlighet med det förfarande som anges i den statens lag.
2. Varje fördragsslutande stat ska tillämpa ett enkelt och snabbt förfarande för verkställbarhetsförklaringen eller registreringen.
3. Verkställbarhetsförklaringen eller registreringen får vägras endast på någon av de i artikel 22.2 angivna grunderna.

Artikel 26

Ingen omprövning i sak av den vidtagna åtgärden får äga rum, med förbehåll för den omprövning som är nödvändig för att tillämpa de föregående artiklarna.

Artikel 27

Åtgärder som har vidtagits i en fördragsslutande stat och förklarats verkställbara eller registrerats för verkställighet i en annan fördragsslutande stat, ska verkställas i den senare staten som om de hade vidtagits av myndigheterna där. Verkställigheten ska äga rum enligt den anmodade statens lag med de begränsningar som föreskrivs där.

KAPITEL V – SAMARBETE

Artikel 28

1. Varje fördragsslutande stat ska utse en centralmyndighet som ska ha till uppgift att fullgöra de skyldigheter som åläggs sådana myndigheter enligt denna konvention.
2. Federala stater, stater med mer än ett rättssystem eller stater som har autonoma territoriella enheter får utse fler än en centralmyndighet och ange den territoriella eller den personliga omfattningen av deras befogenheter. Om en stat har utsett fler än en centralmyndighet ska den ange den centralmyndighet till vilken meddelanden kan sändas för vidarebefordran till behörig centralmyndighet inom den staten.

Artikel 29

1. Centralmyndigheterna ska samarbeta med varandra och främja samarbetet mellan de behöriga myndigheterna i sina stater för att uppnå målen med denna konvention.
2. Centralmyndigheterna ska i samband med tillämpningen av konventionen vidta lämpliga åtgärder i syfte att lämna upplysningar om de lagar och de tjänster som finns i deras stater till skydd för vuxna.

Artikel 30

Centralmyndigheten i en fördragsslutande stat ska, direkt eller genom myndigheter eller andra organ, vidta alla lämpliga åtgärder för att

- a) underlätta kommunikationen, med alla medel, mellan de behöriga myndigheterna i situationer som omfattas av konventionen,
- b) på begäran av en behörig myndighet i en annan fördragsslutande stat bistå med att ta reda på var en vuxen befinner sig, om det kan antas att den vuxne befinner sig och behöver skydd på den anmodade statens territorium.

Artikel 31

De behöriga myndigheterna i en fördragsslutande stat får, antingen direkt eller via andra organ, uppmuntra till medling, förlikning eller liknande åtgärder för att uppnå samförståndslösningar till skydd för den vuxnes person eller egendom i situationer som omfattas av konventionen.

Artikel 32

1. När en skyddsåtgärd övervägs får de enligt konventionen behöriga myndigheterna, om detta krävs med hänsyn till den vuxnes situation, begära att varje myndighet i en annan fördragsslutande stat som förfogar över sådana upplysningar som är relevanta för skyddet av den vuxne överlämnar dessa upplysningar.

2. En fördragsslutande stat får förklara att framställningar enligt punkt 1 till dess myndigheter endast får lämnas via centralmyndigheten.
3. De behöriga myndigheterna i en fördragsslutande stat får begära att myndigheterna i en annan fördragsslutande stat bistår med genomförandet av skyddsåtgärder som vidtas med stöd av denna konvention.

Artikel 33

1. Om en myndighet som är behörig enligt artiklarna 5–8 överväger att placera den vuxne i en inrättning eller på en annan plats där skydd kan ordnas, och om denna placering ska äga rum i en annan fördragsslutande stat, ska myndigheten först samråda med centralmyndigheten eller en annan behörig myndighet i den staten. Myndigheten ska i detta syfte överlämna en rapport om den vuxne tillsammans med motiveringen för den föreslagna placeringen.
2. Beslut om placering får inte fattas i den ansökande staten om centralmyndigheten eller en annan behörig myndighet i den anmodade staten uttrycker invändningar mot placeringen inom rimlig tid.

Artikel 34

I sådana fall där den vuxne utsätts för allvarlig fara ska de behöriga myndigheterna i den fördragsslutande stat där åtgärder till skydd för den vuxne har vidtagits eller övervägs – om de får underrättelse om att den vuxne har bytt hemvist till eller befinner sig i en annan stat – underrätta myndigheterna i den staten om faran och om vilka åtgärder som vidtagits eller övervägs.

Artikel 35

En myndighet får inte begära eller överlämna upplysningar enligt detta kapitel om det, enligt myndighetens uppfattning, skulle kunna medföra fara för den vuxnes person eller egendom eller innebära att friheten eller livet för en medlem av den vuxnes familj allvarligt hotas.

Artikel 36

1. Utan att det påverkar möjligheten att ta ut skäliga avgifter för tjänster ska centralmyndigheter och andra myndigheter i fördragsslutande stater bära sina egna kostnader för tillämpningen av bestämmelserna i detta kapitel.
2. Varje fördragsslutande stat får träffa överenskommelser med en eller flera andra fördragsslutande stater om fördelningen av avgifter.

Artikel 37

Varje fördragsslutande stat får träffa överenskommelser med en eller flera andra fördragsslutande stater för att sinsemellan förbättra tillämpningen av detta kapitel. Stater som har ingått en sådan överenskommelse ska överlämna en kopia till konventionens depositarie.

KAPITEL VI – ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 38

1. Myndigheterna i den fördragsslutande stat där en skyddsåtgärd vidtagits eller en framtidsfullmakt bekräftats får, på begäran av den person som ska skydda den vuxnes person eller egendom, utfärda ett intyg för denna person avseende i vilken egenskap personen handlar och vilka befogenheter personen har.
2. Denna person ska, om inte annat kan visas, anses handla i den egenskap och ha de befogenheter som anges i intyget från och med det datum som anges i intyget.
3. Varje fördragsslutande stat ska ange vilka myndigheter som är behöriga att utfärda intyget.

Artikel 39

Personuppgifter som samlats in eller översänts enligt konventionen får endast användas i de syften för vilka de samlats in eller översänts.

Artikel 40

De myndigheter till vilka upplysningar överlämnats ska sörja för att de omfattas av sekretess i enlighet med lagstiftningen i denna stat.

Artikel 41

Ingen legalisering eller annat liknande förfarande får krävas i fråga om handlingar som översänds eller överlämnas enligt denna konvention.

Artikel 42

Varje fördragsslutande stat får utse myndigheter till vilka framställningar enligt artiklarna 8 och 33 ska göras.

Artikel 43

1. Haagkonferensen för internationell privaträtts permanenta byrå ska underrättas om de myndigheter som utses enligt artiklarna 28 och 42 senast på inlämningsdagen för ratifikationsinstrumentet, vid godtagande eller godkännande av konventionen eller vid anslutning därtill. Haagkonferensen för internationell privaträtts permanenta byrå ska även underrättas om alla ändringar av dessa.
2. Förklaringar enligt artikel 32.2 ska ställas till konventionens depositarie.

Artikel 44

En fördragsslutande stat som i fråga om skydd av den vuxnes person eller egendom har olika rättssystem eller regelverk ska inte vara förpliktad att tillämpa denna konvention på konflikter uteslutande mellan sådana olika system eller regelverk.

Artikel 45

I förhållande till en stat som i fråga om denna konvention har två eller flera rättssystem eller regelverk som är tillämpliga inom olika territoriella enheter ska

- a) alla hänvisningar till hemvist i denna stat avse hemvisten i en territoriell enhet,
- b) varje hänvisning till att den vuxne befinner sig i denna stat avse att den vuxne befinner sig inom en territoriell enhet,
- c) varje hänvisning till att egendom som tillhör den vuxne finns i denna stat avse att egendom som tillhör den vuxne finns inom en territoriell enhet,
- d) varje hänvisning till den stat i vilken den vuxne är medborgare avse den territoriella enhet som anges i denna stats lagstiftning eller, om relevanta regler saknas, den territoriella enhet till vilken den vuxne har närmast anknytning,
- e) varje hänvisning till den stat vars myndigheter har valts ut av den vuxne
 - avse den territoriella enheten, om den vuxne har valt ut myndigheterna i denna territoriella enhet,
 - avse den territoriella enhet till vilken den vuxne har närmast anknytning, om den vuxne har valt ut myndigheterna i staten utan att ange en viss territoriell enhet i staten,
- f) varje hänvisning till lagen i den stat till vilken den vuxne har väsentlig anknytning avse lagen i den territoriella enhet till vilken den vuxne har väsentlig anknytning,
- g) varje hänvisning till lag eller förfarande eller myndighet i den stat i vilken en åtgärd vidtagits avse lag eller förfarande som gäller inom den territoriella enhet eller myndighet inom den territoriella enhet i vilken en sådan åtgärd vidtagits,
- h) varje hänvisning till den anmodade statens lag eller förfarande eller myndighet avse lag eller förfarande som gäller inom den territoriella enhet eller myndighet inom den territoriella enhet i vilken erkännande eller verkställighet begärts,
- i) varje hänvisning till den stat där en skyddsåtgärd ska genomföras avse den territoriella enhet där åtgärden ska genomföras,
- j) varje hänvisning till den statens organ eller myndigheter, utom centralmyndigheter, avse de organ eller myndigheter som är bemyndigade att vidta åtgärder inom den relevanta territoriella enheten.

Artikel 46

Vid fastställande av tillämplig lag enligt kapitel III med avseende på en stat som omfattar två eller flera territoriella enheter vilka var för sig har sitt eget rättssystem eller regelverk på det område som denna konvention omfattar, ska följande regler tillämpas:

- a) Om det finns regler i kraft i en sådan stat där det fastställs vilken territoriell enhets lag som är tillämplig, ska lagen i denna enhet tillämpas.
- b) Om det inte finns några sådana regler ska lagen i den relevanta territoriella enheten enligt artikel 45 tillämpas.

Artikel 47

Vid fastställande av tillämplig lag enligt kapitel III med avseende på en stat som har två eller flera rättssystem eller regelverk som är tillämpliga på olika kategorier av personer på det område som omfattas av denna konvention, ska följande regler tillämpas:

- a) Om det i en sådan stat finns gällande regler om vilken av dessa lagar som är tillämplig, ska den lagen tillämpas.
- b) Om det inte finns några sådana regler ska det rättssystem eller det regelverk tillämpas till vilket den vuxne har närmast anknytning.

Artikel 48

I förbindelserna mellan de fördragsslutande staterna ska denna konvention ersätta *Convention concernant l'interdiction et les mesures de protection analogues*, som undertecknades i Haag den 17 juli 1905.

Artikel 49

1. Denna konvention inverkar inte på något annat internationellt instrument som de fördragsslutande staterna är parter i och som innehåller bestämmelser om frågor som regleras i konventionen, såvida inte en motsatt förklaring avges av de stater som är parter i ett sådant instrument.
2. Denna konvention inverkar inte på möjligheten för en eller flera fördragsslutande stater att ingå överenskommelser som innehåller bestämmelser om frågor som regleras i denna konvention med avseende på vuxna som har hemvist i någon av de stater som är parter i sådana överenskommelser.
3. Överenskommelser som kan komma att ingås av en eller flera fördragsslutande stater om frågor som omfattas av denna konventions tillämpningsområde inverkar inte på tillämpningen av bestämmelserna i denna konvention i förhållandet mellan dessa stater och andra fördragsslutande stater.
4. De föregående punkterna ska även vara tillämpliga på enhetliga lagar som är grundade på särskilda förbindelser av regional eller annan karaktär mellan berörda stater.

Artikel 50

1. Konventionen ska vara tillämplig på åtgärder endast om de vidtas i en stat efter det att konventionen har trätt i kraft för den staten.
2. Konventionen ska vara tillämplig på erkännande och verkställighet av åtgärder som vidtas efter det att den har trätt i kraft mellan den stat där åtgärderna har vidtagits och den anmodade staten.
3. Konventionen ska, från den tidpunkt då den träder i kraft i en fördragsslutande stat, vara tillämplig på framtidsfullmakter som tidigare tilldelats i enlighet med villkor som motsvarar dem som fastställs i artikel 15.

Artikel 51

1. Varje meddelande som sänds till centralmyndigheten eller till en annan myndighet i en fördragsslutande stat ska vara avfattat på originalspråket och åtföljas av en översättning till det officiella språket eller ett av de officiella språken i den andra staten eller, om det är svårt att få till stånd en sådan översättning, en översättning till franska eller engelska.
2. En fördragsslutande stat får genom reservation i enlighet med artikel 56 emellertid motsätta sig användningen av antingen franska eller engelska, dock inte båda.

Artikel 52

Generalsekreteraren för Haagkonferensen för internationell privaträtt ska med jämna mellanrum sammankalla en specialkommission för att granska den praktiska tillämpningen av denna konvention.

KAPITEL VII – SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 53

1. Konventionen ska vara öppen för undertecknande av de stater som var medlemmar i Haagkonferensen för internationell privaträtt den 2 oktober 1999.
2. Den ska ratificeras, godtas eller godkännas och ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrumenten ska deponeras hos utrikesministeriet i Konungariket Nederländerna, som är depositarie för konventionen.

Artikel 54

1. Varje annan stat får ansluta sig till konventionen efter det att den har trätt i kraft i enlighet med artikel 57.1.
2. Anslutningsinstrumentet ska deponeras hos depositarien.
3. Anslutningen får verkan endast i förhållandet mellan den anslutande staten och de fördragsslutande stater som inte har gjort någon invändning mot anslutningen inom sex månader efter det att underrättelsen i artikel 59 *b* har mottagits. Stater kan göra en sådan invändning även när de efter en anslutning ratificerar, godtar eller godkänner konventionen. Depositarien ska underrättas om varje sådan invändning.

Artikel 55

1. En fördragsslutande stat som består av två eller flera territoriella enheter med olika rättssystem i frågor som regleras i denna konvention får vid undertecknande, ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning förklara att konventionen ska omfatta alla dess enheter eller endast en eller flera av dem och får när som helst ändra sin förklaring genom att avge en ny förklaring.

2. En sådan förklaring ska meddelas depositarien och uttryckligen ange de territoriella enheter på vilka konventionen är tillämplig.
3. Om en stat inte avger någon förklaring enligt denna artikel, ska konventionen omfatta alla dess territoriella enheter.

Artikel 56

1. Varje stat får senast vid ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning eller då en förklaring avges i enlighet med artikel 55 anmäla den reservation som avses i artikel 51.2. Ingen annan reservation ska vara tillåten.
2. Varje stat får när som helst återta en reservation som den har anmält. Depositarien ska underrättas om ett sådant återtagande.
3. Reservationen ska upphöra att gälla den första dagen i den tredje kalendermånaden efter det att den underrättelse som avses i föregående punkt har lämnats.

Artikel 57

1. Konventionen träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre månader efter det att det tredje ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument som avses i artikel 53 har deponerats.
2. Därefter träder konventionen i kraft
 - a) i förhållande till varje stat som senare ratificerar, godtar eller godkänner den, den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre månader efter det att dess ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument har deponerats,
 - b) i förhållande till varje anslutande stat, den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre månader efter utgången av den period på sex månader som avses i artikel 54.3,
 - c) i förhållande till en territoriell enhet som konventionen har utsträckts till i enlighet med artikel 55, den första dagen i den månad som följer efter utgången av tre månader efter den underrättelse som avses i den artikeln.

Artikel 58

1. En stat som är part i konventionen får säga upp den genom en skriftlig underrättelse ställd till depositarien. Uppsägningen får begränsas till vissa territoriella enheter på vilka konventionen är tillämplig.
2. Uppsägningen får verkan den första dagen i den månad som följer efter utgången av tolv månader efter det att depositarien har mottagit underrättelsen. När en längre uppsägningstid anges i underrättelsen får uppsägningen verkan efter utgången av en sådan längre period.

Artikel 59

Depositarien ska underrätta de stater som är medlemmar i Haagkonferensen för internationell privaträtt och de stater som har anslutit sig i enlighet med artikel 54 om

- a) de undertecknanden, ratifikationer, godtaganden och godkännanden som avses i artikel 53,
- b) de anslutningar och de invändningar som gjorts mot anslutningar som avses i artikel 54,
- c) dagen då konventionen träder i kraft i enlighet med artikel 57,
- d) de deklarationer som avses i artikel 32.2 och artikel 55,
- e) de överenskommelser som avses i artikel 37,
- f) den reservation som avses i artikel 51.2 och de återtaganden som avses i artikel 56.2,
- g) uppsägningar i enlighet med artikel 58.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat denna konvention.

Utfärdad i Haag den 13 januari 2000, på engelska och franska språken, vilka båda texter är lika giltiga, i ett enda exemplar som ska deponeras i Konungariket Nederländernas regeringsarkiv, och av vilken en bestyrkt kopia på diplomatisk väg ska tillställas varje stat som är medlem i Haagkonferensen för internationell privaträtt.

**Rekommendation antagen av specialkommissionen
av diplomatisk karaktär om skydd för vuxna**

Specialkommissionen rekommenderar de stater som är parter i konventionen om internationellt skydd för vuxna att följande formulär används när konventionen tillämpas.

INTYG

Artikel 38 i konventionen om internationellt skydd för vuxna
undertecknad i Haag den [...]

A. - Den undertecknande myndigheten:

Land:

Stat – provins (i förekommande fall):

Namn på utfärdande myndighet:

.....

Adress:

.....

.....

Tfn.: Fax: E-post:

intygar att:

 en skyddsåtgärd har vidtagits giltigheten av en fullmakt har bekräftats

av:

.....

den:

B. - Den berörde vuxne:

Efternamn:..... Samtliga förnamn:

Födelsedatum och födelseort:

Hemvistland:

Adress:

.....

.....

C. - Intygets innehavare:

Efternamn:..... Samtliga förnamn:

Födelsedatum och födelseort:

Adress:

.....

.....

Tfn.: Fax: E-post:

D. - Befogenheter som tillkommer intygets innehavare:

1. - Intygets innehavare agerar i egenskap av:
enligt följande lag:

2. - De befogenheter som tillkommer intygets innehavare:

a) gäller den vuxne personligen och är:

obegränsade

begränsade till följande kategorier av handlingar:

.....
.....
.....

begränsade till följande handlingar:

.....
.....
.....

måste godkännas av:

b) gäller den vuxnes egendom och är:

obegränsade

begränsade till följande kategorier av handlingar:

.....
.....
.....

begränsade till:

lös egendom

fast egendom

följande egendom:

.....
.....
.....

måste godkännas av:

.....

De befogenheter som tillkommer intygets innehavare:

upphör att gälla den:

är giltiga tills de ändras eller återkallas.

E. - Befogenheter som den vuxne behåller:

a) vad gäller den vuxnes person:

.....
.....
.....

b) vad gäller den vuxnes egendom:

.....
.....
.....

Följande handlingar bifogas intyget:

- En kopia av beslutet eller fullmakten
- En fullständig förteckning över de befogenheter som tillkommer intygets innehavare och de befogenheter som den vuxne behåller:

på:

svenska

engelska

Denna person ska, om inte annat kan visas, anses handla i den egenskap och ha de befogenheter som anges i intyget från och med den dag intyget daterats.

Kontakta den utfärdande myndigheten för mer information.

Utfärdat den i

Underskrift

Stämpel

SKYDDSÅTGÄRDER SOM RÖR EN VUXEN

Konventionen om internationellt skydd för vuxna
undertecknad i Haag den [...]

1.-Artikel 8.1 i konventionen:

Den undertecknande myndigheten:

.....
.....

informerar följande myndighet:

.....
.....

- om att den på eget initiativ
- om att den på begäran från följande myndighet:

.....
.....

anhåller om att skyddsåtgärder vidtas:

- avseende den vuxnes person:

Efternamn:Samtliga förnamn:

Födelsedatum och födelseort:

.....

Adress:

.....

.....

- avseende den vuxnes egendom
- avseende följande egendom:

.....

enligt artikel 8.2,

led a, b, c, d, e, f, i konventionen.

Utfärdat i den:

Underskrift

Stämpel

2. - Artikel 8.3 i konventionen:

Den undertecknande myndigheten:

.....
.....

besvarar ovannämnda begäran på följande sätt:

- Myndigheten förklarar att den har jurisdiktion.
- Myndigheten förklarar den inte har jurisdiktion.

Utfärdat i den

Underskrift

Stämpel

INFORMATION OM SKYDDSÅTGÄRDER SOM RÖR EN VUXEN

Konventionen om internationellt skydd för vuxna
undertecknad i Haag den [...]

Den undertecknande myndigheten:

.....
.....

meddelar härmed:

.....
.....

att följande myndighet:

.....
.....

1. - enligt artikel 7 i konventionen

- överväger att vidta skyddsåtgärder
 - avseende den vuxnes person (artikel 7.1)
 - avseende den vuxnes egendom (artikel 7.1)
- har vidtagit skyddsåtgärder (artikel 7.2 och 7.3)
- har beslutat att inga åtgärder ska vidtas (artikel 7.2 och 7.3)
- har ett pågående förfarande om skydd av den vuxne (artikel 7.2);

2. - enligt artikel 10 i konventionen

- har vidtagit åtgärder i ett brådsäkande fall (artikel 10.1)
- har vidtagit skyddsåtgärder (artikel 10.2);

3. - enligt artikel 11 i konventionen

- överväger att vidta skyddsåtgärder avseende den vuxnes person (artikel 11.1)
- har fattat beslut om de åtgärder som situationen kräver (artikel 11.2)

avseende den följande vuxne:

Efternamn:Samtliga förnamn:

Födelsedatum och födelseort:

Adress:

Kopior av relevanta beslut bifogas:

Ja

Nej

För att få mer information kan ni kontakta.

den undertecknande myndigheten:

den myndighet som har fattat beslutet

Utfärdat i den

Underskrift

Stämpel

Rapport

FÖRKLARANDE RAPPORT OM KONVENTIONEN OM INTERNATIONELLT SKYDD FÖR VUXNA

utarbetad av Paul LAGARDE

Innehållsförteckning

ALLMÄNT RAMVERK, PRINCIPIELLA INRIKTNINGAR OCH KONVENTIONENS STRUKTUR	42
<i>Bakgrund</i>	42
<i>Huvudsakliga inriktningar i konventionen</i>	43
KOMMENTARER TILL KONVENTIONEN PER ENSKILD ARTIKEL	45
<i>Konventionens titel och ingress</i>	45
KAPITEL I – KONVENTIONENS TILLÄMPNINGSOMRÅDE	46
Artikel 1 (mål med konventionen)	46
Punkt 1	46
Punkt 2	47
<i>Led a</i>	47
<i>Leden b och c</i>	47
<i>Leden d och e</i>	47
Artikel 2 (definition av termen "vuxen")	48
Artikel 3 (uppräknig av skyddsåtgärderna)	49
<i>Led a</i>	49
<i>Led b</i>	50
<i>Led c</i>	50
<i>Led d</i>	50
<i>Led e</i>	50
<i>Led f</i>	50
<i>Led g</i>	51
Artikel 4 (frågor som inte omfattas av konventionen)	51
Punkt 1	52
<i>Led a (underhållsskyldighet)</i>	52
<i>Led b (äktenskap)</i>	52
<i>Led c (makars förmögenhetsförhållanden)</i>	53
<i>Led d (truster och arv)</i>	53
<i>Led e (social trygghet)</i>	54
<i>Led f (hälsa)</i>	54
<i>Led g (åtgärder i samband med brottsliga gärningar)</i>	55
<i>Led h (asyl och invandring)</i>	56
<i>Led i (offentlig säkerhet)</i>	56
Punkt 2	57

KAPITEL II – JURISDIKTION	57
Artikel 5 (behörighet för myndigheterna i den vuxnes hemvist)	58
Punkt 1	58
Punkt 2.....	58
Artikel 6 (vuxna som är flyktingar, fördrivna eller utan hemvist)	59
Punkt 1	59
Punkt 2.....	59
Artikel 7 (samtidig subsidiär behörighet för myndigheterna i det land där den vuxne är medborgare)	60
Punkt 1	60
Punkt 2.....	61
Punkt 3.....	62
Artikel 8 (överföring av jurisdiktion till ett lämpligt forum)	63
Punkt 1	63
Punkt 2.....	64
Punkt 3.....	65
Artikel 9 (jurisdiktion för myndigheterna i det land där den vuxnes egendom finns)	65
Artikel 10 (jurisdiktion i brådsökande fall)	66
Punkt 1	66
Punkt 2.....	67
Punkt 3.....	67
Punkt 4.....	68
Artikel 11 (åtgärder för skydd av personen som är tillfälliga till sin natur och har begränsad territoriell omfattning)	69
Punkt 1	69
Punkt 2.....	70
Artikel 12 (bibehållande av åtgärderna i händelse av förändrade omständigheter)	70
Avslutande synpunkter.....	71
KAPITEL III – TILLÄMPLIG LAGSTIFTNING	72
Artikel 13 (tillämplig lagstiftning för skyddsåtgärder)	72
Punkt 1	72
Punkt 2.....	73
Artikel 14 (villkor för genomförande av åtgärden)	73
Artikel 15 (mandat i händelse av bristande rättskapacitet)	74
Punkt 1	74
Punkt 2.....	76
Punkt 3.....	77
Artikel 16 (upsägande eller ändring av befogenheter)	78
Artikel 17 (skydd av tredje man)	79
Artikel 18 (allmänna egenskaper för konfliktregel)	79
Artikel 19 (uteslutande av återförvisning)	80
Artikel 20 (obligatoriska lagar)	80
Artikel 21 (allmän ordning)	80

KAPITEL IV – ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET	81
Artikel 22 (erkännande och grunder för att vägra erkännande)	81
Punkt 1	81
Punkt 2	81
<i>Led a</i>	82
<i>Led b</i>	82
<i>Led c</i>	82
<i>Led d</i>	83
<i>Led e</i>	83
Artikel 23 (förebyggande åtgärd för erkännande eller icke-erkännande)	83
Artikel 24 (resultaten av rättsliga fakta)	84
Artikel 25 (verkställbarhetsförklaring)	84
Artikel 26 (förbud mot prövning i sak)	85
Artikel 27 (verkställighet)	85
KAPITEL V – SAMARBETE	85
Artikel 28 (inrättande av en centralmyndighet)	86
Artikel 29 (allmänna skyldigheter för samarbete)	86
Artikel 30 (kommunikation, lokalisering)	86
Artikel 31 (medling)	87
Artikel 32 (begäran om konkret information och stöd i fråga om en specifik vuxen)	87
Punkt 1	87
Punkt 2	88
Punkt 3	88
Artikel 33 (gränsöverskridande placeringar)	88
Artikel 34 (vuxen i allvarlig fara)	89
Artikel 35 (information som skapar en risk för den vuxne)	89
Artikel 36 (kostnader)	89
Artikel 37 (avtal mellan fördragsslutande stater)	90
KAPITEL VI – ALLMÄNNA BESTÄMMELSER	90
Artikel 38 (internationellt intyg)	90
Artikel 39 (skydd av personuppgifter)	92
Artikel 40 (sekretess)	92
Artikel 41 (undantag från krav på legalisering)	92
Artikel 42 (utseende av myndigheter)	92
Artikel 43 (information om beteckningar och förklaringar)	92
Artiklarna 44–47 (federala klausuler)	93
Artikel 44 (protokollet är inte tillämpligt på interna lagkonflikter)	93
Artikel 45 (interregionala konflikter, allmänna regler)	93
Artikel 46 (interregionala konflikter, särskilda regler om tillämplig lagstiftning)	94
Artikel 47 (interpersonella konflikter, tillämplig lagstiftning)	95
Artikel 48 (ersättning av konventionen av den 17 juli 1905)	95

Artikel 49 (konflikter med andra konventioner)	96
Punkt 1	96
Punkt 2	96
Punkt 3	97
Punkt 4	97
Artikel 50 (tidsmässig tillämpning av konventionen)	97
Artikel 51 (kommunikationsspråk)	98
Artikel 52 (övervakning av konventionen)	98
KAPITEL VII – SLUTKLAUSULER	98
Artiklarna 53-55 (slutklausuler)	98

- 1 Ursprunget för konventionen om internationellt skydd för vuxna går tillbaka till det beslut som fattades den 29 maj 1993 av de stater som deltog vid det sjuttonde mötet för Haagkonferensen för internationell privaträtt

*"att ta med på dagordningen för det artonde mötet en revidering av konventionen från den 5 oktober 1961 avseende myndigheternas rätt och tillämplig lagstiftning rörande skydd av minderåriga, och en möjlig utökning av den nya konventionens omfattning till att skydda oförmögna vuxna."*¹.

Det artonde mötet för konferensen genomförde hälften av det här programmet genom att utarbeta *Haagkonventionen av den 19 oktober 1996 om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i fråga om föräldraansvar och åtgärder till skydd av minderåriga*, men saknade tid att närmare undersöka fallet med vuxna. Efter att ha noterat att arbetet med en konvention som skyddar vuxna skulle fortsätta efter införandet av vad som blivit konventionen av den 19 oktober 1996, och efter att ha beaktat "att ett eller flera möten med en specialkommission troligtvis skulle leda till införandet av en konvention om skydd av vuxna", instiftades en specialkommission för ändamålet och beslut fattades om att "utkastet till konvention ska tas fram av en specialkommission av diplomatisk karaktär och sammanställas till en färdig handling som ska lämnas in för undertecknande av de delegater som deltar i en sådan kommission"².

- 2 Enligt det här beslutet inrättade konferensens permanenta byrå en specialkommission vars arbete förbereddes av en arbetsgrupp som sammanträdde i Haag den 14 till 16 april 1997 under ledning av professor Struycken, ordförande för Nederländernas permanenta myndighetskommitté för kodifiering av internationell privaträtt. Denna grupp hade i förväg godkänt att en liten beredningsgrupp som sammanträdde i Haag den 13 och 14 juni 1997 skulle utarbeta ett första utkast till grund för specialkommissionens arbete. Specialkommissionen träffades i Haag den 3-12 september 1997. Kommissionen utarbetade ett utkast till konvention som tillsammans med den tillhörande rapporten³ utgjorde underlag för diskussioner vid den diplomatiska specialkommissionens möte i Haag den 20 september till 2 oktober 1999. Utöver delegaterna från 30 av konferensens medlemsstater, deltog observatörer från sex andra stater, två mellanstatliga organisationer och 3 icke-myndighetsorganisationer i förhandlingarna.

I början av det första mötet utsåg den diplomatiska specialkommissionen Eric Clive från Storbritannien till ordförande. Till vice ordförande utsågs Andreas Bucher från Schweiz, Gloria F. DeHart från USA och Kurt Siehr från Tyskland, som redan haft samma befattningar i specialkommissionen, samt hans excellens Antonio Boggiano från Argentina och hans excellens Hua, från Kina. Dessutom bekräftades att P. Lagarde från Frankrike skulle vara referent. Under mötet skapades en utkastkommitté under ledning av Kurt Siehr från Tyskland,⁴ en grupp som undersöker de federala klausulerna med Alegría Borrás från Spanien som ordförande⁵ och en grupp som ska förbereda modellformerna under ledning

¹ Slutakten från det sjuttonde mötet, del B, 1.

² Slutakten från det artonde mötet, del B, 2.

³ Det preliminära utkastet och förslaget från Paul Lagarde utgör det preliminära dokumentet nr 2 av juni 1998 för överlämning till den diplomatiska specialkommissionen.

⁴ Förutom ordföranden, referenten och medlemmarna av den permanenta byrån, bestod utskottet av G.F. DeHart (USA) samt A. Bucher (Schweiz), S. Danielsen (Danmark) och S. Lortie (Kanada). Den sistnämnda ersätter Louise Lussier, som hade representerat Kanada i specialkommissionen.

⁵ Delegationerna från USA, Kanada, Australien, Mexiko och Tyskland var också representerade i

av Marie-Odile Baur från Frankrike. Den diplomatiska kommissionens arbete underlättades i hög grad av de omfattande förberedande dokument som redan fanns tillgängliga för experterna i specialkommissionen av 1997 från konferensens sekretariat⁶.

Rapporten rör *konventionen om internationellt skydd för vuxna*, enhälligt införd av de medlemsstater som var närvarande vid plenarsammanträdet den 2 oktober 1999.

ALLMÄNT RAMVERK, PRINCIPIELLA INRIKTNINGAR OCH KONVENTIONENS STRUKTUR

Bakgrund

- 3 Även om arbetet för Haagkonferensen för internationell privaträtt rörande skydd för vuxna inte har kommit lika långt som för skydd av utsatta barn, är det inte försumbart och frågan har flera gånger tagits upp till diskussion. Före första världskriget införde det fjärde mötet konventionen, undertecknad den 17 juli 1905, *concernant l'interdiction et les mesures de protection analogues*, som fortfarande gäller mellan Italien, Polen, Portugal och Rumänien. Mellan de båda världskrigen formulerade det sjätte mötet 1928 vissa förslag som syftade till att komplettera konventionen⁷. Den anmärkningsvärda studie som 1967 genomfördes av Bernard Dutoit, som då var generalsekreterare för den permanenta byrån (fotnot 7 ovan), innebar att konferensens intresse för ärendet ökade. Ärendet blev 1979 föremål för ett frågeformulär som skickades ut till medlemsstaterna mellan det trettonde och fjortonde mötet. Svaren⁸ tydde då inte på att praktiska problem kring skydd av vuxna i den internationella ordningen uppstod särskilt ofta, och under specialkommissionens möte i februari 1980 för att undersöka konferensens framtida program behölls inte frågan.

Sedan dess har människornas livslängd i de utvecklade länderna fortsatt att öka, åtföljt av en motsvarande ökning av de sjukdomar som hör samman med hög ålder. Generalsekreteraren för konferensen observerade prognoser från Ekonomiska och sociala rådet, enligt vilka antalet personer över sextio år skulle stiga från 600 miljoner 2001 till 1,2 miljarder år 2025, och antalet personer som är åttio år eller äldre, som nu uppgår till 50 miljoner, skulle öka till 137 miljoner år 2025. Insikten om dessa problem har i vissa länder lett till en total förändring av de interna systemen för att skydda vuxna som lider av fysiska eller mentala funktionsnedsättningar⁹. Naturliga befolkningsförflyttningar i modern tid, och

kommittén.

⁶ Anteckning om skydd av oförmögna vuxna förberedd av Adair Dyer i september 1996 (prel. dok. nr 14 för det artonde mötet), *Les majeurs protégés en droit international privé et la pratique notariale*, étude de Mme Mariel Revillard för arbetsgruppen, Report of the Council of Europe's Group of Specialists on Incapable and Other Vulnerable Adults, förberedd av Eric Clive på begäran av Europarådet den 21 januari 1997, förslag från den schweiziska delegationen, inskickat vid avslutningen av det artonde mötet, som införlivar bestämmelserna i konventionen av den 19 oktober 1996 nästan ord för ord avseende vuxna.

⁷ *Actes*, 1928, p. 421, cited by dutoit, *La protection des incapables majeurs en droit international privé*, *Revue critique de droit international privé*, 1967.465, vid 500-501.

⁸ *Acts and Documents of the Fourteenth Session (1980)*, Tome I, *Miscellaneous matters*, sid. 114-147.

⁹ Se i synnerhet i Tyskland *Betreuungsgesetz* av den 12 september 1990, som börjar gälla den 1 januari 1992. Delegaten från Grekland nämnde en grekisk lag från 1996. Se även Europarådets rekommendation nr R (99) 4 av den 26 februari 1999 om principer om rättsskyddet för oförmögna

särskilt det relativt stora antalet pensionärer som bestämmer sig för att leva sista delen av sina liv i ett mildare klimat, har gjort att allmänpraktiker och i synnerhet notarier vill kunna förhålla sig till säker internationell privaträtt. Framför allt eftersom dessa personer ofta disponerar viss egendom, har notarier ställts inför problem inom internationell rätt rörande hantering eller försäljning av egendom som tillhör dessa personer eller hantering av arv som tillkommer dem.

Förekomsten på senare tid av specifika regler i viss kodifiering av internationell privaträtt¹⁰ har gjort det möjligt att för internationell harmonisering se behovet av att utarbeta en internationell konvention om internationell privaträtt i den här frågan. Möjligheten att ta upp den här idén på nytt och påbörja arbetet uppstod genom beslutet som fattades under det sjuttonde mötet 1993 om att revidera *konventionen av den 5 oktober 1961 rörande myndigheternas befogenheter och tillämplig lagstiftning rörande skydd av minderåriga*. Eftersom problemen är relaterade åtminstone på teknisk nivå, var det rimligt att be myndighetsexperterna att undersöka om de lösningar som de skulle ha accepterat för skydd av barn inte kunde tillämpas, med nödvändiga anpassningar, för skydd av vuxna.

Huvudsakliga inriktningar i konventionen

- 4 Konventionen följer den allmänna strukturen i konventionen av den 19 oktober 1996 och inför samma lösningar för många punkter. Detta är inte förvånande, eftersom båda konventionerna i praktiken förhandlats fram av samma myndighetsexperter, vars specifika uppgift som tidigare nämnts var att överväga om de lösningar som infördes i konventionen 1996 skulle kunna utökas till att omfatta skydd för vuxna.

I princip fördes de viktigaste diskussionerna mellan å ena sidan experter som insisterade på de specifika aspekterna av internationellt skydd för vuxna och som inte ville vara bundna av modellen för konventionen om skydd för barn, och å andra sidan personer som var övertygade om den kompletterande karaktären hos de båda konventionerna, och ansåg att det endast i undantagsfall var nödvändigt att avvika från konventionen av 1996. Det var när det gäller myndigheternas jurisdiktion som debatten mellan de båda synsätten var som mest livlig. Den kompromiss som uppnåddes av specialkommissionen i den här frågan undersöktes inte på nytt av den diplomatiska kommissionen.

- 5 Precis som konventionen av 1996, består konventionen av följande sju kapitel: Konventionens tillämpningsområde, Jurisdiktion, Tillämplig lagstiftning, Erkännande och verkställighet, Samarbete, Allmänna bestämmelser, Slutklausuler.

Kapitel I (punkt 1-4) definierar målet med konventionen och de personer som den gäller, ger en beskrivande men relativt komplett uppräkningslista av skyddsåtgärder som omfattas av konventionen och visar på ett uttömmande sätt vilka frågor som undantas från konventionens tillämpningsområde.

vuxna

¹⁰ Ett exempel är den schweiziska lagen av den 18 december 1987, artikel 85, punkt 2, som utökar Haagkonventionen av den 5 oktober 1961 till att även omfatta vuxna. Se även Quebecs civillagstiftning av den 18 december 1991, art. 3085, som i princip gör att lagstiftningen lyder under lagstiftningen på deras bostadsort, och den tunisiska lagen av den 27 november 1998, art. 41, som gör att förmyndarskapet för en person med juridiskt funktionshinder lyder under nationell lag.

Kapitel II om jurisdiktion (punkterna 5-12) avviker lite från modellen från 1996. Den här modellen kännetecknas av en önskan att undvika i princip all konkurrens mellan myndigheter i olika stater när det gäller att vidta skyddsåtgärder för personen eller barnets egendom, samt att samla jurisdiktionen till förmån för myndigheterna i den stat där barnet har sin hemvist. Vissa delegater skulle ha velat utvidga det här systemet till vuxna. Den här frågan var dock mindre av en begränsning här. Även om det utan tvekan är önskvärt att skyddet för den vuxne bör garanteras av myndigheterna i staten där personen har sin hemvist, bör vi även tänka på att den vuxne, till skillnad från barnet som omfattas av en dispyt mellan föräldrarna, i de flesta fall inte är part i en kamp mellan personer som vill åberopa skydd. Det är också lämpligt att inte i allt för hög grad hindra den goda viljan hos någon som är villig att åta sig den här skyldigheten. Om en sådan person inte bor i samma stat som den vuxne som ska skyddas, kan det vara lämpligt att låta honom eller henne vända sig till myndigheter så nära hans eller hennes boende som möjligt, och inte begränsa personen till att vidta åtgärder i den stat, som kan ligga långt bort, där den vuxne har sin hemvist. Det betonades också att exklusiv jurisdiktion för myndigheterna i staten där den vuxne har sin hemvist kan hota hans eller hennes personliga frihet, särskilt i ett fall där personen inte valt denna hemvist. Detta övervägande talar för erkännandet av en konkurrerande jurisdiktion, åtminstone för myndigheterna i den stat där den vuxne har sitt medborgarskap.

Kapitel II återspeglar den kompromiss som uppnåddes i specialkommissionen. Medan artikel 5 bibehåller den huvudsakliga jurisdiktionen hos myndigheterna i den stat där den vuxne har sin hemvist, ger artikel 7 en konkurrerande men underordnad jurisdiktion till myndigheterna i den stat där den vuxne är medborgare. Enligt artikel 8 kan också myndigheterna i den stat där den vuxne har sin hemvist, i den vuxnes intresse, begära att myndigheterna i andra stater vidtar skyddsåtgärder. Artikel 9 ger en konkurrerande subsidiär behörighet till myndigheterna i den stat där den vuxnes egendom är belägen. Artiklarna 10 och 11 är en upprepning av artikel 11 och 12 i konventionen om skydd för barn i brådskande fall och för ett antal preliminära åtgärder med begränsad regional verkan.

Kapitel III om tillämplig lagstiftning (artikel 13-21) tar upp principen om 1996 års konvention enligt vilken varje myndighet som vidtar en skyddsåtgärd tillämpar sin egen interna lagstiftning (artikel 13). Dessutom fastställs vilken lagstiftning som är tillämplig för den framtidsfullmakt som utfärdas av en vuxen och som ska tillämpas när denne vuxne är oförmögen att skydda sina egna intressen (artikel 15).

Kapitel IV (artikel 22-27) följer mycket noga modellen från 1996 års konvention och reglerar i detalj erkännandet och verkställigheten i en fördragslutande stat av skyddsåtgärder som vidtas i en annan fördragslutande stat. Det skiljer tydligt mellan erkännande, verkställbarhetsförklaring eller registrering för verkställande och den faktiska verkställigheten.

Kapitel V (artikel 28-37) fastställer en mekanism för samarbete mellan fördragslutande stater, som också mycket noga följer motsvarande kapitel i 1996 års konvention. Denna mekanism bygger i likhet med många andra Haagkonventioner på skapandet av en centralmyndighet (artikel 28) i varje fördragslutande stat, vars skyldigheter och befogenheter beskrivs i efterföljande artiklar.

Kapitel VI (artikel 38-52) består av de allmänna bestämmelser som ska underlätta genomförandet och övervakningen av konventionen, samt skydda sekretessen för uppgifter och information som samlas in enligt konventionen. Det anger också tillämpning avseende tid (artikel 50), syftar till att förhindra konflikter mellan konventioner (artikel 48 och 49) och införlivar artiklarna 46 till 49 i konventionen om skydd för barn, som behandlar tillämpningen rörande stater som saknar enhetliga rättssystem (så kallade federala klausuler, artikel 44-47).

Kapitel VII (artikel 53-59) innehåller de sedvanliga klausulerna kring protokollets undertecknande, ikraftträdande samt anslutning till och uppsägning av konventionen.

KOMMENTARER TILL KONVENTIONEN PER ENSKILD ARTIKEL

Konventionens titel och ingress

- 6 Titeln "*Konventionen om internationellt skydd för vuxna*" föredrogs framför den betydligt längre titeln på konventionen om skydd för barn. Eftersom det inte fanns någon risk för att vuxna skulle blanda samman den här konventionen med någon tidigare, fanns det allt att vinna genom att ge konventionen en kort och tydlig titel som var enkel att citera.
- 7 Den ganska korta ingressen understryker vikten av internationellt samarbete kring skydd för vuxna samt prioriteringen av den vuxnes intressen och respekten för hans eller hennes värdighet och rätt till självbestämmande. Kommissionen försökte inte dölja det faktum att den vuxnes intressen ibland kan stå i strid mot hans eller hennes självbestämmande, men genom att nämna båda dessa görs ett försök att hitta en balans mellan dessa båda faktorer.

Kommissionen tillbakavisade förslaget från vissa delegationer om hänvisning i ingressen till andra internationella verktyg, särskilt Förenta nationernas konventioner om mänskliga och förbund om medborgerliga och politiska rättigheter samt om ekonomiska, kulturella och sociala rättigheter. Denna ståndpunkt innebär inte att betydelsen av dessa instrument underskattas. De grundläggande rättigheterna för vuxna i behov av skydd var i själva verket hela tiden den grundläggande frågan för kommissionen, men de specifika bestämmelserna för instrumenten som nämns ovan togs inte upp i debatterna.

KAPITEL I – KONVENTIONENS TILLÄMPNINGSOMRÅDE

Artikel 1 (mål med konventionen)¹¹

Punkt 1

- 8 Den här punkten, som saknar motsvarighet i 1996 års konvention, anger från början att målet med konventionen är att *skydda* vissa vuxna. Denna tanke om skydd fungerar som riktlinje och måttstock för att definiera konventionens tillämpningsområde. Som vi kommer att se i samband med artikel 4 innebär detta att en åtgärd som vidtas av en stat antingen kan falla inom ramen för konventionen eller inte, beroende på om den syftar till att skydda vuxna.
- 9 Punkt 1 definierar vilka vuxna som konventionen gäller. Dessa är naturligtvis de vuxna som behöver skydd, men för att göra behovet tydligt undvek kommissionen medvetet att använda juridiska termer i den här punkten, till exempel "oförmögen part", som har olika betydelser beroende på vilken lag som avses. Det ansågs därför bättre att använda en faktisk beskrivning av den vuxne som behöver skydd.

Texten innehåller två faktiska förhållanden. Den första är "bristande eller nedsatt personlig kapacitet" hos den vuxne. Konventionen gäller därför inte skydd av vuxna som är offer för yttre våld, till exempel misshandlade fruar. Skyddet av dessa offer hanteras i stället genom polisiära åtgärder, i begreppets allmänna och icke-tekniska bemärkelse, och inte genom juridiska skyddsåtgärder. De vuxna som konventionen är tänkt att skydda är fysiskt eller mentalt oförmögna, vuxna som lider av "bristande" personlig kapacitet samt vanligtvis äldre som lider av en nedsättning av samma kapacitet, i synnerhet personer som lider av Alzheimers sjukdom. Även om kommissionen inte ville precisera detta i texten för att inte göra den allt för otymplig, är det vedertaget att denna nedsatta eller bristande kapacitet kan vara permanent eller tillfällig, eftersom den ändå kräver ett visst skydd.

Frågan väcktes om huruvida fallet med slösaktighet, som enligt vissa lagar kan vara en orsak till rättslig oförmåga, täcktes av dessa villkor. Kommissionen ansåg att slösaktighet som sådan inte omfattas av konventionen. Det kan dock i kombination med andra faktorer vara tecken på en nedsättning av den vuxnes personliga kapacitet, och därför kräva ett visst skydd enligt konventionen.

- 10 Den vuxnes nedsatta eller bristande personliga kapacitet måste vara av sådan art att han eller hon "inte har förmåga att skydda [sina] intressen". Den andra delen i definitionen måste tolkas brett. Texten tar inte bara hänsyn till den vuxnes egendomar, som hans eller hennes fysiska eller mentala tillstånd kan förhindra honom eller henne från att hantera på rätt sätt, utan även mer allmänt hans eller hennes personliga hälsa. Det faktum att den vuxne allvarligt försummar personliga eller materiella intressen för sina släktingar, som han eller hon har ansvar för, kan också tyda på en nedsättning av hans eller hennes personliga kapacitet.

¹¹ Titlarna som visas i kursiv stil efter varje artikel som tas upp har lagts till av referenten för att göra rapporten mer läsbar, men de visas inte i konventionens text.

Kommissionen avslag ett förslag från Storbritannien om att göra det tydligt att den vuxnes oförmåga kan påverka hans eller hennes mentala förmåga eller kommunikationsförmåga¹². Domstolen bör inte vara bunden av nedsättningens art, utan det första kriteriet är i stället behovet av skydd som uppstår genom denna nedsättning.

Efter ett förslag av delegationerna från Kina, Italien och Storbritannien dok. 95), har kommissionen försökt att ange i texten i artikel 1, liksom i ingressen, att konventionen gäller "i internationella situationer". Detta kommer att vara fallet när situationen berör fler än en stat. Kravet att situationen ska vara internationell bör inte hindra en stat med flera juridiska system från att tillämpa reglerna i konventionen för dess rent interna konflikter, eftersom detta är tillåtet enligt artikel 44 (se nr 154 nedan).

Punkt 2

- 11** Den här punkten beskriver konventionens mål och utgör ett slags innehållsförteckning för den. Den är praktiskt taget identisk med motsvarande artikel i 1996 års konvention och behöver samma kommentarer.

Led a

- 12** Konventionen avgör vilken stat vars myndigheter har jurisdiktion, men inte själva den behöriga myndigheten, som kan vara juridisk eller administrativ och finnas på någon plats i den aktuella statens territorium. Vid konflikter som rör jurisdiktion kan det sägas att konventionen anger internationell jurisdiktion, men inte inre jurisdiktion.

Konventionen gör tydligt redan från första punkten att den handlar om skydd av den vuxnes person *och egendom*. Detta klagande är ännu viktigare för vuxna än för barn, eftersom den vuxna människans försvagade tillstånd allmänt fortsätter till en ålder då han eller hon förfogar över egendom som inte kan lämnas ohanterad.

Leden b och c

- 13** Dessa båda led informerar om förbehållen i kapitel III gällande tillämplig lagstiftning. Genom att i den första artikeln nämna fastställandet av tillämplig lag för representation av den vuxne, visar konventionen att den relevanta regeln (art. 13) kommer att vara en regel för lagkonflikter och inte en enkel regel om erkännande.

Leden d och e

- 14** Dessa båda led är tydliga och tillräckliga. De informerar om kapitel IV (Erkännande och verkställighet) och V (Samarbete) i konventionen.

¹² Arbetsdokument nr 1, protokoll nr 1, nr 23 [se förfaranden för specialkommissionen av diplomatisk karaktär (1999), s. 224 (nedan kallad *diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999*)].

Artikel 2 (definition av termen "vuxen")

- 15** En vuxen definieras enligt artikel 2, punkt 1, som "en person som har fyllt 18 år".

Denna lägre gräns sammanfaller på ett mycket naturligt sätt med den övre gränsen för tillämpningen av konventionen om skydd för barn. Därmed bör problem som uppstår genom gränsdragningen mellan när de två konventionerna ska tillämpas kunna undvikas. Om till exempel en fördragsslutande stat specifikt anger att åtgärder för skydd av vuxna kan vidtas från 16 års ålder, som är fallet i Skottland, är det 1996 års konvention och inte konventionen "Skydd för vuxna" som ska tillämpas om sådana åtgärder övervägs för en 18-årig minderårig¹³.

Punkt 2 behandlar det något annorlunda fall då den behöriga myndigheten, som tillämpar 1996 års konvention, har vidtagit åtgärder för skydd av ett oförmöget barn, med avsikten att åtgärderna skulle fortsätta gälla efter att barnet blivit myndigt¹⁴ eller att de skulle börja gälla från och med att barnet blir myndigt¹⁵. Huvudinriktningen i punkt 2 är att göra konventionen för "Skydd av vuxna" ansvarig för dessa åtgärder så snart barnet har fyllt 18 år. Denna bestämmelse är viktig. Den gör det möjligt att undvika avbrott i kontinuiteten mellan de båda konventionerna. Om den inte hade införts hade det inte längre varit möjligt för övriga fördragsslutande stater att erkänna de åtgärder som vidtagits under tiden som barnet är omyndigt enligt 1996 års konvention i enlighet med den konventionen, som inte är tillämplig för personer över 18 år, och inte heller ha erkänt dem under konventionen för "vuxna" eftersom de vidtagits före 18 års ålder. Tack vare artikel 2, punkt 2, gäller den nya konventionen när barnet fyller 18 för erkännandet i övriga fördragsslutande stater för dessa tidigare åtgärder¹⁶ och även för deras genomförande, och det är också denna som naturligtvis avgör vilka som är de behöriga myndigheterna för att avskaffa eller ändra dessa åtgärder vid behov.

- 16** I den andra änden av livscykeln går det att ställa frågan om den nya konventionen fortfarande går att tillämpa efter att den skyddade vuxne avlidit. I princip är svaret nej. Konventionen kan därför inte användas för att till exempel säkerställa erkännandet av en framtidsfullmakt efter att den vuxne avlidit. Dock kan tillämpning efter döden av vissa bestämmelser i konventionen vara möjlig i den mån de rör handlingar eller åtgärder som vidtas under den vuxnes livstid, till exempel att ordna med begravningen eller säga upp löpande kontrakt, till exempel hyreskontrakt.
- 17** Enligt modellen från konventionen om skydd för barn, innehåller den nya konventionen inte någon funktion som geografiskt begränsar vilka personer den ska gälla. Resultatet är att dess geografiska omfattning varierar med de olika bestämmelserna. När en av konventionens regler överför jurisdiktion till myndigheterna i den vuxnes hemvist, gäller den för alla vuxna som har sin hemvist i en fördragsslutande stat¹⁷. När en regel i konventionen överför

¹³ Kommissionen förkastade ett ändringsförslag som föreslagits av Storbritannien dok. Nr 2) som ansåg att den minderåriga i det här fallet skulle betraktas som en vuxen inom ramen för konventionen.

¹⁴ Till exempel "minorité prolongée" i artikel 487 *bis* i den belgiska civillagstiftningen.

¹⁵ Till exempel "tutelle anticipée" i artikel 494, punkt 2, i den franska civillagstiftningen.

¹⁶ Det faktum att myndigheternas regler om jurisdiktion inte är identiska med de två konventionerna innebär att en åtgärd som vidtas av den behöriga myndigheten enligt 1996 års konvention (*till exempel* skilsmäsoforumet) och är avsedd att fortsätta efter att ett barn blir myndigt, inte kan erkännas enligt konventionen för "vuxna" (se nedan, nr 119, *ad* artikel 22, punkt 2 a).

¹⁷ I enlighet med hemvist i en avtalsslutande stat i fall där konventionen ger jurisdiktion till myndigheterna i den vuxnes stat, se nedan, gällande artikel 7, punkt 1, nr 59.

jurisdiktionen till myndigheterna i den stat där den vuxne har sitt boende, gäller den för alla vuxna som har sitt boende i en fördragsslutande stat. När en regel i konventionen anger en regel för juridiska konflikter kring representationen för den vuxne, blir denna regel om inget annat anges en universell konfliktregel, liksom i alla de senaste Haagkonventionerna om val av lag, gäller för alla vuxna, oavsett deras nationalitet och boende. (*jfr* nedan nr 46, 53 och 82).

Artikel 3 (uppräknig av skyddsåtgärderna)

- 18** Precis som artikel 3 i konventionen om skydd för barn, räknar den här artikeln upp de frågor som kan beröras av skyddsåtgärderna för vuxna. Kommissionen har anpassat denna lista i nödvändig omfattning till att gälla vuxna, samtidigt som det föregående utkastet följs så noga som möjligt för att inte ge upphov till *motsatsslut*. Eftersom skyddsåtgärderna varierar mellan olika rättssystem, är uppräknigen i denna artikel endast illustrerande. Trots detta försöker den täcka ett mycket stort område och vissa av elementen kan överlappa varandra, vilket inte gör någon större skillnad eftersom samma regeluppsättning gäller. Det är till exempel meningslöst att fråga om en särskild institution, till exempel den tyska *Betreuung*, är en "skyddsregim" enligt led *a*, en "analog institution" enligt led *c* eller en "specifik intervention" enligt led *g*, eftersom den i vilket fall utgör en skyddsåtgärd enligt konventionen.

Det är också möjligt att vissa av de åtgärder som räknas upp kan vara okända i något av rättssystemen. Detta innebär inte att de är tillgängliga för varje myndighet som har jurisdiktion enligt konventionen, utan endast att de kan vidtas av en sådan myndighet om de är tillåtna av tillämplig lag enligt konventionen, och att de i sådant fall hamnar inom konventionens omfattning.

- 19** Slutligen bör det påpekas att texten endast rör skyddet av vuxna när detta leder till eller har lett till vidtagande av skyddsåtgärder. Giltigheten för verktyg som utförs av en person vars personliga kapacitet är nedsatt, men som inte är mål för en skyddsåtgärd ligger utanför konventionens omfattning. En sådan giltighet ligger på gränsen mellan kapacitet och samtycke, och därför också i enlighet med juridiska kategorier mellan personlig status och juridiska handlingar, som den framtida konventionen inte är avsedd att reglera.

Led a

- 20** I vissa rättssystem som fortfarande är relativt många, avgör nivån av otillräcklighet eller brist i den vuxnes personliga kapacitet graden av rättslig oförmåga och därmed den typ av skyddsregim som han eller hon ska placeras under (insats, förmyndarskap, godmanskap osv.). Beslutet att placera vuxen i någon av dessa kategorier utgör en skyddsåtgärd i enlighet med konventionen.

"Skyddsregimen" som punkten hänvisar till kan vara allmän eller bara gälla vissa av den vuxnes handlingar, eller bara en av hans eller hennes aktiviteter, och den oförmåga som han eller hon drabbas av kan vara endast delvis. Texten nämner inte uttryckligen återkallande av oförmågan, men kommissionens tydliga avsikt var att ta med detta i konventionen och därmed även ålägga de fördragsslutande staterna att erkänna ett sådant återkallande.

Led b

- 21 Skyddet för den vuxne behöver inte nödvändigtvis omfatta en förklaring av hans eller hennes oförmåga. Den vuxne kan behålla kontrollen över sina affärer och fortsätta att sköta dem utan hjälp av en tredje part, men placeras "under skydd av en juridisk eller administrativ myndighet", som vid behov kan ogiltigförklara eller få till stånd ett ogiltigförklarande av vissa av den vuxnes tidigare handlingar. Detta är i synnerhet målet med det franska införandet av "*placement sous sauvegarde de justice*"¹⁸.

Led c

- 22 Skyddsåtgärderna kan omfatta förmyndarskap, godmanskap eller andra analoga institutioner. Detta omfattar skyddsregimer som införs när den vuxne med hänsyn till sitt tillstånd behöver företrädas av ombud fortlöpande, eller få hjälp, övervakning eller rådgivning i det dagliga livet.

Led d

- 23 De termer som används är mycket svepande. Den "person eller organ som är ansvarig för en vuxens person eller egendom, representerar eller hjälper den vuxne" kan vara en förmyndare, god man eller *Betreuer*, men kan också helt enkelt vara en tillförordnad förmyndare i de fall där det inte verkar nödvändigt att upprätta ett fullständigt förmyndarskap,¹⁹ eller en förmyndare *i saken* som har tilldelats den vuxne vid tvister som rör intressekonflikter med det juridiska ombudet, eller till och med ett sjukhem eller ålderdomshem som ska fatta medicinska beslut i frånvaro av juridiskt ombud, osv.

Led e

- 24 Uttrycket "placering av den vuxne i en inrättning eller på en annan plats där skydd kan ordnas" är mycket svepande och kan täcka det fall då den här åtgärden beställs utan medgivande av den berörda personen eller till och med mot dennes vilja, samt frivillig placering utan begränsningar av friheten för den berörda personen. Vissa delegationer ville ta bort den här punkten med motiveringen att placeringen ofta bestäms av sociala, medicinska eller till och med offentliga överväganden, som bör förbli utanför konventionens tillämpningsområde. En stor majoritet²⁰ beslutade att behålla punkten, både eftersom det är svårt, när det gäller området skydd, att skilja mellan offentlig rätt och privaträtt, och för att behålla symmetrin med konventionen om skydd för barn. Dock finns garantier för att säkerställa att denna placering inte genomförs mot önskemålen hos myndigheterna i den stat där placeringen ska ske (art. 33, se nedan, nr 138).

Led f

- 25 Detta led har stor praktisk betydelse för vuxna. Skyddsåtgärderna kan gälla "administration, bevarande eller avyttring av den vuxnes egendom". Denna mycket svepande formulering täcker alla åtgärder som rör egendom, i synnerhet försäljning av oflyttbara tillgångar, hantering av värdepapper, investeringar, regleringar och hantering av arv som överläts till den vuxne.

¹⁸ Artikel 491 ff. i den franska civillagstiftningen.

¹⁹ Se till exempel artikel 499 i den franska civillagstiftningen.

²⁰ Med 11 röster mot 2, och 8 nedlagda röster, se protokoll nr 1 och nr 66 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 227].

Led g

- 26 Detta led förutsätter en situation där skyddet är begränsat till "beviljande av en specifik åtgärd", till exempel en kirurgisk operation eller försäljning av en tillgång.
- 27 I listan med skyddsåtgärder tog kommissionen bort den som ingår i artikel 3 f) i 1996 års konvention (övervakning av en offentlig myndighet av vården för den person som ska skyddas av någon person som är ansvarig för denna person), eftersom inget övertygande konkret exempel kunde ges för att den är användbar för vuxna.
- 28 Frågan ställdes om listan med skyddsåtgärder inte borde kompletteras med en bestämmelse som angav att beslutet om att inte vidta skyddsåtgärden också borde betraktas som en åtgärd enligt konventionen²¹. Kommissionen ansåg inte att det tjänade något syfte att införa en sådan bestämmelse i konventionens text, men godtog dess konsekvenser, nämligen skyldigheten för de fördragslutande staterna att erkänna sådana negativa beslut som fattats av den behöriga myndigheten i någon av staterna²².

Artikel 4 (frågor som inte omfattas av konventionen)

- 29 Den här artikeln räknar upp vissa ärenden eller frågor som inte omfattas av konventionen. Till skillnad från artikel 3 som innehåller adverbet "i synnerhet", är denna uppräknings uttömmande. Varje åtgärd för skyddet av den vuxnes person eller egendom, som inte är undantagen enligt artikel 4, ska omfattas av konventionen.
- 30 Det bör på nytt understrykas att åtgärden specifikt rör skydd av den vuxne, annars hamnar den givetvis utanför konventionens omfattning. Därmed faller alla ärenden naturligt utanför konventionen som rör den vuxnes nationalitet, eller tilldelning av skadestånd till den vuxne som uppstår genom tillämpningen av civil skadeståndsrätt, förutom vad gäller om personen har förmåga att driva in de summor som tilldelas och vid behov använda dem. Samtidigt verkar det som att det som ibland kallas för "*capacité délictuelle*" hos den oförmögna vuxna, det vill säga hans eller hennes förmåga att hållas civilrättsligt ansvarig för handlingar som resulterar i skador orsakade av honom eller henne, bör undantas från konventionens omfattning och i stället räknas under rubriken om skadeståndsskyldighet. Den rör inte åtgärder för skydd av en vuxen som begår en skadegörande handling.
- 31 De undantag som beskrivs i artikel 4 har motiveringar som skiljer sig från varandra. Vissa har att göra med det faktum att den uteslutna frågan redan regleras av andra konventioner eller att reglerna i konventionen, i synnerhet svårigheten att skilja i princip mellan *forum* och *rättighet*, inte skulle vara lämpliga. För andra undantag som rör offentlig rätt, verkade det inte möjligt att ålägga de fördragslutande staterna en avtalsbegränsning för deras jurisdiktion i frågor som rör avgörande intressen (straffrätt, immigration).

²¹ Se i samband med detta arbetsdokument nr 84 från den japanska delegationen.

²² Se till exempel artikel 7, punkt 3.

Punkt 1

Led a (underhållsskyldighet)

- 32** De båda Haagkonventionerna av den 2 oktober 1973 styr tillämpliga lagar rörande plikter för underhåll (stöd) samt erkännande och verkställighet för dessa. Dessutom styr Bryssel- och Luganokonventionerna bland staterna i Europeiska Unionen och Europeiska frihandelssammanslutningen antagandet av jurisdiktion när det gäller underhållsskyldighet, samt även erkännande och verkställighet. I dessa frågor skulle den nya konventionen därför ha varit antingen meningslös eller en källa till konflikter mellan konventionerna. Därför var det nödvändigt att utesluta underhållsskyldighet.

Led b (äktenskap)

- 33** Uteslutandet av äktenskapet motiveras av en önskan att undvika en konflikt med *konventionen av den 14 mars 1978 om erkännande och giltighet för äktenskap*. Artikel 11, nr 4, i denna konvention tillåter att en fördragsslutande stat inte erkänner äktenskapets giltighet om en av makarna enligt lag inte har mental förmåga att samtycka. Om äktenskap skulle ingå i den nya konventionen skulle detta tvinga den här staten att erkänna giltigheten av ett sådant äktenskap om det hade ingåtts i enlighet med en skyddsåtgärd anpassad efter den, vilket skulle strida mot 1978 års konvention.

Konventionen behandlar "liknande relationer" på samma sätt som äktenskap för att kunna undanta dem från den här omfattningen. Även om de inte nämns vid namn, ska detta uttryck avses omfatta de officiellt erkända formerna av partnerskap, både heterosexuella och homosexuella, till exempel registrerade partnerskap enligt lagstiftningen i de Nordiska länderna och Nederländerna eller det solidariska civilståndet ("*pacte civil de solidarité*" - "PACS") som sedan dess har införts i den franska lagstiftningen²³.

- 34** Uteslutandet täcker ingående, annullering och upplösning av partnerskapet och även, endast för äktenskap, juridisk separation. Konventionen gäller därför inte om en mentalt oförmögen person får eller inte får ingå ett äktenskap, eller om en oförmåga som uppstår eller i efterhand visar sig hos någon av makarna kan utgöra grund för annullering eller upplösning av äktenskapet.
- 35** Å andra sidan gäller konventionen effekterna av äktenskap och liknande relationer. Kommissionen tillbakavisade alla förslag som syftar till att utesluta dem. Det visade sig att alla regler som styr förbindelserna mellan partners och särskilt representation mellan partners oberoende av tillämpliga förmögenhetsförhållanden inom äktenskapet, borde ingå i konventionen *i den mån de syftar till att skydda den oförmögna partnern*. I motsatt fall uppstår uteslutandet genom artikel 1, punkt 1. Därför är den auktorisering en partner kan begära från domstolen om att representera en partner som inte är kapabel att ange sina egna önskemål (artikel 219 i den franska civillagstiftningen) en skyddsåtgärd enligt konventionens mening, eftersom den riktar sig mot den oförmögna partnern. Å andra sidan gynnar auktorisering som den friska partnern begär av en domstol enbart för att inleda en transaktion där assistans för hans eller hennes partner skulle vara nödvändig (art. 217 i den franska civillagstiftningen) endast intressena för den friska partnern eller familjen, men inte den oförmögna partnern. Detta omfattas således inte av konventionen enligt definitionen i artikel 1, punkt 1. På samma sätt syftar inte reglerna om tillskrivning

²³ Lag nr 99-944 av den 15 november 1999.

av familjeboende till skydd av den oförmögna partnern och utesluts därför i princip från konventionens tillämpningsområde. Men det beslut enligt vilket en domstol skulle tillämpa dessa regler i syfte att i ett specifikt fall skydda partnern, bör betraktas som en skyddsåtgärd i konventionens mening.

Led c (makars förmögenhetsförhållanden)

- 36** Uteslutandet av makars förmögenhetsförhållanden verkade naturligt på grund av konventionen av den 14 mars 1978 om lagen tillämplig för makars förmögenhetsförhållanden²⁴. För konsekvensens skull utökas den till "alla liknande förhållanden".

Inkluderandet i konventionen av effekterna av äktenskap och uteslutandet av makarnas förmögenhetsförhållanden ger upphov till ett beskrivande problem som är bekant från juridiska system där dessa båda kategorier lyder under olika sammankopplande faktorer. Här verkar det beskrivande problemet vara mycket begränsat, men reglerna för representation mellan partners som omfattas av makarnas förmögenhetsförhållanden i teorin kan anses syfta till funktionen, kan det antas att de regler som skyddar den oförmögna partnern lyder under de äktenskapliga effekterna.

Led d (truster och arv)

- 37** Uteslutandet av truster är förståeligt med hänsyn till att konventionen inte bör inkräkta på system för ägande och mer allmänt på kategorierna för äganderätt. Dessutom har frågorna om internationell privaträtt rörande truster redan avhandlats i en särskild konvention²⁵.

Uteslutandet bör tolkas restriktivt och begränsas till regler som rör trustens funktion. För att ta ett konkret exempel får uteslutandet av truster konsekvensen att om en förvaltare har avlidit och trusten inte har förbehåll för en ersättare, kan nomineringen via en juridisk myndighet av en annan förvaltare inte betraktas som en skyddsåtgärd som omfattas av konventionens tillämpningsområde²⁶. Som kontrast faller utnämningen av den vuxnes representant som är auktoriserad att ta emot trustens intäkter från förvaltaren eller i den vuxnes namn ta emot trustens egendomar när den upplöses, inom ramen för konventionen eftersom det är en skyddsåtgärd för den vuxne. Dessutom innehåller konventionen för truster ett undantag för obligatoriska bestämmelser i lagen som utformats av konfliktreglerna i forumet i förhållande till skyddet av minderåriga och oförmögna parter²⁷.

- 38** Det totala uteslutandet av arv hämtas också från konventionen om skydd för barn, för att framför allt undvika konflikter med *Haagkonventionen av den 1 augusti 1989 om tillämpliga lagar för arv till egendomar som tillhör avlidna personer*.

Detta innebär exempelvis att om den lag som reglerar arvet fastställer att en vuxen arvinge bara får acceptera eller avstå från ett arv, eller ingå ett avtal om arv med hjälp av vissa skyddsåtgärder, kommer konventionen inte att tillämpa

²⁴ Oavsett att denna konvention undantar från sin omfattning makarnas rättskapacitet (art. 1, punkt 2, nr 3).

²⁵ *Haagkonventionen av den 1 juli 1985 om tillämplig lag för och erkännande av truster*.

²⁶ Artikel 8 a) i konventionen om truster inbegriper inom ramen för tillämplig lag för trusten "utnämning, avgående och avlägsnande av förvaltare, förmågan att fungera som förvaltare samt avveckling av förvaltarens befattning".

²⁷ Artikel 15 a).

dessa skyddsåtgärder. På sin höjd kan det medges att om den lag som reglerar arvet ger utrymme för ett ingripande av den vuxne arvingens juridiska ombud, kan denna representant fastställas genom tillämpning av konventionens regler.

Led e (social trygghet)

- 39** Uteslutandet av social trygghet förklaras av det faktum att de förmåner som betalas av organ vars utnämning beror på precisa sammankopplande faktorer, tar hänsyn till arbetsplats eller hemvist för personer med socialförsäkring och inte nödvändigtvis stämmer överens med konventionens regler. Något som däremot omfattas av konventionen är utnämningen av den vuxnes representant, som är kvalificerad att erhålla de sociala förmånerna, om inte bestämmelserna för social trygghet anger särskilda regler.

Kommissionen tog inte upp ett förslag av delegationerna från Danmark, Finland, Norge och Sverige som syftade till att lägga till uteslutandet av sociala tjänster till uteslutandet av social trygghet,²⁸ men den tydliga avsikten var att begreppet social trygghet enligt detta led bör tolkas brett och sträcka sig längre än vad som i lagstiftningen i respektive fördragsslutande stat faller inom social trygghet *i strikt betydelse*.

Det kan accepteras att kontanta förmåner som utformats för att kompensera en brist på resurser eller till och med vissa sociala förmåner också bör uteslutas från konventionens tillämpningsområde. Detta skulle innebära att varje stat kan besluta att bevilja dem, i sitt eget territorium, enligt sina egna regler, till en oförmögen vuxen i den här regionen, utan att vara bunden av konventionens jurisdiktion och utan att andra fördragsslutande stater är bundna att erkänna dessa beslut, och i förekommande fall överta ansvaret för att implementera dem.

Led f (hälsa)

- 40** Det är inte helheten bestående av utbildning och hälsa som är utesluten från konventionen, utan endast, inom helheten, offentliga åtgärder av allmän natur, till exempel sådana som gör vaccination obligatoriskt. Placeringen av en specifik vuxen i en särskild vårdinrättning eller beslutet att låta honom eller henne genomgå ett kirurgiskt ingrepp, är exempelvis beslut som omfattas av konventionen.
- 41** Kommissionen nådde endast fram till denna lösning, som redan införts av specialkommissionen, efter mycket utdragna diskussioner om möjligheten att undanta *sjukvårds- och hälsofrågor* helt från konventionens tillämpningsområde. En särskild arbetsgrupp under ledning av herr Nygh från Australien upprättades till och med i ett försök att nå en lösning som är godtagbar för största möjliga antal delegationer.

De argument som lades fram av förespråkarna för att utesluta medicinska frågor var följande. Om dessa frågor togs med var vissa rädda att bli skyldiga att erkänna, eller till och med implementera, enskilda beslut av medicinsk natur mot sina egna åsikter, till exempel att beordra en abort eller sterilisering för oförmögna vuxna. Andra var rädda att sjukvårdssystemet skulle sluta att fungera om läkarna, före en behandling eller operation, skulle vara tvungna att även i icke-brådskande fall skaffa nödvändigt tillstånd från behöriga myndigheter i en annan fördragsslutande stat med risk för att bli skadeståndsskyldiga. Däremot

²⁸ Arbetsdokument nr 11, protokoll nr 2, nr 40–49 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 230].

hävdade motståndarna till uteslutandet att om medicinska frågor skulle uteslutas från konventionen, skulle den i praktiken misslyckas med sitt syfte att skydda sjuka och äldre och reduceras till en konvention om den vuxnes egendom.

Under dessa utdragna diskussioner övervägde kommissionen alternativ till uteslutande, till exempel införande om regler för jurisdiktion specifikt för medicinska frågor, varav det mest radikala hade omfattat att skicka in detaljerade dokument med samtycke och godkännande inom fältet till myndigheterna och rättssystemet i den stat där läkaren arbetar.

- 42 Under den sista dagens överläggningar kom kommissionen slutligen fram till en lösning som var godtagbar för alla delegationer²⁹. Den förkastade alla förslag om total eller partiell uteslutning av medicinska frågor och hälsofrågor eller att dessa skulle lämnas till en särskild och hälsa frågor eller överlämnas till en särskild regim för jurisdiktion. Det anses att, medan medicinska handlingar i sig själva som faller inom området för medicinsk vetenskap och utförs av läkare som inte är myndigheter enligt konventionens, faller utanför konventionens tillämpningsområde utan det är nödvändigt att skriva det i texten, inkluderas juridiska frågor som rör den vuxne som förknippas med dessa medicinska åtgärder (auktorisering eller utnämning av rättsliga eller *tillfälliga* representanter) i konventionen och måste lyda under dess allmänna regler, utan att vara föremål för undantagsregler. Det är därför som det förutom artikel 4, punkt 1 f) inte finns några referenser i konventionen till medicinska frågor eller hälsofrågor. Regler om jurisdiktion som oftast kommer att tillämpas på det medicinska området (punkt 10 och 11) utan att få sjukvårdssystemet att sluta fungera kommer att anges nedan. Dessutom uppfyller förbehållen i artikel 20 om obligatoriska lagar och artikel 22 om att inte erkänna en åtgärd som strider mot offentlig policy eller obligatorisk lag i den aktuella staten, farhågorna hos de stater som ursprungligen ville undanta medicinska frågor från kommissionens tillämpningsområde.

Led g (åtgärder i samband med brottsliga gärningar)

- 43 Konventionen bör hantera skydd av vuxna, inte rättsliga påföljder. Det är dock svårt att dra någon skiljelinje. Kommissionen övergav tanken att inrätta en åtskillnad mellan repressiva åtgärder och åtgärder av en pedagogisk karaktär. En sådan åtskillnad skulle ha gett upphov till svåra problem med karakterisering. Dessutom hade det i fall som rör handlingar som är straffbara på kriminell nivå (till exempel mord, våldtäkt, överfall med dödligt vapen), inte varit önskvärt för staten för den plats där brottet begicks att kunna använda sina repressiva åtgärder, enligt sina allmänna regler, men inte kunna i de fall detta bedöms vara mer lämpligt kunna vidta åtgärder som rör placering i särskilda institutioner, eller föreskriva ett medicinskt-/socialt resultat,³⁰ eftersom den saknar jurisdiktion enligt konventionen för att vidta skyddsåtgärder för den vuxne. Uteslutandet från konventionens tillämpningsområde av åtgärder som vidtas till följd av straffrättsliga brott som begåtts av personen i behov av skydd är ett uttryck för kommissionens önskan att inte sätta någon gräns för de fördragslutande staternas behörighet att svara med de åtgärder som de finner lämpliga, vare sig de är bestraffande eller utbildande, för sådana straffrättsliga brott.

Uttrycket "åtgärder som vidtas för en person som resultat av straffrättsliga handlingar begångna av personen" anger att de enda åtgärder som uppstår genom brott som begås av personen som behöver skydd och som rör den

²⁹ Arbetsdokument nr 114, presenterat av tjugo delegationer.

³⁰ Detta hanteras i en del ny lagstiftning för att förhindra återfall vid pedofili.

personen, och inte brott begångna av tredje part och eventuellt motiverar särskilda skyddsåtgärder för de vuxna som omfattas av konventionen.

Genom att använda ordet "person" i stället för ordet "vuxen", syftar led *g* till att skapa kontinuitet med konventionen om skydd för barn. Led *g* gäller i de fall då brottet har begåtts av den person som behöver skydd medan denne fortfarande var minderårig, det vill säga om åtgärden vidtas efter att personen som begått brottet har fyllt 18.

För att uteslutning av de åtgärder som nämns i led *g* ska gälla, är det nödvändigt och tillräckligt att den handling som begåtts av personen som behöver skydd är en handling som är brottslig enligt straffrättslig lagstiftning när den begås av någon person. Texten kräver inte, i det här särskilda fallet, att den person som begått handlingen ska vara juridiskt möjlig att åtala. Hans eller hennes demens kan skydda personen från sådana åtal.

Led h (asyl och invandring)

- 44** Detta led i artikel 4 utesluter från konventionen "beslut om rätt till asyl eller invandring", eftersom detta är beslut som ligger under de självständiga staterna. Endast beslut i dessa frågor är uteslutna, med andra ord beviljande av asyl eller uppehållstillstånd. Å andra sidan faller skydd och representation för vuxna som ansöker om asyl eller uppehållstillstånd inom konventionens tillämpningsområde. Ett förslag från delegationen från USA dok. Nr 12) om att uttryckligen utesluta beslut rörande nationalitet från konventionens tillämpningsområde drogs tillbaka efter konstaterandet att sådan uteslutning var en självklarhet eftersom dessa beslut inte är skyddsåtgärder.

Led i (offentlig säkerhet)

- 45** Detta undantag, som är nytt i förhållande till både 1996 års konvention och specialkommissionens preliminära utkast till konvention, rör främst fängslande av vuxna som utgör en fara för tredje part på grund av de mentala sjukdomar de lider av.

Vissa delegationer ville utesluta all tvångsplacering av psykiatriska skäl från konventionens tillämpningsområde, för att undvika problem vid erkännande och verkställighet³¹. Det var dock svårt att förena ett sådant uteslutande med hänvisning till placeringen i listan i artikel 3, led *e*, av de åtgärder som avses i konventionen (se ovan, nr 24). Därför ändrade dessa delegationer sina förslag till förmån för att endast utesluta tvångsmässiga placeringsåtgärder för farliga vuxna³². Tanken var att de placeringar som ska uteslutas var av den sort som beslutas med hänsyn till allmän säkerhet, oavsett syftet med konventionen, och inte den typ som föreskrivs för att skydda den vuxne. Men eftersom en vuxen som lider av psykiatriska sjukdomar även kan vara en fara för sig själv och behöva skyddsomhändertag, verkade det klokare att i den här punkten inte hänvisa till placering, utan bara till offentlig säkerhet³³. Den text som slutligen antogs begränsar i stor utsträckning omfattningen av uteslutandet. Det är endast "åtgärder enbart syftar till allmän säkerhet"³⁴ som är undantagna. Därför ingår

³¹ Se arbetsdokument nr 4, 11 och 13, och den mycket jämna omröstningen om arbetsdokument nr 13 (protokoll nr 2, nr 103 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 234]).

³² Arbetsdokument nr 60.

³³ Arbetsdokument nr 52 och dess införande, protokoll nr 8, nr 58 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 278].

³⁴ Arbetsdokument nr 86 och dess införande, protokoll nr 15, nr 50 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 325].

en tvångsplaceringsåtgärd som beordras för både allmän säkerhet och den vuxnes säkerhet i konventionens tillämpningsområde.

Punkt 2

- 46 Syftet med det här stycket är att begränsa uteslutningarna till vad som är absolut nödvändigt, med andra ord vad som direkt omfattas av de bestämmelser som gäller de ärenden som utesluts, men inte till skyddsåtgärder av allmänt slag som måste vidtas, även när de rör dessa ärenden. Därmed innebär undantaget i punkt 1, led *a* att den vuxnes begäran om underhåll inte omfattas av konventionen, men av punkt 2 framgår att konventionen kan tillämpas för att avgöra vilken person som ska delta i förhandlingarna åt den vuxne. På samma sätt utesluts frågan om huruvida en oförmögen vuxen måste godkännas av sitt juridiska ombud för att ingå ett äktenskap från konventionens tillämpningsområde genom punkt 1 (*b*), men att fastställa det juridiska ombudet som krävs i lämpliga fall, bland annat för att auktorisera äktenskapet, faller inom konventionens tillämpningsområde. Eller, även om nationalitet inte tillämpas i konventionen, utan att det behövs något uttryckligt uteslutande,³⁵ och konventionen därför inte gäller för frågan om den oförmögne vuxne behöver hjälp eller representation för att fylla i en ansökan om naturalisering, faller utnämningen av personen som är behörig att hjälpa eller representera honom eller henne inom konventionens tillämpningsområde. I allmänhet är effekten av punkt 4 att utesluta från konventionens tillämpningsområde frågor som, enligt den internationella privaträtten för den aktuella myndigheten, faller inom den uteslutna kategorin, till exempel makars förmögenhetsförhållanden eller arv, men om det i det här sammanhanget uppstår ett problem med representationen, till exempel när det gäller avslutande av ett äktenskap eller ett avtal om arv, måste konventionen gälla.

Enligt lydelsen skyddar punkt 2 endast tillämpningen av konventionen i de ärenden som är uteslutna när det gäller "rätten för en person att agera som den vuxnes representant". Befogenheterna hos den här representanten faller som regel under den lag som styr det uteslutna ärendet. Om till exempel den lag som gäller arvet som tillfallit den vuxne förbjuder hans eller hennes representant från att helt enkelt acceptera det arv som tillfallit personen,³⁶ är det denna lag som måste gälla för denna begränsning av representantens befogenheter och inte den som enligt konventionen kunde tillämpas på utnämningen av den representanten.

KAPITEL II – JURISDIKTION

- 47 Det här kapitlet är resultatet av en sammanslagning av de två metoder som under specialkommissionen hade delat delegationerna.

Enligt den första metoden var det önskvärt i den vuxnes skyddsintresse och för att ha råd med ett åtkomligt forum till de få personer som är beredda att befatta sig med honom eller henne, att tillhandahålla ett system med konkurrerande jurisdiktion, kompletterat med bestämmelser om *litispens* för att eliminera jurisdiktionskonflikter som kan uppstå. Myndigheterna i den stat där den vuxne har sin hemvist skulle därför ha samma villkor som personer som är medborgare i staten, och vid behov stärkt med en kompletterande länk (förekomsten av

³⁵ Se ovan, nr 44 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 325].

³⁶ Se till exempel artikel 461 jämte 495, i den franska civillagstiftningen.

egendom, förekomsten av tidigare boende för den vuxne samt boende för personer beredda om honom eller henne), och kanske myndigheterna i den vuxnes tidigare hemvist, förstärkta med samma element. Dessutom skulle jurisdiktion ha getts till myndigheterna i den stat där den vuxnes egendom ligger för att vidta skyddsåtgärder i relation till sådan egendom.

Den andra metoden var att sträva efter att behålla som huvudprincip, enligt 1996 års konvention, jurisdiktionen för myndigheterna i den stat där den vuxne har sin hemvist, och att göra jurisdiktionen för en annan myndighet underordnad deras godkännande, oavsett om myndigheterna finns i en tidigare hemvist, eller staten där den vuxne är medborgare, eller platsen för egendomen, eller hemvisten för släktingar. Det föreslogs också att man skulle prioritera den jurisdiktion som uttryckligen utsetts av den vuxne själv och, i avsaknad av utsedd jurisdiktion, jurisdiktionen för personens hemvist eller en jurisdiktion bemyndigad av denna.

- 48 Specialkommissionen lyckades övervinna motståndet och den allmänna text kommissionen kom fram till bibehölls av den diplomatiska kommissionen. Den huvudsakliga jurisdiktionen kan hänföras till myndigheterna i den stat som är den vuxnes hemvist (art. 5), men dessutom erkänns den samtidiga, men underordnade jurisdiktionen för myndigheterna i den stat där den vuxne är medborgare (art. 7) och ett antal kompletterande jurisdiktioner som i slutänden är underordnade ett samtycke av myndigheterna i hemvisten (art. 8). Dessutom godkänns behörigheten för myndigheterna i den stat där den vuxnes egendom finns när det gäller att vidta skyddsåtgärder för denna egendom (art. 9) och jurisdiktionen för den medlemsstat inom vars territorium den vuxne (art. 10 och 11) eller egendom som tillhör den vuxne (art. 10) finns att vidta nödåtgärder (art. 10) eller tillfälliga åtgärder med begränsad regional verkan för skydd av personen (artikel 11).

Artikel 5 (behörighet för myndigheterna i den vuxnes hemvist)

Punkt 1

- 49 I den här punkten upprepas punkt 1 i artikel 5 i konventionen om skydd för barn ord för ord. Den huvudsakliga jurisdiktionen för myndigheterna i den fördragsslutande stat där den vuxne har sin hemvist ledde inte till några svårigheter och godkändes enhälligt. Ingen definition gavs av vistelse, som trots de tillhörande viktiga rättsliga konsekvenserna förbli ett faktiskt koncept. Nackdelen med att tillhandahålla en kvantitativ eller kvalitativ definition av hemvist i en konvention, skulle vara att ifrågasätta tolkningen av detta uttryck i ett flertal andra konventioner där det används.

Punkt 2

- 50 Fortfarande i enlighet med konventionen om skydd för barn, godkände kommissionen lika enhälligt att jurisdiktionen i händelse av byte av hemvist för den vuxne till en annan fördragsslutande stat, övergår till myndigheterna i staten där den vuxne har sin nya vistelse. Frågan om fortsatt tillämpning av åtgärder som vidtagits i den första staten styrs av artikel 12 (se nedan).

Bytet av hemvist antyder både förlust av tidigare hemvist och förvärv av en ny hemvist. Det kan häda att det går en viss tid mellan dessa båda element, men förvärvet av denna nya hemvist kan även vara omedelbar enligt den enkla hypotesen av en flytt för den berörda vuxne när detta sker på långsiktig, om än

inte slutlig grund. Detta är en fråga om fakta, där de berörda myndigheterna ska fatta ett beslut om utvärdering.

- 51 Kommissionen diskuterade på nytt inte vissa frågor som rörde byte av hemvist som togs upp noggrant under förhandlingarna om konventionen om skydd för barn. Därmed godkände den underförstått de lösningar som tagits fram där. Om byte av vistelseort för den vuxne från en stat till en annan därför sker vid en tidpunkt då myndigheterna i den första staten där den vuxne har sin hemvist fattar beslut om en skyddsåtgärd, bör *perpetuatio fori* avslås, på så sätt att ändringen av hemvist *ipso facto* berövar myndigheterna i den forna hemvisten av deras jurisdiktion och gör att de måste avsäga sig sin behörighet³⁷.
- 52 Artikel 5 förutsätter att den vuxne har sin hemvist i en fördragsslutande stat. Vid ändring av hemvist från en fördragsslutande stat till en icke-fördragsslutande stat upphör artikel 5 att gälla från tidpunkten för ändringen av hemvist, och det finns inget som hindrar att jurisdiktionen bibehålls under nationell procedurrätt enligt myndigheten i den fördragsslutande staten för den första hemvisten som gäller ärendet, även om de andra fördragsslutande staterna inte är bundna av konventionen att erkänna de åtgärder som kan vidtas av den här myndigheten³⁸.

Artikel 6 (vuxna som är flyktingar, fördrivna eller utan hemvist)

- 53 Denna artikel är en exakt återgivning av artikel 6 i konventionen om skydd för barn och därför är också kommentarerna likadana.

Punkt 1

- 54 De vuxna som avses i denna punkt behöver ofta, förutom brådskande åtgärder, ett skydd som ordnas på lång sikt. De kan exempelvis ledas att söka asyl eller egendom som de äger i den stat där de befinner sig. Det är därför nödvändigt att ordna med deras skydd, och den normala jurisdiktion som konventionen ger myndigheterna i staten där personen har sin hemvist gäller inte här, eftersom dessa vuxna *hypotetiskt* har brutit alla förbindelser med staten där de haft sin tidigare hemvist, och osäkerheten för deras vistelse i den stat där de haft en tillfällig fristad inte gör det troligt att de har skaffat sig hemvist där. Den enklaste lösningen var därför, som i fallet med barn, att i dessa situationer tillskriva myndigheterna i staten för det territorium där dessa vuxna finns den allmänna jurisdiktion som normalt sätt tilldelas staten där de har sin hemvist.

Punkt 2

- 55 Den här punkten utökar lösningen i punkt 1 "till vuxna vars hemvist inte går att fastställa". Domstolen på den ort där den vuxne befinner sig blir här av nödvändighet gällande jurisdiktion. Denna jurisdiktion måste upphöra när det har fastställts att den vuxne har ett hemvist någonstans. Om denna hemvist ligger i en fördragsslutande stat kommer myndigheterna i denna stat att hädanefter ha jurisdiktion. Om den är belägen i en icke-fördragsslutande stat har inte myndigheterna i den stat där den vuxne finns mer än den begränsade jurisdiktion än vad som beviljas i artikel 10 och 11 (se nedan och även nr 89).

³⁷ Se den förklarande rapporten om konventionen om skydd för barn, nr 42.

³⁸ Lösningen har godkänts för konventionen om skydd för barn. Se hänvisningar i ovanstående rapport, anteckning 30.

Situationen som texten gäller bör noga skiljas från den som täcks vid byte av vistelseort enligt artikel 5, punkt 2. Vid ändring av hemvist från en stat till en annan, behåller myndigheten i staten med den tidigare hemvisten sin jurisdiktion så länge som den vuxne inte skaffat en hemvist i den stat han eller hon har flyttat till. Artikel 6, punkt 2, ska inte användas för att omedelbart ge allmän behörighet till myndigheterna i den sistnämnda staten, eftersom den vuxne har förlorat sin tidigare hemvist utan att ännu ha skaffat en ny. Denna feltolkning skulle vara särskilt farlig i fall där överföring av den vuxne har beslutats utan hans eller hennes samtycke. Det skulle i praktiken beröva myndigheterna i den vuxnes hemvist alla möjligheter att få den vuxne att återvända före flytten, med hänsyn till det företräde som fastställs i punkt 2 och 3 i artikel 7 och som gäller jurisdiktionen och de åtgärder som vidtas av myndigheterna i den stat som den vuxne har flyttats till. En rimlig väntetid är därför nödvändig innan artikel 6, punkt 2, åberopas, för att säkerställa att den tidigare hemvisten, som i sig är väletablerade, definitivt har övergetts.

Artikel 7 (samtidig subsidiär behörighet för myndigheterna i det land där den vuxne är medborgare)

56 Denna artikel är det första och viktigaste elementet i den kompromiss som beskrivs ovan mellan förespråkare för samtidiga icke-hierarkiska jurisdiktioner och förespråkare förjurisdiktioner som är helt underordnade myndigheterna i staten där den vuxne har sin hemvist³⁹. Punkt 1 fastställer principen om de samtidiga jurisdiktionerna hos myndigheterna i det land där den vuxne är medborgare anger dess villkor. Punkterna 2 och 3 definierar dess underordnade karaktär.

Punkt 1

57 De myndigheter som den här punkten ger jurisdiktion till är "myndigheterna i en fördragslutande stat där den vuxne är medborgare". Användningen av den obestämda artikeln visar att om den vuxne skulle ha flera nationaliteter, skulle jurisdiktion tilldelas samtidigt till myndigheterna i varje stat där han eller hon var medborgare.

Jurisdiktion i nationalstaten (eller en nationalstat) anges utan behov av någon kompletterande anknytande faktor som var den vuxnes tidigare hemvist, släktingarnas hemvist eller närvaron av egendom, och utan att någon jurisdiktion har begärts av myndigheterna i staten där den vuxne har sin hemvist. Det är ett tydligt fall av samtidig jurisdiktion.

Denna jurisdiktion är allmän, som hos myndigheterna i staten där den vuxne har sin hemvist, och kan gälla för skyddsåtgärder för den vuxnes person eller egendom.

58 Denna jurisdiktion är ändå utesluten "för vuxna som är flyktingar eller som, på grund av oroligheter i det land där de är medborgare, är internationellt förflyttade". Myndigheterna i den vuxnes nationalstat är i själva verket illa lämpad att utöva skydd för en vuxen som har tvingats lämna staten, oavsett om de utsatts för, eller hotats av, förföljelse (flyktingsituationen), eller på grund av oroligheter som råder där. När det gäller flera nationaliteter måste texten tolkas så att myndigheterna i en nationalstat den vuxne tillhör förutom den som han

³⁹ Se ovan, introduktion till kapitel II.

eller hon har tvingats lämna kan utöva jurisdiktionen enligt artikel 7.

- 59 Om det inte sägs uttryckligen bygger texten på antagandet att den vuxne har sin hemvist i en fördragsslutande stat. Om så inte är fallet, hindrar inget den fördragsslutande stat där den vuxne är medborgare från att enligt sin nationella lagstiftning vidta åtgärder för skydda den vuxne. Men eftersom artikel 7 kräver att myndigheterna i nationalstaten ska rådgöra med myndigheterna i staten där personen har sin hemvist, av nödvändighet en fördragsslutande stat,⁴⁰ eller de som tar myndigheternas plats, utelämnas överväganden i det fall där en vuxen har sin hemvist eller befinner sig (i artikel 6, punkt 1, situation) i en icke-fördragsslutande stat. Andra fördragsslutande stater skulle i det här fallet inte vara bundna att erkänna åtgärder som vidtagits av myndigheterna i den vuxnes nationalstat.
- 60 Förutom kravet på att samråda i förväg med den myndighet som har jurisdiktion enligt artikel 5 eller 6, punkt 2,⁴¹ får myndigheterna i nationalstaten endast behålla sin jurisdiktion "om de anser att de är i bättre position att bedöma den vuxnes intresse". I denna bedömning kan de ta hänsyn till förekomsten av andra anknytande faktorer som anges ovan, i nr 57. Detta positiva villkor för utövandet av jurisdiktion av myndigheterna i staterna där den vuxne är medborgare är samtidigt ett flexibelt element, så att dessa myndigheter att avsäga sig jurisdiktion om de anser att myndigheterna i staten där den vuxne har sin hemvist, eller myndigheterna i någon annan stat där myndigheterna i staten där personen har sin hemvist, enligt artikel 8 (se nedan), begärt att utöva skyddande jurisdiktion, har bättre förutsättningar att bedöma dessa intressen.

Punkt 2

- 61 Den här punkten visar liksom följande punkt den underordnade funktionen för jurisdiktionen hos myndigheterna i den vuxnes nationalstat.

Tre omständigheter kan hindra utövandet av denna jurisdiktion: om i enlighet med artikel 5, artikel 6, punkt 2 eller artikel 8,⁴² de behöriga myndigheterna har vidtagit alla de åtgärder som krävs av situationen, när de har beslutat att ingen åtgärd bör vidtas eller slutligen när målet förhandlingarna ligger framför dem. När detta är fallet ska de nationella myndigheterna avsäga sig sin jurisdiktion och, om talan väcktes där först även avsluta ärendet, om de får veta att förhandlingar har startat inför någon av de myndigheter som nämnts.

När det gäller särskilt denna sista omständighet nämner texten inte att förfarandet inför myndigheter som har jurisdiktion i enlighet med artikel 5 eller artikel 6, punkt 2, måste "ha samma syfte" som de som framförts inför myndigheterna i den vuxnes nationalstat. Detta klargörande skulle ha tillåtit de nationella myndigheter som tar emot en begäran om skyddsåtgärder rörande den vuxnes egendom att bibehålla sin jurisdiktion om myndigheterna i hemvisten fått en begäran rörande hans eller hennes person. Detta förtydligande avvisades

⁴⁰ Artikel 7, punkt 1, hänvisar till de myndigheter som har behörighet enligt artikel 5 eller artikel 6, punkt 2, och som således är myndigheter i fördragsslutande stater.

⁴¹ Ett tillstånd som redan föreskrivs av artikel 4, punkt 1, i *konventionen av den 5 oktober 1961 om myndigheternas behörighet och tillämplig lagstiftning för skydd av minderåriga*, men som knappast följdes i avsaknad av en mekanism för samarbete.

⁴² Det faktum att artikel 7, punkt 2, inte nämner de behöriga myndigheterna enligt artikel 6, punkt 1 är självklart, eftersom de nationella myndigheterna inte har jurisdiktion i det fall som täcks av artikel 6, punkt 1 (flyktingar eller fördrivna personer). I gränsfall fall nämns ovan nr 58 av den dubbla medborgare skyldiga att lämna en av hans eller hennes nationella stater, skulle av myndigheterna i den stat där han eller hon är närvarande behörighet fortsätta att prioriteras.

dock eftersom de båda aspekterna nästan alltid verkade blandas samman, och behörighet att sälja egendom till exempel kunde begäras för att förse den vuxne med ett minimum av resurser, vilket därmed är i personens intresse.

62 Jurisdiktionen för myndigheterna i den vuxnes nationalstat upphör endast att gälla om dessa myndigheter blivit informerade om något av de tre förhållanden som nämns i texten av den behöriga myndigheten enligt artikel 5, artikel 6, punkt 2 eller artikel 8, som har utövat eller håller på att utöva sin jurisdiktion. Det skulle inte räcka för dem att ha fått kännedom om det, även genom aktbilagan i ärendet. Denna skyldighet för den nationella myndigheten att informera, efter att ha meddelat sin avsikt att utöva sin jurisdiktion, är viktig eftersom det innebär en försäkran om att den normalt kompetenta myndigheten vid det tillfälle då den nationella myndigheten är redo att ingripa kommer att utvärdera de omständigheter som gör att den nationella myndigheten vill utöva sin jurisdiktion. Förekomsten av till exempel beslut som tidigare fattats av myndigheterna i den stat där personen har sin hemvist, och som de nationella myndigheterna uppger sig inte ha fått information om, skulle därför inte hindra dem från att utöva sin behörighet i enlighet med artikel 7, punkt 1, eftersom situationen kan ha ändrats sedan dessa beslut fattades.

63 Genom att ge den behöriga myndigheten befogenhet enligt artikel 8⁴³ att blockera jurisdiktionen hos de nationella myndigheterna, ville kommissionen eliminera risken för konkurrerande jurisdiktioner som kunde ha löpt parallellt och eventuellt varit motsägande. I fall där denna delegerade jurisdiktion enligt artikel 8 är begränsad till en specifik aspekt av skyddet (se nedan, nr 66), är det rimligt att anta att den delegerande myndigheten bör avstå från att blockera den nationella myndighetens jurisdiktion när det gäller de andra aspekterna av skyddet.

I samtliga fall gäller att för att den behöriga myndigheten enligt artikel 8 ska kunna informera den nationella myndigheten om att inte utöva sin jurisdiktion, måste den själv ha informerats om den sistnämndas avsikter. Texten visar att den endast kan ha fått denna information av den behöriga myndigheten enligt artikel 5 eller artikel 6, punkt 2, som själv meddelats av de nationella myndigheterna i enlighet med artikel 7, punkt 1.

Punkt 3

64 De subsidiära egenskaperna hos jurisdiktionen för myndigheterna i den nationalstat där den vuxne är medborgare påverkar de åtgärder de har vidtagit, i form av att dessa åtgärder "förfaller så snart de myndigheter som har jurisdiktion enligt artikel 5 eller artikel 6, punkt 2 eller artikel 8, har vidtagit de åtgärder som situationen kräver eller har beslutat att inga åtgärder behöver vidtas".

Det parallella förhållandet med punkt 2 är avsiktligt. Som nyligen förklarats hindrar dessa båda omständigheter den nationella myndigheten från att utöva sin behörighet (punkt 2). När de uppstår efter att den nationella myndigheten har utövat sin jurisdiktion och vidtagit skyddsåtgärder, har de effekten av att säga upp dessa åtgärder (punkt 3). Det skulle inte vara acceptabelt om de konkurrerande jurisdiktionerna skulle resultera i skyddsåtgärder som vidtas på ett okontrollerat eller motsägande sätt. Det är därför texten ger företräde till de beslut som i slutändan fattas av de myndigheter som normalt har jurisdiktion

⁴³ Med andra ord, till en myndighet som myndigheten där personen har sin hemvist (eller befinner sig när det gäller artikel 6) på något sätt har delegerat sin behörighet, se nedan, nr 65 ff..

enligt artikel 5 eller artikel 6, punkt 2 eller artikel 8, i staten för hemvisten – oavsett om dessa beslut är positiva och utgör en skyddsåtgärd eller negativa i den bemärkelsen att de slår fast att det finns ingen anledning att vidta skyddsåtgärder.

Det parallella förhållandet med punkt 2 fortsätter, genom att de behöriga myndigheterna enligt artikel 5, artikel 6, punkt 2 eller artikel 8 måste underrätta de nationella myndigheterna om de åtgärder de har vidtagit eller om deras beslut att inte vidta några. Formuleringen i texten indikerar dock inte, även om det är obligatoriskt, att denna information är en förutsättning för att säga upp de åtgärder som vidtagits av den nationella myndigheten.

Artikel 8 (överföring av jurisdiktion till ett lämpligt forum)

- 65 Denna artikel, vars inspiration är samma som för artikel 8 och 9 i konventionen om skydd för barn, är den andra delen i den kompromiss som pekades ut ovan mellan de båda metoderna för problemet med jurisdiktion. Den betonar företrädet för myndigheterna i den fördragsslutande staten där den vuxne har sin hemvist, genom att låta dem, om den vuxnes intressen så kräver, skydda den vuxne genom behörigheten hos en annan fördragsslutande stat.

Punkt 1

- 66 Det kan vara så att myndigheterna i den vuxnes hemvist som får den huvudsakliga jurisdiktionen överförd till sig (art. 5), eller i ännu högre grad myndigheterna i den stat där den vuxne befinner sig i händelse av artikel 6, inte har bästa möjlighet att bedöma ett visst fall i den vuxnes intresse. Om till exempel den vuxne bodde i en annan stat än den där han eller hon har sitt medborgarskap, och där var under skydd av en person som nyligen avlidit, och den enda släktingen som var i position att skydda honom eller henne i framtiden hade sin hemvist i en annan stat, är myndigheterna i denna stat är utan tvekan bäst lämpade att bedöma släktingens lämplighet och de villkor under vilka skyddet skall utövas.

Artikel 8, punkt 1, som kombinerar de två procedurerna i artikel 8 och 9 i konventionen om skydd för barn, anger att myndigheterna i den fördragsslutande stat som har jurisdiktion enligt artikel 5 (hemvist) eller artikel 6 (vistelse, för flyktingar, fördrivna personer eller personer utan etablerad hemvist) kan, antingen på eget initiativ eller på begäran av myndigheterna i en annan fördragsslutande stat, lämna en begäran till myndigheten i den fördragsslutande stat som verkar bäst lämpad att vidta skyddsåtgärder för den vuxne⁴⁴.

Det här alternativet för att begära en överföring av jurisdiktion är förbehållen myndigheterna i den fördragsslutande stat där den vuxne har sin hemvist eller, i de fall som förutses i artikel 6, till myndigheterna i staten där den vuxne befinner sig. Denna formulering utesluter myndigheterna i den vuxnes nationalstat. Dessa kan utöva sin jurisdiktion direkt "om de anser att de är i en bättre position för att bedöma den vuxnes intressen" (artikel 7), men kan endast avstå om så inte

⁴⁴ En arbetsgrupp under ledning av fru Baur från Frankrike, förberedde ett standardformulär som kan användas av den begärande myndigheten och den adresserade myndigheten enligt tillämpningen av artikel 8 dok. nr 91). Denna modell, som godkänkts av kommissionen, har inte införlivats i konventionen, men den permanenta byrån kommer att rekommendera att de fördragsslutande staterna använder den.

är fallet.

Syftet med den begäran som riktas till myndigheterna i en annan fördragsslutande stat är att "vidta åtgärder för skydd av den vuxnes person eller egendom". Texten tillägger att denna begäran kan avse "alla eller vissa aspekter av sådant skydd". En viss flexibilitet införs således i maskineriet för delegering av jurisdiktion. Den begäran som riktas till den stat där egendomen är belägen, kan exempelvis därmed begränsas till skydd av den egendom som finns där.

Punkt 2

- 67** I den här punkten visas de stater vars myndigheter kan adresseras under de villkor som anges i föregående punkt, det vill säga på begäran av myndigheterna i den stat där den vuxne har sin hemvist.
- 68** Texten nämner i första hand "en stat där den vuxne är medborgare". Här finns ingen överlappning med den primära jurisdiktionen för myndigheterna i nationalstaten där den vuxne har sin hemvist enligt artikel 7. När det gäller artikel 7 är denna konkurrerande jurisdiktion subsidiär och upphör att gälla om myndigheterna i staten för den vuxnes hemvist beslutar att utöva sin jurisdiktion. När det gäller artikel 8 har de nationella myndigheterna ett fritt omfång inom gränsen för den delegerade myndighet de har ombetts att acceptera, eftersom myndigheterna i staten där den vuxne har sin hemvist dragit sig tillbaka till förmån för deras jurisdiktion. När det gäller en flykting eller person som ofrivilligt fördrivits från en stat där han eller hon är medborgare, måste det antas att även om kommissionen inte vill införa några klargöranden om detta,⁴⁵ att myndigheterna i den stat där vuxne befinner sig, som är kompetenta enligt artikel 6, punkt 1, kommer att avstå, om inte omständigheterna förändras, från att delegera jurisdiktion till myndigheterna i den vuxnes nationalstat.
- 69** Texten nämner sedan "staten där den vuxne tidigare haft sin hemvist". Dessa termer avser staten för den senaste hemvisten och inte någon tidigare hemvist⁴⁶. Myndigheterna i nuvarande hemvist kommer att ta särskild hänsyn till om denna senaste hemvist varit senare eller tidigare, och om det finns personer där som har känt den vuxne.
- 70** Texten nämner på tredje plats "en stat där den vuxne har egendom". Här är det nödvändigt att göra en observation liknande den som gjorts ovan i förhållande till den vuxnes nationalstat. Jurisdiktionen för myndigheterna i den stat där egendomen finns beskrivs som en primär rubrik i artikel 9, men kringgärdas som framgår av åtgärder som vidtas av myndigheterna i den vuxnes hemvist, och begränsas till åtgärder som avser egendom, medan det i fallet med artikel 8 är jurisdiktionen för den stat där egendomen finns som på ett sätt delegeras och inte begränsas till åtgärder som rör sådan egendom.
- 71** Texten nämner på fjärde plats "den stat vars myndigheter har valts ut skriftligen av den vuxne för att vidta åtgärder som rör hans eller hennes skydd". Denna användning av autonom vilja är ett svar på önskan om att erkänna och framhålla behovet av självbestämmande för den oförmögna personen. Men eftersom sårbarheten hos sådana personer för externa influenser också måste tas med i

⁴⁵ Se diskussionen om den här punkten, protokoll nr 4, nr 20-36 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 244–245].

⁴⁶ Artikel 8, punkt 2, led *b*, skiljer sig på den här punkten från artikel 15, punkt 2, led *b*, som tillåter den vuxne att utse lagen i "staten för *en* tidigare hemvist för den vuxne" till att styra mandatet i händelse av oförmögenhet, se nedan nr 102.

beräkningen, beslutades att kringgärda denna autonomi genom att ställa den under kontroll av myndigheterna i den vuxnes hemvist⁴⁷.

- 72 För det femte nämner led *e* "staten som är hemvist för en person nära den vuxne som är beredd att åta sig hans eller hennes skydd". Jurisdiktionen hos myndigheterna i den här staten är mer förståelig genom att det är staten skydd som kommer att utövas, och kanske i den här staten som den vuxne måste bo. Denna jurisdiktion lyder också under myndigheterna i den vuxnes hemvist, som kommer att göra en *prima facie*-utvärdering av huruvida personen i fråga har tillförlitliga referenser – vilket kommer att fastställas av myndigheterna i staten där den vuxne har sin hemvist – för att genomföra skyddet av den vuxne.

Kommissionen behållit uttrycket "person närstående den vuxne" i stället för det mer exakta "*släktingar till den vuxne*" för att även omfatta personer som vänner eller följeslagare som är bryr sig om den vuxne, men inte har några familjeband.

- 73 Slutligen nämner led *f* staten i vars territorium den vuxne finns, avseende skyddet av personen. Jurisdiktionen på den plats där den vuxne befinner sig har redan fastställts som princip i artikel 6, i de situationer som beskrivs, och även i artikel 10 i brådskande fall och artikel 11 när det gäller tillfälliga och begränsade åtgärder. Enligt artikel 8 får myndigheterna i den stat där vuxen befinner sig ta emot delegering från myndigheterna i den stat där personen har sin hemvist⁴⁸ för att säkerställa skyddet av personen, utan annan begränsning än de som ingår i begäran från dessa myndigheter. Detta nya fall av delegering togs först upp under diskussionen som gällande endast inom det medicinska området. Beslutet ovan (nr. 42) att inte fastställa några särskilda regler för det här fältet innebar en utökning av denna möjlighet till delegering av skyddet av personen i allmänhet.

Punkt 3

- 74 De delegerande myndigheterna har inte behörighet att tvinga de myndigheter som adresseras att acceptera den jurisdiktion som de ombeds att utöva. För att undvika en lucka i skyddet föreskriver punkt 3 att om de begärda myndigheterna inte godkänner jurisdiktionen, bibehåller de myndigheter som har jurisdiktion enligt artiklarna 5 eller 6 sin jurisdiktion.

Texten anger inte någon metod för att avvisa begäran om jurisdiktion. Det kan uppenbarligen handla om en formell vägran av jurisdiktion, men det verkar även kunna handla om en långvarig underlåtenhet att svara⁴⁹.

Artikel 9 (jurisdiktion för myndigheterna i det land där den vuxnes egendom finns)

- 75 Behovet av att inkludera en jurisdiktion för myndigheterna i den stat där den vuxnes egendom finns för att vidta skyddsåtgärder för egendomen, förklaras av att vuxna som har skyddsbehov till skillnad från barn i allmänhet har egendom.

⁴⁷ Kommissionen avvisade ett förslag av USA:s delegation som syftade till att tillåta en delegering av jurisdiktion till den stat vars lag mandatet i händelse av oförmögenhet enligt artikel 15. Se arbetsdokument 26 och diskussionen, protokoll nr 4, nr 58–65 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 246–247].

⁴⁸ I just detta fall, kan delegering av jurisdiktion teoretiskt endast komma från myndigheter som är behöriga enligt artikel 5.

⁴⁹ Användningen av formuläret ovan, anmärkning 44, bör göra det möjligt att undvika osäkerheten i en underförstådd vägran.

När egendomen finns i en fördragsslutande stat annan än den där de vuxne har sin hemvist, tillåter jurisdiktionen för myndigheterna i den stat där egendomen finns att skyddsåtgärder anpassade till kraven enligt lagen i staten vidtas och är enkla att införa. Om lagen för platsen där egendomen finns kräver juridisk auktorisering för försäljning av egendomen, eller för godkännande av ett arv som egendomen beror på, eller för att gå vidare med ett officiellt meddelade rörande mark och lagen om hemvist inte erkänner den här typen av auktorisering, är det mer praktiskt att lägga fram ärendet direkt för myndigheterna i den stat där egendomen finns.

- 76** Jurisdiktionen för myndigheterna i staten där egendomen finns att vidta skyddsåtgärder som rör den aktuella egendomen godkänns endast "i den omfattning sådana åtgärder är kompatibla med de som redan har vidtagits av de myndigheter som har jurisdiktion i enlighet med artiklarna 5 till 8".

Denna begränsning är självförklarande och syftar till att undvika bristande konsekvens mellan åtgärderna för skydd av egendom som kan vidtas av de lokala myndigheterna och de åtgärder som vidtas av myndigheter med allmän jurisdiktion att ordna skydd. Observera att de åtgärder som vidtas av myndigheter med allmän jurisdiktion kan ha vidtagits före eller efter de åtgärder som vidtagits av myndigheterna i den stat där egendomen finns⁵⁰. Om de har vidtagits efteråt, kommer de att säga upp de åtgärder som vidtagits av myndigheterna i staten där egendomen finns vad gäller bristande konsekvens.

Artikel 10 (jurisdiktion i brådskande fall)

- 77** Den här texten upprepar bokstavligen texten i artikel 11 i konventionen om skydd för barn och infördes utan diskussion, förutom tillägget av en fjärde punkt.

Punkt 1

- 78** Den här texten tillskriver myndigheterna i varje fördragsslutande stat, i det territorium där den vuxnes eller den vuxnes egendom finns, jurisdiktion att vidta nödvändiga skyddsåtgärder i brådskande fall.

Ett brådskande fall uppstår när situationen, om avhjälpan av åtgärder endast söks via de normala kanalerna enligt artikel 5 till 9, kan medföra irreparabel skada för den vuxne eller hans eller hennes egendom. Den brådskande situationen motiverar därför ett undantag från den normala regeln och bör därför tolkas relativt strikt. Särskilt i medicinska frågor får artikel 10 inte användas som allmän motivering för jurisdiktion för myndigheterna i den stat där den vuxne befinner sig. Ett exempel som lämnats är avbrytande av graviditeten för en ung kvinna som inte är förmögen att fatta beslut. Även om en sådan operation nödvändigtvis måste utföras inom en viss tid, är detta inte normalt sett ett brådskande fall av det slag som omfattas av artikel 10. Här skulle vissa delegationer ha velat se jurisdiktion för den plats där den vuxne befinner sig, men avvisandet av förslag om detta⁵¹ kan inte motivera missbruk av jurisdiktionen i brådskande fall.

⁵⁰ Denna lösning härrör från införandet av ett förslag från USA till förmån för ta bort adverbet "redan" (de åtgärder som redan vidtagits) i specialkommissionens preliminära utkast, se arbetsdokument nr 101 och protokoll nr 15, nr 76-77 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 326].

⁵¹ Se förslaget från tre nordiska stater dok. nr 19, och diskussionen, protokoll nr 4, nr 66–100 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 247–249]].

Den jurisdiktion föreskrivs i artikel 10 gäller samtidigt med jurisdiktionen hos myndigheterna i den stat där den vuxne har sin hemvist. Motiveringen är just att det finns ett brådskande fall. Om inte hänsyn tagits till denna jurisdiktion, kunde de förseningar som orsakas av skyldigheten att lämna en begäran till myndigheterna i den stat där den vuxne har sin hemvist äventyra skyddet eller den vuxnes intresse. Denna konkurrerande jurisdiktion utövas, exempelvis om det är nödvändigt för att representera en vuxen som inte befinner sig i sin hemvist och som måste genomgå en brådskande operation, eller om hemvist och som måste genomgå en brådskande kirurgisk operation, eller om lättfördärliga varor som tillhör den vuxne måste säljas snabbt.

- 79** De stater vars myndigheter kan adresseras i brådskande fall är de stater i vars territorium den vuxne eller dennes egendom finns. När det gäller myndigheten i den stat där den vuxne befinner sig, utökas *det hypotetiska fallet* till vuxna andra än flyktingar eller fördrivna vuxna i enlighet med artikel 6, punkt 1, eller vuxna utan hemvist i enlighet med artikel 6, punkt 2. För dessa vuxna har, i avsaknad av en stat för hemvist som är etablerad eller tillgänglig, myndigheterna där den vuxne befinner sig allmän jurisdiktion. Här är som kontrast omfattningen av jurisdiktionen som bygger på var den vuxne befinner sig begränsad till brådskande situationer.

Myndigheterna i den stat där territoriet där den vuxnes egendom finns har i brådskande fall jurisdiktion som inte är begränsad till skydd av egendom. Det är i själva verket möjligt att tänka sig att brådskan kräver försäljning av den vuxnes egendom i ett land för att förse den vuxne i det land där han eller hon vistas med de resurser som är omedelbart nödvändiga (se ovan, nr 61).

Punkt 2

- 80** Även om jurisdiktionen som bygger på brådskan gäller samtidig med jurisdiktionen hos myndigheter som normalt har jurisdiktion enligt konventionen, måste den förbli underordnad dessa jurisdiktioner. Därmed anger punkt 2 i artikel 10, endast i de fall när den vuxne har sin hemvist i en fördragslutande stat, att åtgärden som vidtas i enlighet med punkt 1 "ska upphöra att gälla så snart som myndigheterna med jurisdiktion enligt artikel 5 till 9 har vidtagit de åtgärder som situationen kräver" (jämför med art. 7, punkt 2). I det ögonblicket kontrolleras situationen av de myndigheter som normalt sett har jurisdiktion, och det finns inte längre någon anledning att bibehålla jurisdiktionen hos myndigheterna i staten där den vuxne befinner sig eller att behålla några åtgärder de har vidtagit en vuxens närvaro eller de åtgärder som de vidtagit under brådskande omständigheter och som, fram till dess måste erkännas i alla fördragslutande stater (*jfr* artikel 22).

Punkt 3

- 81** Denna punkt styr frågan om bibehållande av åtgärder som vidtagits av domstol enligt brådskande jurisdiktion, men enligt hypotesen att den vuxne i fråga inte har sin hemvist i en fördragslutande stat. Om myndigheterna i den icke-fördragslutande där den vuxne har sin hemvist, eller eventuellt en annan stat vars jurisdiktion kan erkännas, har vidtagit de åtgärder som krävs av situationen, finns det ingen anledning att bibehålla de åtgärder som domstolen vidtagit under brådskande jurisdiktion.

Orsaken till denna slutsats är samma som i situationen som avses i punkt 2, med svårigheten i denna specifika situation att den myndighet som normalt skulle ha jurisdiktion tillhör en icke-fördragslutande stat, där konventionen *hypotetiskt*

inte har kunnat tilldela jurisdiktion, och vars beslut inte nödvändigtvis erkänns i de fördragsslutande staterna. Erkännandet i de fördragsslutande staterna de åtgärder som vidtagits av en icke-fördragsslutande stat får endast vara beroende av nationell lag i var och en av de berörda fördragsslutande staterna, med resultatet att upphörandet de åtgärder som vidtagits av domstolen under den brådskande jurisdiktionen inte kommer genomföras på ett enhetlig och samtidigt sätt i de olika fördragsslutande staterna. Den kommer att genomföras på separat vis i var och en av dessa stater "så snart som [de] erkänns i den aktuella fördragsslutande staten", det vill säga så snart de beslut som fattas av en icke-fördragsslutande stat erkänns i var och en av de fördragsslutande staterna (och inte bara den stat vars myndighet har vidtagit den brådskande åtgärden).

Artikel 10, punkt 3, verkar konstatera det uppenbara. Den har åtminstone fördelen att påpeka att vidtagandet av en brådskande åtgärd i en fördragsslutande stat inte utgör något hinder för erkännandet i övriga fördragsslutande stater av åtgärder tagna i en icke-fördragsslutande stat.

Punkt 4

- 82** I den här punkten fastställs skyldigheten för behöriga myndigheter enligt punkt 1 att informera myndigheterna i den stat där den vuxne har sin hemvist om de åtgärder som vidtagits. Denna bestämmelse uttrycker på nytt företrädet för staten där den vuxne har sin hemvist, och kan jämföras med kravet på att informera som åläggs myndigheterna i den vuxnes nationalstat genom artikel 7, punkt 1. Skyldigheten att informera är dock mycket svagare här. Det fastställs att det endast ska genomföras "om möjligt" och endast när åtgärderna har vidtagits. Eftersom dessa *hypotetiskt* är brådskande åtgärder, hade en skyldighet att informera i förväg av det slag som fastställs i artikel 7, punkt 1 varit svårt att förstå. Att informera myndigheterna i personens hemvist är därför inte ett villkor för jurisdiktionen som beskrivs i artikel 10, och underlåtenhet att informera kan därför inte vara orsak till att inte erkänna de brådskande åtgärderna.

En annan skillnad från artikel 7, punkt 1, är att myndigheterna som har vidtagit brådskande åtgärder endast behöver informera myndigheterna i den stat där den vuxne har sin hemvist om åtgärderna, och inte de myndigheter som kan ha haft jurisdiktion enligt artikel 6. Denna begränsning är förståelig. Om den myndighet som har vidtagit de brådskande åtgärderna är staten där den vuxne har sin hemvist, kan den förväxlas med den som fastställs i artikel 6. Om det är myndigheten i den stat där egendomen finns som har vidtagit en brådskande åtgärd för att skydda egendom, finns ingen anledning att ålägga den skyldighet att informera myndigheterna i staten där personen befinner sig, vilket inte åläggs genom artikel 9 vid utslag som rör icke brådskande fall⁵². Artikel 9 ålägger inte heller någon skyldighet att informera den stat där personen har sin hemvist, och i detta avseende är skyldigheten att informera brådskande lägen större än i normala situationer.

⁵² Det är endast när myndigheterna i den stat där egendomen finns i undantagsfall uppmanats att vidta en brådskande åtgärd för skydd av den vuxne personen som det kan tänkas finnas en skyldighet att underrätta myndigheterna i den stat där den vuxne befinner sig i den situationer som beskrivs i artikel 6. Kommissionen ville inte göra deras uppgift svårare.

Artikel 11 (åtgärder för skydd av personen som är tillfälliga till sin natur och har begränsad territoriell omfattning)

Punkt 1

- 83** Oberoende av brådskande fall tilldelar artikel 11 även myndigheterna i varje fördragsslutande stat, för det territorium där den vuxne befinner sig, exceptionell konkurrerande jurisdiktion att vidta åtgärder som rör skyddet av hans eller hennes person som är tillfälliga till sin natur och vars territoriella omfattning är begränsad till den aktuella staten.

Ursprunget till denna text, som hämtar inspiration från artikel 12 i konventionen om skydd för barn, går tillbaka till den diplomatiska kommissionens långa diskussion om medicinska frågor (se ovan nr 41 *ff.* rörande artikel 4, punkt 1 *f*). Delegationerna från USA, Finland och Schweiz⁵³ hade föreslagit att helt enkelt överföra artikel 12 till vuxna, och ansåg att de därmed kunde lösa bland annat medicinska frågor. Förslaget förkastades,⁵⁴ *bland annat* eftersom tanken med begränsad territoriell omfattning knappast har någon mening i medicinska frågor. Förslaget togs senare upp igen och godkändes av kommissionen vid den andra behandlingen i en text som begränsades till åtgärder som rör medicinsk behandling och inte längre nämnde den begränsade territoriella omfattningen⁵⁵. Det var i slutskedet av förhandlingarna som den slutliga texten genom kompromisser kunde införas utan vidare diskussioner,⁵⁶ inklusive att inga ytterligare hänvisningar gjordes till medicinsk behandling och återinförandet av begreppet med territoriell omfattning.

- 84** Det är endast i undantagsfall som denna jurisdiktion överförs till myndigheterna i den stat där den vuxne befinner sig. De åtgärder som kan vidtas gäller endast den vuxnes person, till skillnad från artikel 12 i konventionen om skydd för barn, som även nämner barnets egendom. Med tanke på de diskussioner som nämns ovan, kan det naturligtvis tänkas att dessa åtgärder har ett medicinskt syfte. Dessa åtgärder kan dock endast vara tillfälliga och med en territoriell giltighet begränsad till den aktuella staten. Man kan tänka sig en situation där den stat i vars territorium en ung oförmögen vuxen tillfälligt befinner sig, bestämmer som skydd att isolera honom eller henne från vissa personer i sin närmaste omgivning under vistelsen i staten, eller vidtar åtgärder för placering eller tillfällig sjukvård, även i ett icke-brådskande fall. Men denna text ger inte jurisdiktion till den stat där den vuxne befinner sig att bemyndiga allvarliga och definitiva medicinska åtgärder, till exempel abort, sterilisering eller kirurgiska ingrepp som innebär borttagning av ett organ eller amputation av en lem.

Den jurisdiktion som härrör från denna artikel är fortfarande begränsad eftersom de åtgärder som vidtagits på dessa grunder av myndigheterna i den stat där den vuxne befinner sig inte får vara inkompatibla med de åtgärder som vidtagits av myndigheterna i den stat där han eller hon befinner sig. Det finns således ingen anledning att frukta att de myndigheter som har jurisdiktion enligt artikel 11 kan organisera ett slags separat skydd av den vuxne på sitt territorium, eftersom de

⁵³ Arbetsdokument nr 15.

⁵⁴ Med 8 röster mot 6, och 7 nedlagda röster, protokoll nr 4, nr 103 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 249].

⁵⁵ Se arbetsdokument nr 82, diskussionen i protokoll nr 13, nr 1-18 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 310–311] samt texten som presenterades efter denna diskussion av beredningsgruppen, arbetsdokument nr 88, art. 10 *bis*, och ytterligare diskussioner, protokoll nr 15, nr 78–100 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 326–328].

⁵⁶ Arbetsdokument nr 114.

måste följa alla åtgärder som redan vidtagits av de myndigheter som normalt sett har jurisdiktion. Denna begränsning skiljer artikel 11 från artikel 10. Det är endast i brådskande situationer som jurisdiktionen i den stat där den vuxne befinner sig får åsidosätta de åtgärder som tidigare vidtagits av de myndigheter som normalt sett har jurisdiktion.

Dessutom är den jurisdiktion som härrör från artikel 11, på samma sätt som den jurisdiktion som överförs till den vuxnes nationalstat i artikel 7, beroende av att myndigheterna i hemvisten informeras i förväg.

Punkt 2

- 85** I mycket likartade termer, som ändå skiljer sig från den andra punkten i artikel 10, och för samma fall där en vuxen har sin hemvist i en fördragsslutande stat, anger den här punkten att de tillfälliga åtgärder som vidtas ska upphöra så snart de myndigheter som har jurisdiktion enligt artikel 5 till 8⁵⁷ "har fattat beslut avseende de skyddsåtgärder som situationen kan kräva". Denna sista del av meningen skiljer sig från den som används i artikel 10. Det kan vara så att de myndigheter som normalt har jurisdiktion efter att ha undersökt situationen anser att inga åtgärder behöver vidtas. I sådant fall finns det ingen anledning att de tillfälliga åtgärderna under tillämpningen av artikel 11 ska fortsätta.

Artikel 11 upprepar inte artikel 12, punkt 3, i konventionen om skydd för barn. Det är uppenbart att när den vuxne har sin hemvist i en icke-fördragsslutande stat, kommer erkännandet (som inte regleras i konventionen) av den fördragsslutande staten som vidtagit åtgärder på grundval av artikel 11, av de åtgärder som vidtagits av staten där den vuxne har sin hemvist, att beröva de åtgärder som vidtagits på grundval av artikel 11 deras effekt i den fördragsslutande staten.

Artikel 12 (bibehållande av åtgärderna i händelse av förändrade omständigheter)

- 86** I den här artikeln, som är identisk med artikel 14 i konventionen om skydd för barn, säkerställs att bibehållande av åtgärderna som vidtagits av en behörig myndighet, även när grunden för jurisdiktionen för den här myndigheten senare har upphört som resultat av förändrade omständigheter, så länge myndigheterna som har jurisdiktion efter den här ändringen inte har ändrat, ersatt eller avslutat dem.

Detta bibehållande är nödvändigt för att säkerställa en viss kontinuitet i skyddet av den vuxne. Om till exempel en vårdnadshavare har utsetts av myndigheterna i den vuxnes första hemvist, är det nödvändigt att denna vårdnadshavare får fortsätta utöva sina funktioner i händelse av att den vuxne skaffar ny hemvist i en annan stat. I enlighet med artikel 5, punkt 2, har myndigheterna i denna nya stat visserligen jurisdiktion framöver för att vidta åtgärder för att skydda den vuxne, möjligen för att återkalla de tidigare vidtagna åtgärderna (se ovan, nr 20), men så länge som dessa har inte agerat, förblir de åtgärder som vidtagits före bytet av hemvist bibehållas för att säkerställa kontinuiteten i skyddet.

⁵⁷ Att hänvisa till artikel 6 är meningslöst här, eftersom artikel 6, precis som artikel 11, ger behörighet åt den stat där den vuxne befinner sig.

Principen som anges i artikel 22, punkt 1 (se nedan, nr 116) om erkännande av lagen i alla de fördragsslutande staterna för åtgärder som vidtagits av myndigheterna någon av dem, skulle inte vara tillräcklig för att uppnå detta resultat. Artikel 22 garanterar erkännandet av åtgärder som gäller, men problemet som blir löst genom artikel 12, som kommenteras här, är just att veta om åtgärderna bibehålls efter att omständigheterna förändrats.

- 87** Artikel 12 gäller åtgärder som vidtagits i enlighet med artikel 5 till 9. Artikelns omfattning utelämnar både åtgärder som vidtas under brådskande jurisdiktion enligt artikel 10, och vars framtid regleras av punkt 3 i den berörda artikeln, och de temporära åtgärderna för skydd av den vuxne personen, som vidtagits i enlighet med artikel 11. Däremot gäller artikeln för åtgärder som vidtas av de nationella myndigheterna för den vuxne (artikel 7), med undantag av artikel 7, punkt 3 som bestämmer på vilka sätt som dessa åtgärder upphör att gälla (se ovan, nr 64).
- 88** De "förändrade omständigheter" som avses kommer att vara, i händelse av artikel 5 respektive 6, ändring av stat för den vuxnes hemvist eller endast den vuxnes närvaro. De åtgärder som vidtagits bibehålls i enlighet med artikel 12, men villkoren för tillämpningen styrs från tiden för ändringen av lagen i den nya staten för personens hemvist, enligt artikel 14 (se nedan). För artiklarna 7–9 är de "förändrade omständigheterna" ändrad nationalitet för den vuxne respektive egendomens plats. Texten kommer inte att tillämpas lika ofta för artikel 8, på grund av att vissa förutsedda förhållanden för jurisdiktionerna (led *b*) och *d*)) korrigeras i tid. Den kan dock träda i kraft vid ändrad nationalitet för den vuxne, ändrad plats för egendom, ändrad närvaro för den vuxne eller ändrad hemvist för den vuxnes släktingar.

Bibehållandet av de åtgärder som vidtagits säkerställs endast "enligt deras villkor". Denna specifikation tar hänsyn till det faktum att den behöriga myndigheten i den stat där den vuxne har sin hemvist kan ha vidtagit åtgärder som endast gäller så länge som den vuxne är bosatt i den staten. Det kan till exempel ha förutsatts att alla byten av hemvist måste lyda under en hemställan till myndigheterna för staten där den nya hemvisten finns. Sådan skyldighet kan inte ha extraterritoriell effekt och kommer inte att överleva bytet av hemvist till en annan stat. Om en vuxen av samma myndighet har placerats under övervakning av en social institution, är det på samma sätt tydligt att den här åtgärden inte kan överleva en ändring av den vuxnes hemvist till en annan stat, eftersom institutionen i fråga endast kan utöva sina befogenheter i territoriet för den stat som den tillhör.

Avslutande synpunkter

- 89** Reglerna för jurisdiktion i kapitel II, som har analyserats ovan, utgör ett komplett och slutet system som tillämpas som en integrerad helhet för de fördragsslutande staterna när den vuxne har sin hemvist i någon av dem. I det här fallet har en fördragsslutande stat inte befogenhet att utöva jurisdiktion över en vuxen, om inte en sådan jurisdiktion ingår i konventionen. Samma lösning gäller i de situationer som beskrivs i artikel 6, där den vuxne befinner sig i en fördragsslutande stat.

I andra situationer innebär den vuxnes närvaro tillämpning av artiklarna 10 och 11. Dessa artiklar utesluter dock inte den bredare basen för jurisdiktionerna som de fördragsslutande staterna kan tillskriva sina myndigheter vid tillämpning av nationell lagstiftning, förutom att övriga fördragsslutande stater inte är bundna att erkänna dessa bredare baser för jurisdiktion som faller utanför konventionens

tillämpningsområde. Samma sak gäller i ännu högre grad för vuxna som inte har sin hemvist i en fördragsslutande stat, och som inte ens befinner sig i en sådan.

KAPITEL III – TILLÄMPLIG LAGSTIFTNING

- 90** Detta kapitel följer som helhet motsvarande kapitel i konventionen om skydd för barn, och i synnerhet principen att den myndighet som har tagit jurisdiktion tillämpar sin egen lag, men avviker ändå från den på två viktiga punkter.

Den första är att eventuella begränsningar av kapaciteten hos en vuxen eller det fria förfogandet över hans eller hennes rättigheter, endast kan vara resultatet av en skyddsåtgärd. Därför kan du inte i konventionen hitta något förbehåll som motsvarar de som i 1996 års konvention avgör tillämplig lagstiftning för tilldelning eller uppsägning av föräldraansvar genom en lagfunktion. Kommissionen avslög ett förslag från de finska och svenska delegationerna och att tillämpa representation *enligt lag* för den vuxne enligt dennes hemvist⁵⁸. Det praktiska exemplet var representation genom lagfunktion för en make/maka av den andre parten för att fatta medicinska beslut efter att en olycka försatt den andra parten i koma. Denna fråga regleras alltså inte av konventionen, även om den faller inom dess tillämpningsområde till följd av äktenskapet (se ovan, nr 35, *ad art. 4, punkt 1 b*)).

Den andra skillnaden har att göra med det fall då en vuxen har lyckats ordna i förväg en skyddsregim i händelse av att han eller hon inte längre är i stånd att skydda sina intressen. Utvecklingen inom vissa rättssystem, till exempel i Kanada, av dessa "*mandats d'inaptitude*" berättigade inkluderingen i konventionen av ett förbehåll i den lag som är tillämplig för dessa (se nedan, nr 96, *ad artikel 15*).

Artikel 13 (tillämplig lagstiftning för skyddsåtgärder)

Punkt 1

- 91** Kommissionen antog utan diskussion den princip som fastslogs i 1996 års konvention, som redan fanns med i konventionen av 5 oktober 1961 om skydd av minderåriga, i enlighet med vilken "vid utövning av jurisdiktion enligt bestämmelserna i kapitel II, myndigheterna i de fördragsslutande staterna ska tillämpa sin egen lag".

Därmed underlättas för den myndighet som har jurisdiktion att tillämpa den lag den har bäst kunskap om. Eftersom åtgärderna oftast kommer att genomföras i den stat där myndigheten vidtagit åtgärderna, kommer genomförandet att gå smidigare eftersom de följer lagarna i denna stat. För att undvika risk för stelhet ger konventionen precis som 1996 års konvention en viss flexibilitet vid fastställandet av tillämplig lag för skyddsåtgärden. Detta visas i punkt 2.

⁵⁸ Arbetsdokument nr 29, avvisat med 10 röster mot 3 och 9 nedlagda röster, se protokoll nr 6, nr 61 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 264].

Punkt 2

- 92 Den här punkten utgör en undantagsklausul som inte bygger på närhetsprincipen (närmaste kontakt), utan på vad som är i den vuxnes bästa intresse. Om det till exempel krävs ett godkännande från myndigheterna i staten där den vuxne har sin hemvist (och inte i den stat där den vuxne befinner sig, som skulle tillåtas enligt artikel 9) för att sälja egendom som tillhör en vuxen som befinner sig utomlands, är det att föredra att den myndighet som utövar jurisdiktion bör kunna tillämpa eller ta hänsyn till lagen på platsen för egendomen och bevilja den behörighet som är tillämplig enligt denna lag, även om lagen för den myndighet som utövar jurisdiktionen inte behöver någon auktorisering i ett sådant fall.

Artikel 14 (villkor för genomförande av åtgärden)

- 93 Artikel 14 är resultatet av en sammanslagning av artikel 12, punkt 3 och artikel 14 i specialkommissionens preliminära utkast, som strävar efter att lösa två olika situationer baserat på samma principer.

En situation är en förändring av lagen, där det tydligaste exemplet är vid en förändring av den vuxnes hemvist mellan att vidta skyddsåtgärden och implementera den. Det är denna situation som reglerades av artikel 12, punkt 3 i det preliminära utkastet, men inte uttrycktes tydligt nog⁵⁹. Tanken var att villkoren för implementeringen av åtgärden i den stat där den nya hemvisten finns skulle styras av lagarna i den staten.

Den andra situationen är mer allmänt att utövandet av befogenheterna för representation - oavsett om de härrör från en skyddsåtgärd eller från ett mandat vid oförmögenhet som är knuten till den vuxnes person - i en annan stat än den vars lagstiftning har tilldelat dem. Det är denna situation som reglerades, med sådan förbehållsamhet,⁶⁰ genom artikel 14 i det preliminära utkast, genom att förfarandet för utövandet av dessa befogenheter är underordnade lagen i den stat där de utövas.

I båda situationerna var tanken var att göra utrymme för lagen på platsen för implementeringen av åtgärderna eller utövandet av befogenheterna, men det var svårt att avgöra vad som hamnade under villkoren för implementering av åtgärderna (vid ändring av lag) och vad som hamnade under förfarandet för utövandet av befogenheterna.

- 94 Syftet med texten i artikel 14 som beslutades av den diplomatiska kommissionen är att implementera skyddsåtgärderna i en annan stat än den där de har vidtagits, oavsett om denna situation uppkommer genom en förändring av lagen. Den gäller inte implementering av befogenheter för representation som överförs till den vuxne personligen, vilket styrs av artikel 15, punkt 3 (se nedan).

Enligt artikel 14 regleras villkoren för implementering av åtgärden av lagen i den fördragsslutande stat där åtgärden implementeras. Uttrycket "villkor för implementering" ska tolkas mycket brett. Ta exemplet med en förmyndare som utsetts för en vuxna i landet där denne hade sin tidigare hemvist, och som måste utöva sina befogenheter, med andra ord att genomföra den skyddsåtgärd som han eller hon har utsetts för, i en annan stat, oavsett om det är den nya

⁵⁹ Se den förklarande rapporten om det preliminära utkastet, nr 86–89.

⁶⁰ Se den förklarande rapporten om det preliminära utkastet, nr 100–102.

hemvisten eller en plats där den vuxne har egendom som ska säljas. Om lagen i den andra staten gör att den åtgärd som ska utföras av förmyndaren, till exempel försäljning av egendom, lyder under auktorisering av en förmyndardomstol, är detta ett "villkor för implementering" som måste följas. Däremot kan det vara så att lagen i den stat där förmyndaren har utsetts kräver sådan auktorisering, medan lagen på platsen för implementeringen inte gör det. Det parallella förhållandet mellan dessa situationer skulle i även det här fallet innebära att lagen på platsen för implementeringen också måste tillämpas. Kravet på auktorisering av lagen på ursprungsplatsen kan ses som del av själva behörigheten, och det föreslås för vårdnadshavaren att sådan auktorisering är nödvändig. Detta bör särskilt vara fallet när vårdnadshavaren innehar det certifikat som hänvisas till i artikel 38, som indikerar att vissa befogenheter kräver auktorisering.

Artikel 15 (mandat i händelse av bristande rättskapacitet)

Punkt 1

- 95 Denna artikel förutser en situation där den vuxne själv i förväg ordnar skydd för den tid då han eller hon inte längre klarar att skydda sina egna intressen. Han eller hon gör detta genom att utse en person enligt sitt eget val, genom en frivillig handling som kan vara ett avtal med den här personen eller en eller hennes val, genom en frivillig handling som kan vara ett avtal slutits med denna person eller en ensidig handling, framtidsfullmakt. Som jämförelse handlar konventionen om skydd för barn (art. 16, punkt 2) om föräldraansvar som tilldelats genom ett avtal eller en ensidig handling, men den eller de som beviljar ansvaret enligt avtalet eller handlingen är barnets förälder eller föräldrar, medan i den här konventionen är den beviljande parten den vuxne som ska skyddas.
- 96 Den situation som förutses här kännetecknas av det faktum att framtidsfullmakten å ena sidan inte kan börja utövas förrän den vuxne som har överfört den inte längre kan skydda sina egna intressen, och att det innan de börjar gälla åtminstone i vissa juridiska system som Quebec,⁶¹ krävs inblandning av justitiemyndigheterna för att fastslå oförmögenhet. De befogenheter som därmed överförs kan vara mycket varierande. De har att göra med hanteringen av den vuxnes egendom samt hans eller hennes personliga omvårdnad. Ofta finns de i instruktioner som ges till den personen som är behörig att avslå alla långvariga behandlingar i händelse av obotliga sjukdomar. Denna typ av mandat, som verkar vara relativt vanlig i vissa stater, särskilt i Nordamerika, är okänd i ett antal europeiska länder, däribland Frankrike, där uppdraget upphör när personen börjar bli oförmögen⁶², därav intresset för att ha en regel om lagkonflikter i ämnet.
- 97 Det här mandatet vid oförmögenhet är helt annorlunda än det ordinarie mandat som en fullt kapabel vuxen överför till en person för att ta hand om hans eller hennes intressen. Ett sådant mandat, som börjar gälla omedelbart och i de flesta juridiska system upphör när den vuxne börjar bli oförmögen eller när dennes oförmögenhet fastställs för att skydda hans eller hennes intressen, beskrivs i den internationella privaträtten i *Haagkonventionen av den 14 mars 1978 om tillämplig lag för agentur*. Enligt denna konvention styrs mandatet i princip och i

⁶¹ Under specialkommissionen tog den kanadensiska delegationen fram ett viktigt informationsdokument om statusen för lagen i det här avseendet i Quebec och British Columbia.

⁶² I åtminstone fransk lag finns ett specialfall där ett mandat som överförs vid placering eller i syfte att genomföra en placering, "*sous la sauvegarde de justice*" (art. 491-3 i den franska civilrätten).

avsaknad av lagval genom lagen för företaget eller agentens hemvist (art. 6) och det är denna lag som gäller särskilt för uppsägning av agentens befogenheter (art. 8 a)).

Det går inte att utesluta fall med ett vanligt mandat som överförs av den vuxne, med omedelbar verkan, men som kännetecknas av att det också uttryckligen har getts så det kan fortsätta att utövas efter att oförmögenheten har uppkommit. Ett sådant mandat kan accepteras som delbart eftersom det faller under 1978 års konvention fram till datum för uppkomsten av oförmögenheten, och under konventionen om skydd av vuxna efter detta datum.

- 98** Mandatet i händelse av oförmögenhet styrs som kontrast enligt artikel 15 i konventionen av lagen i den stat där den vuxne har sin hemvist när avtalet eller den ensidiga handlingen slöts. När mandatet överförs, även i Frankrike, av en fransk medborgare som har sin hemvist i New York, är det giltigt och fortsätter att vara giltigt även om personen sedan ändrar sin hemvist till Frankrike. Omvänt, när mandatet överförs av en amerikan som har sin hemvist i Paris, upphör det att gälla och fortsätter vara ogiltigt om den här amerikanen ändrar sin hemvist till New York. Här gör texten inga förbehåll för giltighet, men den tillåter beviljaren att välja tillämplig lag (se punkt 2).
- 99** Omfattningen av den tillämpliga lagstiftningen täcker "förekomsten, omfattningen, modifieringen och upphörandet av framtidsfullmakten". Den nya funktionen, jämfört med 1996 års konvention, är omnämmandet av fullmaktens "omfattning". 1996 års konvention skiljer mellan å ena sidan "tilldelningen"⁶³ och "upphörandet" av föräldraansvaret, som lyder under lagen i den stat där barnet har sin hemvist vid tidpunkten för den händelse som är orsak till tilldelningen eller upphörandet, och å andra sidan "utövandet" av det här ansvaret, som i erforderlig utsträckning lyder under lagen i den stat där barnet har sin nya hemvist (art. 16, punkt 1, och art. 17). Resultatet är att omfattningen av föräldraansvaret, det vill säga de handlingar som innehavaren får utföra ensam eller med tillstånd, eller som han eller hon får inte utföra, hamnar under rubriken för utövandet av föräldraansvar. När det gäller artikeln som undersöks här gör den så att förekomsten, omfattningen och upphörandet av den befogenhet som överförs av den vuxne som helhet lyder under lagen i den stat där den vuxne har sin hemvist när avtalet eller den ensidiga handlingen träffas. Det här är en förenkling, men punkt 3 använder konceptet "metoden för ... utövandet" av befogenheten på ett mer restriktivt sätt än "omfattningen" av befogenheten, och kräver i relation till detta tillämpning av lagen i den stat där de utövas (se nedan under punkt 3).
- 100** Kopplingen mellan lagen i staten där den vuxne har sin hemvist och omfattningen och upphörandet av de befogenheter som överförs av honom eller henne, bibehålls endast om den vuxne själv inte har utsett en annan lag som ska styra dem. När det gäller de befogenheter som tilldelats genom en frivillig handling, kunde godtagandet av principen om rätten att välja tillämplig lag inte ifrågasättas. Debatten koncentrerades till lämpligheten i att ge den vuxne fullständig frihet i valet av tillämplig lag, eller att å andra sidan begränsa denna valfrihet genom att i förväg fastställa vilka lagar som kan väljas. Denna sistnämnda lösning godtogs av kommissionen med stor majoritet⁶⁴ (15 röster

⁶³ Detta motsvarar i denna konvention "förekomsten" av befogenheterna, med en skillnad i terminologi som härrör från det faktum att 1996 års konvention gäller *ex lege* föräldraansvar, medan det preliminära utkastet avser befogenheter som endast kan härleda sin befintlighet från viljan hos den vuxne själv.

⁶⁴ Kommissionen avvisade ett förslag från Nederländernas delegation om att göra förbehåll för obegränsad valfrihet med 13 röster till 5 och 3 nedlagda röster dok. nr 35 och protokoll nr 6, nr. 22

mot 6 och 2 nedlagda röster).

- 101** Punkt 1 kräver slutligen att den lag som valts har "utformats uttryckligen i skrift". Denna formulering undviker formuleringen som används i konventionerna om tillämplig lag för avtal, nämligen Romkonventionen av den 19 juni 1980, som tecknades mellan EU:s medlemsstater, Haagkonventionen av den 15 juni 1955 och 22 december 1986 om försäljning och av den 14 mars 1978 om lagar som gäller agenturer. Med annan formulering tillåter dessa konventioner i högre eller mindre utsträckning en underförstådd, men i princip definitiv möjlighet att välja tillämplig lag. Här rådde mycket stor enighet till förmån för att helt förbjuda underförstådda val här, med en önskan att undvika all osäkerhet i den lag som är tillämplig för den befogenhet som *hypotetiskt* kommer att utövas vid ett tillfälle när den vuxne som tilldelats den inte längre är i stånd att skydda sina egna intressen.

Punkt 2

- 102** Den här paragrafen är begränsad till att räkna upp de lagar som kan väljas av den vuxne. Kommissionen bekräftade ställningstagandet i det preliminära utkastet för en slutna lista som inte lämnar utrymme för utvärdering i domstol⁶⁵. De lagar som kan väljas är lagen i en stat där den vuxne är medborgare,⁶⁶ lagen i en stat där den vuxne tidigare haft sin hemvist⁶⁷ och lagen i en stat där den vuxnes egendom finns, men endast i fråga om denna egendom⁶⁸. Kommissionen åsidosatte förslag som ville tillföra i listan över tillgängliga lagar lagen för den stat i vars territorium den vuxne avser att skaffa sin hemvist⁶⁹ och den stat där en släkting till den vuxne som är beredd att säkerställa dennes skydd har sin hemvist⁷⁰.
- 103** Texten bör tolkas som att underförstått tillåta den vuxne att välja flera lagar som kan styra mandatet i händelse av oförmögenhet, genom att dela upp elementen så att vart och ett av dem gäller för de olika lagarna. Specialkommissionen har uttryckligen godkänt denna befogenhet för "*dépeçage*", som verkade särskilt motiverad i en situation där den vuxne har egendom i olika stater. Det ansågs dock inte vara nödvändigt att utarbeta en uttrycklig bestämmelse för detta. Lösningen diskuterades inte mer av den diplomatiska kommissionen. Den bör därför betraktas som accepterat.

Möjligheten att den vuxne gör så att mandatet i sin helhet omfattas av flera lagar, antingen alternativt (till förmån för giltighet) eller kumulativt (giltighet i enlighet med efterlevnad av alla tillämpliga lagar), diskuterades inte, men det verkar finnas något som hindrar detta.

[se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 261].

⁶⁵ Specialkommissionen avvisade med liten majoritet förmler för öppna val, till exempel möjligheten att välja lagen i en stat som den vuxne har nära band med, och inget förslag med denna effekt lämnades in under den diplomatiska kommissionen.

⁶⁶ Därför gäller i händelse av flera nationaliteter den ena av de nationella lagarna.

⁶⁷ Inte bara lagen för den senaste hemvisten, tvärtom vad som föreskrivs för delegering av jurisdiktion, i artikel 8, punkt 2 *b*) (ovan, nr 69). Kommissionen avslog med 11 röster mot 7 med 5 nedlagda röster ett förslag om detta från delegationerna i de nordiska länderna dok. nr 28 och protokoll nr 6, nr 22 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 261].

⁶⁸ Se arbetsdokument nr 28, antaget under denna punkt med 20 röster mot 1 med 2 nedlagda röster, protokoll nr 6, nr 36 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 262].

⁶⁹ Arbetsdokument nr 41, har dragits tillbaka av författaren.

⁷⁰ Arbetsdokument nr 44, har dragits tillbaka av författaren.

- 104** Den befogenhet som ges till den vuxne för att välja tillämplig lag för mandatet vid oförmögenhet innebär en del problem, eftersom ett antal lagar inte erkänner den här typen av mandat eller till och med förbjuder den. Kommissionen avslög ett förslag från delegationerna för de nordiska länderna som hade begränsat tillämpningen av punkt 2, med andra ord möjligheten att välja tillämplig lag, till fall där lagen i den stat där den vuxne har sin hemvist erkänner mandatet i händelse av oförmögenhet⁷¹. Dessa delegationer ville inte tvinga de stater som inte erkänner denna institution att införa detta i sin lagstiftning via bakdörren. Diskussionen visade dock att denna begränsning i allt för hög grad skulle ha begränsat den fria viljan och det sätt som den vuxne vill ordna för sin oförmögenhet. Det verkade framför allt som att staten i den vuxnes hemvist inte hade något legitimt intresse att förhindra utövandet utomlands, till exempel i den medlemsstat där egendomen finns, av de befogenheter för representation som härrör från mandatet i händelse av oförmögenhet.
- 105** Kommissionen diskuterade även utan att nå fram till några beslut ett fall när den lag som valts av den vuxne (och inte lagen i den vuxnes hemvist) inte erkänner (eller förbjuder) mandatet vid oförmögenhet. Specialkommissionen avslög ett förslag inspirerat av artikel 5 i *Haagkonventionen av den 1 juli 1985 om tillämplig lag för och erkännande av truster*,⁷² som deklarerade punkt 2 (med andra ord befogenheten att välja) icke-tillämplig när den utsedda lagen inte har några förbehåll för mandat i den här kategorin. Detta förslag skulle ha medfört en återgång i det här fallet till lagen i den stat där den vuxne har sin hemvist i enlighet med punkt 1. Inga ytterligare förslag lämnades till den diplomatiska kommissionen. Slutsatsen av rapporten om det preliminära utkastet (nr 99) är fortfarande giltig, nämligen när det gäller att betrakta befogenheterna som överförts av den vuxne som ogiltiga och att framkalla en skyddsåtgärd från den behöriga myndigheten.

Punkt 3

- 106** Denna punkt innebär att metoden för utövande av befogenheter överförda genom mandatet vid oförmögenhet lyder under lagen i den stat där de utövas. Jämför detta med artikel 14, som gör att villkoren för implementering av skyddsåtgärden som vidtas av en behörig myndighet hos en av de fördragslutande staterna lyder under lagen i den stat där den implementeras (se ovan, nr 94). Omfattningen av lagens tillämpning på den plats där befogenheterna utövas är därmed mer begränsade när det gäller befogenheter överförda av den vuxne själv än när de härrör från en skyddsåtgärd. Vissa delegationer uttryckte en oro för att mer eller mindre nogräknade utländska parter kan åberopa sin befogenhet, mot lokal lag, för att tillåta blodtransfusioner eller organtransplantationer för den vuxne. Bortsett från denna oro, som kommer att hanteras genom offentlig politik på den plats där befogenheten utövas,

⁷¹ Arbetsdokument nr 28, avslogs med 13 röster mot 5 och 4 nedlagda röster, se protokoll nr 6, nr 54 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 263].

⁷² Artikel 5 i konventionen av den 1 juli 1985 om tillämplig lag för och erkännande av truster: "*Konventionen gäller inte i den utsträckning som den lag som anges i kapitel II inte har förbehåll för truster eller den kategori som trusterna rör*". I konventionen om truster förklaras det här förbehållet med en underliggande princip till förmån för trustens giltighet, som framgår tydligt av artikel 6, paragraf 2. Punkt 1 tillåter att huvudmannen väljer en tillämplig lag för trusten, och punkt 2 tillägger: "*Om den lag som valts enligt tidigare punkt inte har förbehåll för truster eller den kategori som trusten rör, gäller inte valet och den lag som anges i artikel 7 ska gälla*". Artikel 6 fördubblar därmed chansen att trusten ska vara giltig (den valda lagen, eller i avsaknad av detta den objektiva tillämpliga lagen) och artikel 5 lägger till en tredje, som är den lag som utsetts utanför konventionen av lagen hos den utsedda myndigheten. Införlivandet av dessa förbehåll i konventionen om skydd av vuxna skulle ha krävt en mer djupgående debatt om preferens borde ges för mandatet vid oförmögenhet.

beslutade kommissionen genom en formell omröstning,⁷³ att begränsa tillämpningen av lagen på den plats där befogenheten som överförts av den vuxne utövas till "sättet för utövningen", och genom samma omröstning, vägrade att utvidga den till att omfatta "utövandet" av dessa befogenheter. Däremot beslutades att denna lag ska "tillämpas", inte bara tas del av, som det preliminära utkastet fastställde.

- 107** Tanken på sättet att utöva är, som påpekas ovan, nr 99 (art. 15, punkt 1), mer restriktiv än tanken på "omfattningen" av befogenheterna. Den bör endast omfatta detaljfrågor (*Art und Weise*, på tyska). Detta gjordes inte uttryckligt under debatten, men det är till exempel här möjligt att verifiera befintligheten och omfattningen av befogenheterna i enlighet med lokala processer och deponera den handling som överför dem, eller tillståndsförfarandet när det aktuella mandatet för oförmågenhet föreskriver auktorisering.

Artikel 16 (upsägande eller ändring av befogenheter)

- 108** Den här artikeln, som i viss grad motsvarar artikel 18 i konventionen om skydd för barn, gör det möjligt för myndigheter som har jurisdiktion enligt konventionen att säga upp eller ändra⁷⁴ de befogenheter som överförs av den vuxne i enlighet med artikel 15.

Den formulering som beslutades är mer utförlig än i det preliminära utkastet och försöker förlika respekt för den vuxnes önskemål, som uttrycktes när han eller hon fortfarande kunde skydda sina egna intressen, med behovet av att skydda den vuxne när hans eller hennes tillstånd har försämrats och dessa befogenheter måste utövas.

Önskan att respektera den vuxnes önskemål ledde till att vissa delegationer ville ta bort den här artikeln och tillämpa lagen i mandatet, fastställt i artikel 15, för att ändra eller avsluta de befogenheter som tilldelats av den vuxne. Omvänt ville delegationer som var angelägna om att säkerställa det omedelbara skyddet för den vuxne överföra uppgiften att avsluta eller ändra dessa befogenheter till de myndigheter som har jurisdiktion enligt konventionen, i enlighet med normalt tillämplig lag för skyddsåtgärderna som fastställs i artikel 15.

Artikel 16 är resultatet av en samordning mellan dessa båda synsätt⁷⁵. Först och främst fastställs i vilka fall de befogenheter som härrör från ska ändras eller avslutas. Det är endast "när de inte utövas på ett sätt som är tillräckligt för att garantera skyddet för den vuxnes person eller egendom". Detta undanröjer faran att myndigheterna i den vuxnes hemvist kan ersätta skydd enligt sin egen lag i stället för det som önskas av den vuxne. De måste först komma fram till att dessa befogenheter utövas på ett otillräckligt sätt av den person som bemyndigats. För att kunna avsluta eller ändra dessa befogenheter uppmanas de behöriga myndigheterna att i största möjliga utsträckning ta hänsyn till den lag som fastställs i artikel 15, vilket är den lag som reglerar mandatet vid

⁷³ Med 11 röster mot 7 och 4 nedlagda röster, se protokoll nr 6, nr 82 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 265].

⁷⁴ Ändringen kan exempelvis bestå av att införa övervakning för den person som bemyndigats.

⁷⁵ Detta illustreras av omröstningen efter förslag nr 50 och 55, som representerar de båda motsatta åsikterna. Se protokoll nr 7, nr. 103 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 272]. Förslag som lämnats in i den andra behandlingen ville ifrågasätta denna jämkning, antingen genom att ersätta ordet "genomfört" med orden "har beaktats" dok. nr. 93) eller omvänt, genom att ta bort den andra meningen i artikel 16 dok. nr 94). Alla dessa avvisades (se protokoll nr 16, nr 21) [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 330].

oförmögenhet och som kan ha valts av den vuxne. Det fanns ett särskilt behov av det här förbehållet i de fall där lagen för den behöriga myndigheten inte erkänner mandatet i händelse av oförmögenhet.

Artikel 17 (skydd av tredje man)

109 Artikel 17 är direkt inspirerad av artikel 19 i konventionen om skydd för barn och strävar efter att skydda en tredje part som i god tro samverkat med "en annan person som kan ha rätt att agera som den vuxnes representant i enlighet med lagen i den stat där transaktionen genomfördes". Handlingens giltighet bevaras och tredje man skyddas från allt ansvar som kan uppstå genom det här misstaget "såvida inte tredje man visste eller borde ha vetat att denna behörighet styrdes av [den lag som anvisas i bestämmelserna i detta kapitel]". Detta är därför god tro, förstärkt av tillbörlig aktsamhet som krävs av tredje man⁷⁶.

Texten gäller både när kapaciteten att agera som ombud har tilldelats av en skyddsåtgärd, och när den är resultatet av en frivillig handling av den vuxne själv.

De handlingar vars giltighet inte kan ifrågasättas på grund av en defekt i rätten att agera hos den vuxnes uppenbara representant, och när det gäller vilka ansvarsområden för tredje man som inte får uppstå bör tolkas väldigt brett. Detta kan lika gärna vara handlingar som rör egendom, till exempel överlämning av en bankir av medel till den vuxnes uppenbara representant, såsom medicinska handlingar, till exempel en kirurgisk operation eller medicinsk behandling som utförs på begäran av denna uppenbara representant⁷⁷.

110 Texten gäller endast i de fall då tredje man har samverkat med den uppenbara representanten. Den gäller inte när tredje man har samverkat med den vuxne själv utan vetskap om att han eller hon har frångått behörigheten att sköta sina egna affärer. Förklaringen till denna lucka är att den här situationen täcks av artikel 11 i *Romkonventionen av den 19 juni 1980 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser*, som Europeiska unionen är del av, och att det var klokt att undvika en eventuell konflikt mellan olika konventioner⁷⁸. Denna situation kommer därför att regleras genom artikel 11 i Romkonventionen för de stater som är del av denna, och genom den nationella lagstiftningen för övriga stater.

Artikel 18 (allmänna egenskaper för konfliktregel)

111 Denna artikel är vanlig i Haagkonventionen om lagkonflikter. Den tillämpas dock inte när konventionen tydligt hänvisar, som i artikel 14, till lagen i en fördragslutande stat.

⁷⁶ Se förklaringarna som anges i den förklarande rapporten om konventionen om skydd för barn, nr 111–114.

⁷⁷ Detta godkändes av specialkommissionen. Den diplomatiska kommissionen diskuterade inte artikel 17 igen, förutom i ett mindre utkastärende (protokoll nr 7, nr 17–23 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 267]).

⁷⁸ Romkonventionen, artikel 11: "När ett avtal har ingåtts mellan personer som befinner sig i samma land, kan en fysisk person som har rättskapacitet och rättshandlingsförmåga enligt lagen i det landet åberopa bristande rättskapacitet och bristande rättshandlingsförmåga enligt en annan lag, endast om den andra avtalsparten när avtalet ingicks kände till eller borde ha känt till denna brist".

Artikel 19 (uteslutande av återförvisning)

- 112** Den här artikeln, som även förekommer i Haagkonventionen om lagkonflikter, fastställer principen om att *återförvisning* är uteslutet.

I motsats till artikel 21 i konventionen om skydd för barn omfattar detta inte någon regel som styr konflikt mellan val av olika lagsystem. Regeln var motiverad i fall där föräldraansvar föreskrivs genom denna konvention härlett från själva lagen. Det var då lämpligt för att undvika en situation där regeln om konflikt mellan konventioner, i kombination med uteslutandet av *återförvisning*, kan resultera i risker för den harmoniska regleringen av föräldraansvar som uppstår genom konkordans mellan lagvalsregler i de icke-fördragslutande stater som har närmast koppling till situationen. När det gäller skyddet av vuxna var denna försiktighetsåtgärd inte nödvändig, eftersom konventionen inte föreskriver någon lagvalsregel som avser *ex lege*-representation av vuxen (*jfr* ovan, nr 90).

Artikel 20 (obligatoriska lagar)

- 113** Undantaget för obligatoriska lagar⁷⁹ i den stat där den vuxne ska skyddas infördes med det medicinska fältet i särskild åtanke. Det var framför allt en motvikt till den möjlighet som ges till den vuxne att välja tillämplig lag för framtidsfullmakten. Delegationen från Nederländerna tog som exempel en nederländsk lag som betraktas som obligatorisk, som anger specifika former av fullmakt för den vuxne i medicinska frågor, som härleds sedan rättens regler om förmyndarskap och godmanskap. Där är det maken eller maken som representerar patienten för inläggning på ett mentalsjukhus eller vårdhem, även om patienten har en förmyndare eller god man. Samma lag kräver att företrädaren måste erhålla tillstånd före någon inläggning. Genom att utesluta obligatoriska lagar ville kommissionen tillåta stater som har utfärdat sådana regler att genomföra dem i de egna territorierna, även om den vuxnes skydd har ordnats enligt en annan lag. Även om kommissionen i slutet av sessionen tog bort referensen till det medicinska området, i enlighet med det allmänna beslut som redan angivits (nr 42 ovan), kommer artikel 20 ofta att tillämpas i medicinska frågor vilket bör göra det möjligt att reglera huvuddelen av de problem som uppstått på det här området förhandlingarna.

En delegation hade föredragit att varje fördragslutande stat skulle utarbeta en förteckning över de bestämmelser som den anser vara obligatoriska, så att övriga fördragslutande stater skulle kunna ta hänsyn till dessa i största möjliga mån när de vidtar skyddsåtgärder som hamnar inom deras jurisdiktion och är avsedda att implementeras i en annan stat. Detta förslag sattes åt sidan med tanke på svårigheten att genomföra det.

Artikel 21 (allmän ordning)

- 114** I denna artikel beskrivs de vanliga bestämmelserna i Haagkonventionen om undantag för allmän ordning. Hänvisningen till den vuxnes bästa intresse som fanns i det preliminära utkastet som fanns med i det preliminära utkastet har tagits bort. Det har observerats att uttrycket "barnets bästa intresse" finns i FN:s

⁷⁹ Det franska uttrycket "*lois de police*" användes inte, även om omskrivningen som används i texten ("bestämmelser ... där tillämpningen av sådana bestämmelser är obligatorisk oavsett vilken lag som annars skulle tillämpas") motsvarar mycket väl definitionen av uttrycket. Vissa delegationer konstaterade att det fanns svårigheter med att översätta uttrycket.

barnkonvention, men att ingen jämförbar allmän internationell lagtext finns för vuxna⁸⁰.

KAPITEL IV – ERKÄNNANDE OCH VERKSTÄLLIGHET

- 115** Detta kapitel följer mycket noga motsvarande kapitel i konventionen om skydd för barn⁸¹. På samma sätt skiljer det mellan erkännande (artikel 22-24), verkställbarhetsförklaring och registrering för verkställighet (artikel 25 och 26) och slutligen verkställighet (artikel 27).

Artikel 22 (erkännande och grunder för att vägra erkännande)

Punkt 1

- 116** I den här punkten beskrivs principen om erkännande genom lag i varje fördragsslutande stat av de åtgärder som vidtas i en annan fördragsslutande stat⁸². Erkännandet syftar till åtgärden som den existerar i den fördragsslutande stat där den vidtagits, inklusive när den rör återställande av den rättskapacitet som en vuxen har fråntagits. På samma sätt bör erkännande av framtidsfullmakt som överförs via åtgärden eller genom införande av övervakning i den stat där den vuxne har sin hemvist.

Erkännande genom lag innebär att det inte är nödvändigt att vidta några åtgärder för att skaffa sådant erkännande, så länge personen som förlitar sig på åtgärden inte vidtar några åtgärder för verkställighet. Det är den part mot vilken åtgärden åberopas, till exempel i samband med ett rättsligt förfarande, som måste hävda en grund för icke-erkännande enligt punkt 2. Konventionen utesluter emellertid inte ett förebyggande tillvägagångssätt som begränsas till erkännande eller icke-erkännande av åtgärden (se artikel 23 nedan).

- 117** För att erkännas måste åtgärden naturligtvis bevisas. Detta bevis uppstår normalt sett genom det skriftliga dokument som härrör från ursprungsmyndigheten och införlivar det beslut som myndigheten fattat. I brådskande fall kan det dock hända att åtgärden vidtas per telefon och helt enkelt leder till en handskriven anteckning i filen. För att undvika eventuella byråkratiska problem undvek konventionen att erkännandet ska kräva framtagning av ett skriftligt dokument daterat och undertecknat av ursprungsmyndigheten. Därför kan till exempel ett fax eller e-post utgöra bevis på att åtgärden erkänns.

Punkt 2

- 118** Punkt 2 räknar upp orsaker till att erkännandet kan avslås. Detta är de enda grunderna för att avslå erkännandet som kan åberopas av den anmodade staten. I synnerhet har den anmodade myndigheten inte behörighet att granska den lag som tillämpas av ursprungsmyndigheten. Det bör dessutom noteras att punkt 2

⁸⁰ Se diskussionen och anteckningen i protokoll nr 7, nr 74–89 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 270–271].

⁸¹ Denna rapport upprepar därför vissa delar av rapporten om 1996 års konvention. Samma sak gäller i följande kapitel.

⁸² Erkännande i en fördragsslutande stat av de åtgärder som vidtagits av myndigheterna i en icke-fördragsslutande stat täcks av den nationella lagstiftningen i varje fördragsslutande stat.

tillåter att erkännandet avslås, men inte ålägger det.

Led a

- 119** Erkännandet får avslås om åtgärden vidtagits av en myndighet vars jurisdiktion inte bygger på, eller inte uppfyller, någon av de grunder som anges i bestämmelserna i kapitel II. Hänvisningen till att jurisdiktionen hos ursprungsmyndigheten ska följa kapitel II i konventionen är förståelig vid en jämförelse med artikel 2, punkt 2 i konventionen. Konventionen gäller åtgärder som vidtagits när den vuxne fortfarande var minderårig, och förmodligen lydde under en annan jurisdiktion än konventionen. Erkännande av dessa åtgärder får vägras om bestämmelserna för jurisdiktion inte stämmer överens med bestämmelserna i konventionen. Om åtgärden som avser en person som då var minderårig vidtogs enligt 1996 års konvention, kan erkännandet avslås om beslutet fattas enligt en jurisdiktion som fastställs i 1996 års konvention (till exempel skilsmäsoforumet i artikel 10), men inte enligt konventionen om skydd av vuxna (se ovan, nr 15, anteckning 16).

Led *a* antyder att den anmodade myndigheten har befogenhet att kontrollera jurisdiktionen av ursprung för erkännande. Den är emellertid bunden, för denna verifiering, av de fakta som ursprungsmyndigheten bygger sin jurisdiktion på (artikel 24, se nedan).

Led b

- 120** Det är möjligt att vägra ett godkännande om, förutom i nödfall, åtgärden vidtagits inom ramen för ett rättsligt eller administrativt förfarande utan att den vuxne fått möjlighet att höras, tvärt emot de grundläggande rättsprinciperna i den anmodade staten. Denna grund till vägran innebär inte att den vuxne bör höras i samtliga fall. Det kan hända att det är mot den vuxnes intresse att höras på det viset, men för den vuxne är detta ett undantag. Ingen åtskillnad bör göras på denna punkt vare sig om åtgärden vidtas inom ramen för ett rättsligt förfarande eller ett administrativt förfarande. Detta utgör en särskild klausul i den allmänna ordningen för processen. Den gäller inte i brådskande fall, då kraven på korrekt rättsförfarande bör tolkas mer flexibelt.

Led c

- 121** Texten beskriver fastställd inkompatibilitet med den allmänna ordningen i den anmodade staten som orsak till att vägra erkännandet. För att skapa symmetri med artikel 20, tar texten också upp inkompatibilitet med en obligatorisk lag i den anmodade staten⁸³.

⁸³ Ett antal delegater observerade att det här tillägget var meningslöst och att det vid erkännandestadiet räcker med undantaget för den offentliga ordningen för att uppnå önskat resultat, särskilt att vägra att erkänna en medicinsk åtgärd som strider mot en obligatorisk lag i den anmodade staten (se diskussionen i protokoll nr 7, nr 126–142 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 273–274]).

Led d

- 122** I den här punkten vars utkast påminner om artikel 27, punkt 5, i Bryssel- och Luganokonventionerna,⁸⁴ förutses en hypotetisk konflikt mellan den åtgärd som ska erkännas, vidtagen i en fördragsslutande stat, och en annan åtgärd, som vidtagits senare i en icke-fördragsslutande stat och som skulle ha jurisdiktion enligt artikel 5 till 9 i konventionen, och som uppfyller kraven för erkännande i den anmodade staten. I ett sådant fall, om de två åtgärderna är oförenliga, kommer företräde ges till den andra, nyare åtgärden, som fattats av en myndighet som finns närmare den vuxne och som har bättre förutsättningar att bedöma den vuxnes intressen.

Detta företräde för den åtgärd som vidtagits senare i en icke-fördragsslutande stat förutsätter att den sistnämnda staten har jurisdiktion enligt artikel 5 till 9 i konventionen. Omfånget är därför bredare här än i konventionen om skydd för barn, där den var begränsad till åtgärder som vidtas av en myndighet i den icke-fördragsslutande stat där barnet har sin hemvist.

Led e

- 123** Denna slutliga grund för vägran av erkännande är kopplad till artikel 33 (se nedan), som utgör ett obligatoriskt samrådsförfarande före någon åtgärd för placering av en vuxen i en annan fördragsslutande stat. Artikel 22, punkt 2, led e, undviker att ställa den stat där placeringsåtgärden ska genomföras inför *fait accompli*, och bemyndigar den att vägra erkännande om förfarandet för konsultation inte har följts.

Artikel 23 (förebyggande åtgärd för erkännande eller icke-erkännande)

- 124** Eftersom erkännandet uppstår på grund av lag, är det endast när åtgärden åkallas i en stat som en eventuell tvist över förekomsten av ett avslag av erkännandet kan bli föremål för ett utslag. Detta datum kan vara för sent, och varje berörd person kan ha ett legitimt intresse av utan dröjsmål skingra alla tvivel som kan föreligga om förekomsten av sådana skäl för icke-erkännande.

Texten begränsar tillåtligheten för den förebyggande åtgärden till erkännande eller icke-erkännande av *åtgärderna*. Den ger inte möjlighet åt sådana åtgärder i syfte att avgöra, till exempel frågan om giltigheten eller ogiltigheten för ett mandat vid oförmögenhet.

Konventionen överlåter till lagen i den anmodade staten att definiera förfarandet för denna förebyggande åtgärd. Förfarandet är inte nödvändigtvis utformat efter förfarandet för att ansöka om en order för verkställbarhet, och konventionen ålägger inte, som för verkställbarhetsförklaringar, ett "enkelt och snabbt" förfarande (artikel 25, punkt 2). Förfarandet för en verkställbarhetsförklaring i en internationell konvention avsedd att säkerställa något slags fri cirkulation av

⁸⁴ Skillnaden är att dessa konventioner ger företräde åt det beslut som fattades *tidigare* i en icke-fördragsslutande stat och uppfyller de krav som är nödvändiga för erkännande i den anmodade staten, eftersom *res judicata*-statusen för det första beslutet utesluter erkännandet av ett senare beslut som inte är kompatibelt med det. Som kontrast är det i denna konvention den åtgärd som vidtas *senare* i den icke-fördragsslutande staten som är att föredra eftersom det enligt artikel 10, punkt 2, artikel 11, punkt 2 och artikel 12 är så att de åtgärder som vidtas alltid går att modifiera eller ändra genom den myndighet som har jurisdiktion enligt konventionen.

beslut, bör vara snabb och kommer ofta att vara obestridbar i sin första fas⁸⁵. Å andra sidan tenderar den förebyggande processen att omedelbart orsaka en dispyt om den internationella regeluppfyllnaden för åtgärden och, vid en handling för ett icke-erkännande av åtgärden, att lamslå den fria cirkulationen. En sådan tvist bör logiskt sett innebära en fullständig utfrågning, som i normala fall skulle ta längre tid än ett påskyndat förfarande för en verkställbarhetsförklaring.

Artikel 24 (resultaten av rättsliga fakta)

125 Som redan har angetts i samband med artikel 22, punkt 2 a (se ovan, nr. 119), är behörigheten för den anmodade staten bunden av de faktiska omständigheter som ursprungsmyndigheten bygger sin jurisdiktion på. Om till exempel ursprungsmyndigheten har fattat ett beslut i egenskap av myndighet i den stat där den vuxne har sin hemvist, kommer myndigheten i den anmodade staten inte att kunna granska de fakta som ursprungsmyndigheten baserade sin bedömning av hemvist på. På samma sätt gäller att där jurisdiktionen baseras på en preliminär bedömning av ursprungsmyndigheten om vad som är i den vuxnes bästa intresse,⁸⁶ är denna bedömning bindande för myndigheten i den anmodade staten. Denna regel återfinns även i andra konventioner⁸⁷.

Artikel 25 (verkställbarhetsförklaring)

126 Denna artikel avser de fall då åtgärder som vidtas i en fördragsslutande stat och är genomförbara där, kräver genomförande i en annan fördragsslutande stat. Om detta inte är fallet räcker artikel 22 – med andra ord erkännande – för att tillåta åtgärden ger sina effekter. Till exempel tillåter befogenheterna som tilldelats en juridisk representant av en åtgärd vidtagen i en fördragsslutande stat att den här representanten, om det inte finns grund för icke-erkännande, att utföra transaktioner åt den vuxne i en annan fördragsslutande stat, när transaktionerna rör skydd av den vuxnes person eller egendom. Men om åtgärden kräver verkställighet, till exempel vid tvingad försäljning av egendom, måste åtgärden i den andra staten vara föremål för en verkställbarhetsförklaring eller, enligt förfarandet som är tillämpligt tillämpas i vissa stater, för registrering för verkställighet.

Punkt 1 i artikel 25 påminner om denna nödvändighet och nämner att förfarandet kommer att initieras, i den anmodade staten, "på begäran av en berörd part ... i enlighet med det förfarande som anges i lagen i [den anmodade] staten". Begreppet "*requête*" ska inte ges den exakta metodiska betydelse det har i fransk juridisk terminologi, som det inledande steget i ett *ex parte*-förfarande direkt riktat mot domstolen, eftersom texten, med hänvisning till den process som anges i lagen i den anmodade staten, liksom Brysselkonventionen, inte var avsedd att ta ställning i det förfarande som ska användas.

Punkt 2 är begränsad till att ange att den anmodade staten ska tillämpa ett "enkelt och snabbt förfarande", men ger staten total frihet angående vad detta innebär för att uppnå detta och inte anger någon tidsperiod. Detta är alltså en *lex imperfecta*.

⁸⁵ Se förfarandet för tillämpningar som fastställts genom konventionerna i Bryssel och Lugano, artiklarna 31 ff..

⁸⁶ Se artikel 7, punkt 1, artikel 8, punkt 1 och artikel 13, punkt 2.

⁸⁷ Se artikel 9, *Haagkonventionen av den 2 oktober 1973 om erkännande och verkställighet av beslut som rör underhållsskyldighet*, artikel 28, punkt 2, Bryssel- och Luganokonventionerna.

Punkt 3 indikerar, liksom artikel 34, punkt 2 i Brysselkonventionen, att verkställbarhetsförklaringen eller registreringen endast får vägras av någon av de anledningar som anges i artikel 22, punkt 2.

Artikel 26 (förbud mot prövning i sak)

127 Förbudet mot prövning i sak är en standardklausul i konventionen om erkännande och verkställighet av besluten. Den tar upp erkännande samt verkställbarhetsförklaring eller registrering.

Artikel 27 (verkställighet)

128 Den här artikeln, som också är identisk med artikel 28 i konventionen om skydd för barn, beskriver principen om att de åtgärder som vidtas i en fördragsslutande stat och förklaras verkställbara i en annan "ska verkställas i den sistnämnda staten som om de hade vidtagits av myndigheterna i den staten". Detta är ett slags naturalisering av åtgärden i den fördragsslutande staten där den ska verkställas. Myndigheterna i den anmodade staten kommer således att kunna hindra verkställigheten av en placeringsåtgärd som beslutats utomlands i de fall de skulle ha behörighet att göra det för en åtgärd som vidtagits i deras egen stat, till exempel om den vuxne vägrar att underkasta sig dem.

Den andra meningen i artikeln förstärker denna lösning genom att ange att verkställighet sker "i enlighet med lagen i den anmodade staten i den utsträckning som föreskrivs av sådan lag".

Om till exempel myndigheten i den vuxnes hemvist har placerat förmyndaren under överinseende av de lokala sociala myndigheterna, och den vuxne senare överförs till en annan fördragsslutande stat, är verkställigheten i den andra staten endast möjlig om myndigheterna i den andra staten är behöriga enligt sin lag att utföra den övervakning som de sociala myndigheterna i den första staten ålagt. Omvänt skulle myndigheterna i den andra staten, om möjligt efter samråd med myndigheterna i den första staten, kunna införa åtgärden som vidtagits i den första staten eller anpassa den i enlighet med artikel 5, punkt 2.

Under specialkommissionen uttrycktes vissa farhågor beträffande tillämpningen av denna bestämmelse för vuxna. Risken för att kränka de medborgerliga friheterna som uppstår vid införande av statligt ålagda begränsningar nämndes. Det fanns också betänkligheter kring de ekonomiska konsekvenserna av denna bestämmelse om den resulterar i att staten får sin vilja igenom när den vuxne finns närvarande för att ta ansvar för kostnaderna för sjukvård eller placering som uppstår genom ett verkställande av åtgärder som vidtagits av myndigheterna i en annan stat. Dessa farhågor skingras av observationen att artikel 27 här endast tillämpas för verkställigheten av en åtgärd i dess civilrättsliga sammanhang.

KAPITEL V – SAMARBETE

129 Detta kapitel följer också noga motsvarande kapitel i konventionen om skydd för barn. Därför föreskriver konventionen att det i varje fördragsslutande stat ska införas en centralmyndighet som ska utgöra ett slags nav, som myndigheterna i de andra fördragsslutande staterna kan kontakta för att få svar på sina frågor

(artikel 28-30). Parallellt med den här rollen för centralmyndigheten, skapar konventionen i breda drag möjlighet till kommunikation och direkt begäran om information mellan myndigheter i olika fördragsslutande stater som anmodas all vidta skyddsåtgärder (artikel 31-35), samt möjligheten för dessa att ingå avtal för att underlätta sådant samarbete (artikel 37) mellan dem. Artikel 36 föreskriver att varje centralmyndighet i princip kommer att bära sina egna kostnader.

Artikel 28 (inrättande av en centralmyndighet)

130 I den här artikeln krävs att de fördragsslutande staterna ska utse en centralmyndighet som ska utföra de skyldigheter som åläggs av konventionen, och ger möjlighet att utse flera centralmyndigheter för de stater som har system som inte är enhetliga. Den återger artikel 29 i konventionen om skydd för barn, vilket i sig är utarbetat efter modell av artikel 6 i konventionerna av den 25 oktober 1980 och 29 maj 1993.

Artikel 29 (allmänna skyldigheter för samarbete)

131 Centralmyndigheterna har ett allmänt uppdrag att samarbeta och informera. Den informationen som ska tillhandahållas på begäran rör den gällande lagstiftningen och de tjänster som finns tillgängliga i den aktuella staten för att skydda den vuxne.

Artikel 30(kommunikation, lokalisering)

132 I den här artikeln räknas särskilda uppgifter för centralmyndigheten upp. Den första av dessa uppgifter är att "underlätta kommunikationen, med alla medel, mellan de behöriga myndigheterna i situationer som omfattas av konventionen". De medel som används kan vara elektroniska. Denna detalj nämndes i texten som röstades fram i första behandlingen. Det togs bort (men förkastades inte) i den andra behandlingen på begäran av Kina, som fruktade att ett sådant förtydligande kunde tolkas på fel sätt av utvecklingsländerna⁸⁸.

Kommissionen samtyckte inte till att lägga till svar på förfrågningar om information från myndigheter i andra fördragsslutande stater kring de åtgärder som en vuxen kan ha utsatts för bland centralmyndighetens uppgifter. Inte heller ville den nämna i texten möjligheten för myndigheterna i de fördragsslutande staterna att med samtycke av sina centralmyndigheter kommunicera direkt mellan varandra⁸⁹. Dessa förtydliganden verkade meningslösa, eftersom det inte finns något i konventionen som talar mot direkt kommunikation mellan andra myndigheter än centralmyndigheterna eller möjligheten för någon av dessa att ställa frågor till centralmyndigheten i en annan stat.

⁸⁸ Se arbetsdokument nr 66 och 104, protokoll nr 13, nr 44-50 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 313-314] och protokoll nr 16, nr 23-44 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 330-332].

⁸⁹ Läs mer om dessa punkter i arbetsdokument nr 63 och protokoll nr 8, nr 95-120 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 280-282].

Den andra uppgiften är att "på begäran av en behörig myndighet i en annan fördragsslutande stat hjälpa till att upptäcka vistelseorten för en vuxen när det verkar som att den vuxne kan finnas på plats och behöva skydd inom den anmodade statens territorium" (art. 30 b).

Artikel 31 (medling)

133 Specialkommissionens preliminära utkast innehöll liksom motsvarande text i konventionen om skydd för barn, bland centralmyndighetens uppgifter att på samma grund som att lämna ut information och upptäcka vistelseorten för den vuxne (se art. 30 ovan), att "underlätta genom medling, jämkning eller liknande åtgärder, överenskomna lösningar för sydd av den vuxnes person eller egendom i situationer som omfattas av konventionen." Den här bestämmelsen togs bort i den första behandlingen efter en omröstning med en liten majoritet för,⁹⁰ och togs upp på nytt i den andra läsningen i en mildare form som inte lägger några förpliktelser på centralmyndigheten, utan bara rekommenderade den att "uppmuntra" det här alternativa sättet att lösa dispyter, vid behov genom "inblandning av andra organ"⁹¹.

När frågan ställdes mellan vilka människor dessa försök till medling skulle göras, var svaret att det kunde handla om förmyndaren och andra personer rörande framtiden för den vuxne och hans eller hennes egendom, eller mellan den vuxne och de personer som är ansvariga för honom eller henne i ett försök att få den vuxne att acceptera en åtgärd som verkar gynnsam.

Artikel 32 (begäran om konkret information och stöd i fråga om en specifik vuxen)

Punkt 1

134 Den här texten bemyndigar den behöriga myndigheten i en fördragsslutande stat, när den ämnar vidta en skyddsåtgärd, uppmana be en annan myndighet i en annan fördragsslutande stat som har information som är användbar för att skydda den vuxne att meddela denna. Även om texten inte säger detta uttryckligen, är det tydligt att myndigheterna i fråga endast är offentliga myndigheter, som dessutom är de enda som konventionen förutser kommer att kunna vidta skyddsåtgärder, och inte föreningar eller icke-myndighetsorganisationer.

Möjligheten att begära information om den vuxne bör visa sig vara särskilt användbar i händelse av en förändring i den vuxnes hemvist till en annan stat, samt i fall där det är de nationella myndigheterna som hanterar skyddet och som kommer att kunna ställa frågor till myndigheterna i staten där den vuxne har sin hemvist.

135 Vissa försiktighetsåtgärder har vidtagits för att undvika farorna med okontrollerad insamling av information. Det är endast "om situationen för den vuxne så kräver" som begäran om information är tillåtet. Det är den begärande myndigheten som måste överväga situationen och i sina orsaker till begäran om

⁹⁰ Se protokoll nr 8, nr 75–90 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 279–280].

⁹¹ Arbetsdokument nr 98 och protokoll nr 16, nr 44–55 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 332].

information visa att kraven är uppfyllda. På samma sätt förbjuder artikel 35 en sådan begäran om det skulle placera den vuxnes person eller egendom i fara, eller utgöra ett allvarligt hot mot friheten eller livet hos en medlem av den vuxnes familj. Artikel 35 utgör även ett symmetriskt hinder för överföring av den anmodade myndigheten av den begärda informationen, om denna överföring skulle innebära samma risker för den vuxne eller för medlemmar av hans eller hennes familj.

Även om texten inte säger det formellt, bör det klargöras att den anmodade myndigheten aldrig är skyldig att lämna den begärda informationen. Myndigheten bör ha behörighet att avgöra själv. Konventionen förpliktar den inte att skriftligen ange skälen till sitt nekande. Det är dessutom möjligt att myndighetens interna lag inte tillåter den att uppfylla begäran om upplysningar, i synnerhet där en sådan begäran skulle inkräkta på reglerna dessa lagar rörande konfidentiell kommunikation med utövarna av ett yrke.

Punkt 2

- 136** Punkt 1 överlåter till alla kompetenta myndigheter i en fördragsslutande stat möjligheten att kontakta en myndighet i en annan fördragsslutande stat, för att begära den information som krävs. Detta flexibla handlings sätt kan vara fördelaktigt, men det kan också belasta funktionen för det önskade samarbetet om den anmodade myndigheten inte smidigt kan identifiera den begärande myndigheten eller bedöma dess behörighet att skicka en sådan begäran. Punkt 2 ger således möjligheten för en fördragsslutande stat att göra en förklaring där de begäranden som gjorts under punkt 1 endast kan gå genom centralmyndigheten.

Punkt 3

- 137** Den här punkten gör det möjligt med ömsesidig hjälp mellan behöriga myndigheter i de fördragsslutande staterna för genomförandet av skyddsåtgärderna. Sådan hjälp kommer ofta att vara nödvändig, särskilt vid avlägsnande av den vuxne eller placering av honom eller henne vid en lämplig institution belägen i en annan stat än den som har vidtagit placeringsåtgärden.

Artikel 33 (gränsöverskridande placeringar)

- 138** Den här artikeln, som redan har nämnts i samband med artikel 22, punkt 2 e) (se ovan, nr. 123), utgör den enda processen för obligatorisk samverkan i konventionen. Denna uppstår när den myndighet som har jurisdiktion enligt artikel 5 till 8 överväger placering av den vuxne vid en institution, eller någon annan skyddad plats, när den här placeringen kommer att genomföras i en annan fördragsslutande stat. Denna samverkan ger myndigheten i den mottagande staten möjlighet att granska beslutet, och låter dem i förväg fastställa under vilka villkor den vuxne ska vistas i den mottagande staten, framför allt med hänsyn till invandringslagarna i medlemsstaten, eller till och med fördelningen av de kostnader som är kopplade till genomförandet av placeringsåtgärden⁹². Texten anger att samverkan ska ske med centralmyndigheten eller en annan behörig myndighet i den mottagande staten, och att den ska genomföras i form av en rapport till berörd myndighet om den vuxnes situation och skälen för den föreslagna placeringen eller vården.

⁹² Se nedan, under artikel 36.

- 139** Artikel 33, punkt 2, beviljar centralmyndigheten eller en annan behörig myndighet i den anmodade staten rätt att motsätta sig placeringsbeslutet. Detta är en märkbar skillnad jämfört med den parallella bestämmelsen i konventionen om skydd för barn, som gör att placeringsbeslutet måste godkännas i förväg av den anmodade staten⁹³.

Underlåtenhet att följa detta förfarande för samverkan i förväg leder till en vägran att erkänna placeringsåtgärden (art. 22, punkt 2 e), se ovan).

Artikel 34 (vuxen i allvarlig fara)

- 140** Den här artikeln rör fall där den behöriga myndigheten i en fördragsslutande stat, som har tagit eller kommer att vidta en skyddsåtgärd för en vuxen som är i allvarlig fara (till exempel sjukdom som kräver ständig behandling, droger, inflytande från en sekt), informeras om att den vuxne bytt hemvist eller finns i en annan fördragsslutande stat. Dessa myndigheter har då skyldighet att informera myndigheterna i den här andra staten om faran och de åtgärder som vidtagits eller övervägts. Denna skyldighet att informera gäller även i fall där den vuxne befinner sig i en icke-fördragsslutande stat.

För att den här bestämmelsen ska fungera förutsätts självklart att myndigheterna i den första staten informeras om att den vuxne finns i den andra staten, vilket kan begränsa dess användning i praktiken. Inget hindrar dock myndigheterna i den första staten från att först, i de fall då den vuxne finns i en annan fördragsslutande stat, begära placering av den vuxne enligt artikel 30 b), och sedan tillhandahålla information i enlighet med artikel 34.

Artikel 35 (information som skapar en risk för den vuxne)

- 141** I samband med artikel 32 påpekades att denna begäran eller överföring av information kan försätta den vuxnes person eller egendom i fara, eller utgöra ett allvarligt hot mot friheten eller livet för en medlem av den vuxnes familj. Artikel 35 beaktar dessa anmärkningar och instruerar den myndighet som tror att en sådan risk kan finnas att inte begära eller överföra informationen.

Artikel 36 (kostnader)

- 142** Mekanismerna för samarbetet medför kostnader, och i artikel 36 anges en regel, identisk med regeln i konventionen om skydd för barn (art. 38) och som redan återfinns i en något annorlunda form i *konventionen av den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn* (art. 26), enligt vilken centralmyndigheterna och andra offentliga myndigheter i de fördragsslutande staterna ska bära sina egna kostnader som uppstår genom tillämpning av kapitel V. Uttrycket "offentliga myndigheter" hänvisar till de

⁹³ I den första behandlingen antogs texten med samma lydelse som artikel 33 i konventionen om skydd för barn, men med endast en mycket liten majoritet (11 röster mot 10 med 2 nedlagda röster). Vissa delegationer ville ta bort texten helt, med hänvisning till att godkännandeprocessen var alldeles för otymplig i händelse av ett avtal mellan ursprungsmyndigheterna och vårdinstitutionen i den anmodade staten (se dok. nr 57 och protokoll nr 9, nr 1–29 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 282–284]). Diskussionen fortsatte i den andra behandlingen, och den kompromiss som uppnåddes var att ersätta den med icke-motstånd till uttryckligt, positivt godkännande dok. nr 108, protokoll nr 16, nr 55-90 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 332–335]).

administrativa myndigheterna i de fördragsslutande staterna, och inte domstolarna. Därmed omfattas domstolskostnader, mer allmänt rättegångskostnader och i synnerhet advokatarvoden inte av den här artikeln. Däremot omfattar det, förutom naturligtvis de fasta kostnaderna för myndigheternas funktioner, kostnader för korrespondens och överföringar, kostnader för att ta reda på diverse information samt hitta den vuxne, kostnader för att ordna medling eller förlikningsavtal samt kostnader för att genomföra åtgärder vidtagits i en annan stat.

Denna punkt erkänner emellertid att myndigheterna i staten bibehåller "möjligheten att införa rimliga avgifter för tillhandahållande av tjänster", till exempel att hitta en vuxen eller lämna ut information och intyg. De termer som används leder tankarna till att detta "åläggande" kan vara en begäran om ersättning för kostnader som redan har uppstått, eller en begäran om tillhandahållande av medel redan innan tjänsten har utförts. I båda dessa fall måste begäran utformas med en viss återhållsamhet. Punkt 2 innehåller dessutom möjligheten för de fördragsslutande staterna att ingå avtal sinsemellan om fördelningen av dessa kostnader.

Artikel 37 (avtal mellan fördragsslutande stater)

143 Den här artikeln, som också är hämtad från konventionen om skydd för barn (art. 39) och den motsvarighet som finns i artikel 39, punkt 2 i *Haagkonventionen av den 29 maj 1993 om skydd av barn och samarbete vid adoption mellan länder*, gör det möjligt för fördragsslutande stater att ingå avtal sinsemellan för att underlätta tillämpningen av kapitlet om samarbete. Detta skulle endast vara avtal som förstärker det samarbete som införs i detta kapitel, till exempel genom att göra vissa av bestämmelserna obligatoriska i stället för separata avtal som fastställer andra regler än dem som anges i konventionen genom artikel 49 (se nedan nr 160 ff.).

KAPITEL VI – ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 38 (internationellt intyg)

144 Kommissionen återskapade och utökade bestämmelsen i artikel 40 i konventionen om skydd för barn, och ordnade så att alla personer som anförtros skyddet av den vuxnes person eller egendom ska få ett intyg som visar i vilken kapacitet personen har tillstånd att agera och vilka befogenheter han eller hon har. Dock ville kommissionen inte tvinga fördragsslutande stater som inte vill utfärda ett intyg att göra detta. Certifikatet är därför valfritt.

Nyttan för de aktörer som erhåller intyget framgår tydligt. Oavsett om det gäller den vuxnes person eller egendom, känner aktörerna behov av säkerhet. Det ansågs att ett intyg som hade bevisvärde i alla de fördragsslutande staterna skulle göra det möjligt att undvika både kostnader och tvister.

Intyget nämner befattning och befogenheter för den person som anförtrotts skyddet av den vuxnes person eller egendom, utan att göra åtskillnad enligt om denna person har utsetts, och hans eller hennes befogenheter tilldelats, som en skyddsåtgärd eller av den vuxne själv. I vissa fall kan intyget på negativt sätt ange vilka befogenheter den här personen inte har. Det kan till exempel nämna att det juridiska ombudet för en vuxen som har sin hemvist i USA inte har

befogenhet att administrera egendom som den vuxne besitter i en främmande stat.

- 145** Till skillnad från artikel 40 i konventionen om skydd för barn, anger artikel 38 att intyget endast får utfärdas av myndigheterna i den fördragsslutande staten⁹⁴ när en skyddsåtgärd har vidtagits eller en framtidsfullmakt bekräftats. Myndigheterna i den stat där den vuxne har sin hemvist kan därför inte, till skillnad från i den lösning som anges i konventionen om skydd för barn, utfärda detta certifikat om de inte har vidtagit några skyddsåtgärder för eller bekräftat befogenheten i händelse av oförmögenhet. Dessa myndigheter har inte samma centrala plats som de har i konventionen om skydd för barn, och kommissionen vill inte öka antalet intyg eller risken att intygen ska motsäga varandra⁹⁵.
- 146** Begreppet bekräftande av behörighet måste ge garantier om tillförlitlighet och betraktas i förhållande till rättssystem som tillåter sådan bekräftelse och ålägger den en specifik myndighet, rättslig i Quebec och administrativ på andra platser. I den första versionen av denna rapport, som var baserad på konventionstextens lydelse, angavs att denna bekräftelse inte är en skyddsåtgärd i den mening som avses i konventionen. Om så verkligen skulle vara fallet skulle det inte vara nödvändigt att nämna den tillsammans med skyddsåtgärderna i artikel 38. Vissa delegationer har emellertid intygat att denna analys, enligt dem, inte är ett resultat av diskussionen, som var mycket tuff^{95bis}. Enligt detta synsätt kan en bekräftelse utgöra en skyddsåtgärd i den mening som avses i artikel 3 och den kan endast utfärdas av en behörig myndighet i enlighet med konventionen. En följd av detta kan vara att om den vuxne, i enlighet med artikel 15, punkt 2, har lämnat den befogenhet som han eller hon överfört till en annan tillämplig lag än den som myndigheterna har jurisdiktion över enligt konventionen, riskerar representanten att berövas möjligheten att få sin behörighet bekräftad, till exempel av en kompetent myndighet i den stat vars lag är tillämplig för framtidsfullmakten.
- 147** Enligt artikel 38, punkt 2, "antas befattningen och befogenheten som anges i intyget ha anförtrotts personen från och med det datum som anges i intyget, om det inte finns bevis för något annat". Det är därför möjligt för alla berörda personer att bestrida riktigheten av uppgifterna i intyget, men i avsaknad av ett bestridande kan tredje man tryggt samverka med den person som anges i intyget inom ramarna för de befogenheter som anges där. Bevisvärdet är begränsat till det datum då intyget utarbetades. Intyget kan inte garantera att de befogenheter som fanns då kommer att fortsätta att gälla i framtiden. Att ange detta innebar gjorde det överflödigt att ge den utfärdande myndigheten befogenhet att avsluta intyget, som hade föreslagits⁹⁶.

En arbetsgrupp under ledning av fru Bauer från Frankrike förberedde ett exempelintyg (dok. nr. 90), som godkändes av kommissionen. Intyget införlivades inte i konventionen för att underlätta framtida ändringar. Det beslutades att det skulle överlämnas till medlemsstaterna och att den permanenta byrån skulle rekommendera de fördragsslutande staterna att använda det.

⁹⁴ Punkt 3 anger att det är upp till varje fördragsslutande stat att utse vilka myndigheter som är behöriga att utfärda ett intyg.

⁹⁵ Se förkastandet av förslaget från den schweiziska delegationen i samband med detta, arbetsdokument nr 59, protokoll nr 10, nr 79 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 296].

^{95bis} Se arbetsdokument nr 77, och diskussionen i protokoll nr 10, nr 51–81 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 294–296].

⁹⁶ Se arbetsdokument nr 59, protokoll nr 10, nr 55 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 294].

Artikel 39 (skydd av personuppgifter)

148 Den här artikeln är identisk med artikel 41 i konventionen om skydd för barn, återskapar i huvudsak bestämmelsen i artikel 31 i konventionen av den 29 maj 1993 om adoption⁹⁷. Skydd av personuppgifter, framför allt i datoriserad form, är dessutom ett övergripande mål som är gemensamt för moderna stater.

Artikel 40 (sekretess)

149 Den här texten kräver att de myndigheter som informationen överförs till ska säkerställa deras sekretess, i enlighet med lagarna i deras stat. Detta måste övervakas noga allt eftersom de elektroniska överföringarna utvecklas. Denna skyldighet att bevara sekretessen måste också införas för den myndighet som överför informationen, eftersom den på ett sätt också är mottagare av den information som den överför elektroniskt.

Artikel 41 (undantag från krav på legalisering)

150 Dispens från krav på legalisering, som redan föreskrivs i konventionen om skydd för barn, sträcker sig här till alla "dokument som vidarebefordras eller levereras enligt denna konvention", *d.v.s.* all skriftlig information som lämnas, alla rättsliga och administrativa beslut samt intyg som levereras i enlighet med artikel 38.

Artikel 42 (utseende av myndigheter)

151 Den här artikeln är avsedd att underlätta den praktiska tillämpningen av de artiklar den hänvisar till genom att tillåta den begärande myndigheten i en fördragsslutande stat att veta vilken myndighet som ska adresseras i den anmodade staten, när en överföring av jurisdiktion till ett mer lämpligt forum (art. 8) eller en placering utomlands (art. 33)⁹⁸ övervägs. Men det här utseendet är valfritt för de fördragsslutande staterna, som på grund av variationen och det stora antalet myndigheter vars jurisdiktion kan åberopas under olika omständigheter, kanske inte kan ta fram fullständiga listor.

Artikel 43 (information om beteckningar och förklaringar)

152 Den här texten anger till vem beteckningarna och förklaringarna i staterna, som görs vid tillämpning av konventionen, måste meddelas. Den visar arbetsfördelningen mellan Haagkonferensens permanenta byrå och konventionens depositarie. Till skillnad från i tidigare konventioner fastställer artikeln att denna kommunikation måste genomföras senast på inlämningsdatum för ratifikationsinstrumentet, vid godtagande eller godkännande av konventionen eller vid anslutning därtill. Syftet med denna bestämmelse, som härrör från ett förslag från Nederländernas delegation,⁹⁹ är att göra det möjligt för de andra

⁹⁷ Se i samband med denna artiklar rapporten från herr Parra-Aranguren, *Förfaranden vid det sjuttonde mötet (1993)*, band II, s. 632.

⁹⁸ I själva verket föreskriver artikel 33 inte adressering av en begäran, utan föreskriver endast att myndigheterna i staten där placeringen ska ske bör konsulteras. Artikel 42 gäller naturligtvis vid adressering av denna samverkan (se protokoll, plenarsession nr 163–167 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 351]).

⁹⁹ Arbetsdokument nr 87 och diskussionen, protokoll nr 10, nr 44–45 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 293] och protokoll nr 16, nr 90–111 [se diplomatiska

fördragsslutande staterna att fullgöra sina skyldigheter enligt kapitlet om samarbete. Underlåtenhet att hålla denna tidsfrist innebär inte att inlämningen av instrumentet blir ogiltig, men kommer att stärka den permanenta byrån gentemot den felande staten.

Artiklarna 44–47 (federala klausuler)

153 Dessa artiklar innehåller vad som kallas för federala klausuler, som rör tillämpningen av konventionen gällande stater vars rättssystem inte är enhetliga. Dessa klausuler har blivit brukliga i Haagkonventionerna sedan ungefär trettio år tillbaka, men de finjusteras från konvention till konvention och utarbetandet måste anpassas till syftet med varje konvention. Som anges i inledningen till denna rapport, fick en särskild arbetsgrupp under ledning av Alegría Borrás från Spanien under den diplomatiska sessionen i uppgift att förbereda utkastartiklar dok. nr 100), som antogs nästan utan ändringar av kommissionen. Artikel 44 gäller de situationer som endast leder till konflikter som är interna för en fördragsslutande stat, medan artiklarna 45 och 46 handlar om tillämpningen av konventionen när det gäller stater som har interregionala lagkonflikter och artikel 47 gör samma sak för stater som har interpersonella lagkonflikter.

Artikel 44 (protokollet är inte tillämpligt på interna lagkonflikter)

154 Konventionen syftar till att reglera internationella konflikter mellan myndigheter och lagar i samband med skydd av vuxna. En fördragsslutande stat där olika rättsordningar tillämpas på detta område får, om den vill, tillämpa konventionens regler för att lösa dessa konflikter, men denna artikel anger att en sådan stat inte på något sätt är skyldig att göra detta¹⁰⁰. Det bör påpekas att de interna konflikter i en fördragsslutande stat som den här artikeln rör, kan vara både interregionala och interpersonella.

Endast en liten majoritet röstade för att behålla den här artikeln¹⁰¹. Eftersom artikel 1 fastställer – till skillnad från konventionen om skydd för barn – att konventionen gäller "i internationella situationer", är det klart att den inte gäller interna konflikter. Åtminstone artikel 44 kan förstås som en indirekt uppmaning att förlita sig på reglerna som fastställs för lösningen av sådana konflikter.

Artikel 45 (interregionala konflikter, allmänna regler)

155 Den här artikeln anger precis som den följande artikeln hur konventionen ska tillämpas för en stat som består av flera regioner där olika lagsystem eller uppsättningar lagar gäller.

specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 335–336].

¹⁰⁰ Samma regel finns i de olika Haagkonventionerna, i synnerhet *konventionen av den 14 mars 1978 om lag tillämplig för agenturavtal och fullmakt*, artikel 20, *konventionen av den 14 mars 1978 om tillämplig lag för makars förmögenhetsförhållanden*, artikel 18, *konventionen av den 22 december 1986 om lag tillämplig för avtal om internationella köp av varor*, artikel 20, *konventionen av den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn*, artikel 33, *konventionen av den 1 augusti 1989 om lagen om arv vid dödsfall*, artikel 21, *konventionen av den 29 maj 1993 om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner*, artikel 38, *Haagkonventionen av den 19 oktober 1996 om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldraansvar och åtgärder till skydd för barn*, artikel 46.

¹⁰¹ Med 12 röster till 10 med 1 nedlagd röst, se protokoll nr 17, nr 21–27 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 340].

Syftet med denna artikel är rent teknisk. Den fastställer de allmänna regler som kan tillämpas för både frågor om myndigheternas jurisdiktion, tillämplig lag och erkännande av skyddsåtgärder, men när det gäller omfattning begränsas den i hög grad av artikel 46, som anger särskilda regler i detta avseende.

- 156** Den allmänna tanke som inspirerade artikel 45, och som det finns prejudikat för i andra konventioner,¹⁰² är att den federala eller halvfederala staten ska lokalisera de geografiska kopplande element som konventionen föredrar i det territorium i en sådan stat där de i praktiken finns. Detta gäller för den vuxnes hemvist, hans eller hennes närvaro, platsen för hans eller hennes egendom, eller den viktiga koppling som situationen kan ha med en stat eller platsen för införandet av åtgärden (leden *a*, *b*, *c*, *f* och *h*). På samma sätt bör hänvisningar till en myndighet, en lag eller en process vara till en myndighet som är behörig att agera, eller till en lag eller procedur som gäller i det aktuella territoriet (leden *g*, *h* och *i*). Hänvisningen till den stat där den vuxne har sin nationalitet (se art. 7 och art. 8, punkt 2, led *a*) ska tolkas som att "det territorium som utsetts av lagen i den staten, eller i avsaknad av relevanta regler, till det territorium som den vuxne har närmast koppling till" (led *d*). Hänvisningen till den stat vars myndigheter har valts av den vuxne bör tolkas som territoriet om den vuxne har valt dessa myndigheter, eller annars det territorium som den vuxne har närmast koppling till (led *e*).

Artikel 46 (interregionala konflikter, särskilda regler om tillämplig lagstiftning)

- 157** En kort jämförande studie av de senaste Haagkonventionerna skulle visa att mycket varierade system har använts för att fastställa lagen för det tillämpliga territoriet, där konventionens konfliktregler avgör vilken lag som ska användas för en stat som har interregionala lagkonflikter. Vissa konventioner utser direkt det territorium vars lag ska tillämpas¹⁰³. Andra hänvisar huvudsakligen till de interna konfliktreglerna i den aktuella staten, och subsidiariteten till lagen i territoriet som situationen har närmast koppling till,¹⁰⁴ eller till lagen i ett territorium som fastställs direkt¹⁰⁵. Artikel 46 i denna konvention, liksom konventionen om skydd för barn gynnar detta sistnämnda system. Det territorium vars lag är tillämplig är det som identifieras av de gällande reglerna i den berörda staten, men om det inte finns något är det territoriet som definieras i artikel 45. Därför gäller att när artikel 15 anger att lagen i den stat där den vuxne har sin hemvist ska styra framtidsfullmakten som har överförs, och den här staten består av flera territorier som styrs av olika lagar, skulle det först vara nödvändigt att undersöka om det i statens lagar finns regler som leder till identifiering av territoriet, vilken lag som är tillämplig och, i avsaknad av sådana regler, i enlighet med artikel 45, led *a*, lagen i det territorium där den vuxne då

¹⁰² Se Haagkonventionen den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn, artikel 31, och framför allt, Haagkonventionen av den 29 maj 1993 om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, artikel 36.

¹⁰³ Se konventionen av den 14 mars 1978 om lag tillämplig för agenturavtal och fullmakt, artikel 19, konventionen av den 14 mars 1978 om tillämplig lag för makars förmögenhetsförhållanden, artikel 17, konventionen av den 14 mars 1978 om erkännande av äktenskapens giltighet, artikel 18 och 19, konventionen av den 22 december 1986 om lag tillämplig för avtal om internationella köp av varor, artikel 19, konventionen av den 25 oktober 1980 om de internationella aspekterna på internationella bortföranden av barn, artikel 31 *b*, konventionen av den 1 juli 1985 tillämplig lag för och erkännande av trustar, artikel 23, konventionen av den 29 maj 1993 om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, artikel 36 *b*.

¹⁰⁴ Konventionen av den 2 oktober 1973 om tillämplig lag för underhållsskyldighet, artikel 16.

¹⁰⁵ Se konventionen av den 14 mars 1978 om tillämplig lag för makars förmögenhetsförhållanden, artikel 16, konventionen av den 1 augusti 1989 om tillämplig lag för arv vid dödsfall, artikel 19, punkt 2.

hade sin hemvist.

Artikel 47 (interpersonella konflikter, tillämplig lagstiftning)

158 Till skillnad från artiklarna 45 och 46, hanterar artikel 47, som hämtats från artikel 49 i konventionen om skydd för barn, stater som har interpersonella konflikter, det vill säga stater som har olika lagsystem eller regeluppsättningar som gäller för olika kategorier av personer. Alla Haagkonventioner som behandlar fastställande av tillämplig lag, där de konfliktregler som anges utser en stat av den här typen, underställs de interna konfliktreglerna i den här staten. Vissa av dem upphör där, utan att ge någon lösning för de fall där sådana bestämmelser inte finns i den berörda staten¹⁰⁶. Andra fyller i den här luckan och hänvisar i avsaknad av sådana regler till lagen med den närmaste kopplingen¹⁰⁷. Artikel 47 i denna konvention använder det sistnämnda systemet. I avsaknad av regler som gäller i den aktuella staten för att identifiera tillämplig lag, gäller lagen för systemet eller regeluppsättningen som den vuxne har närmast koppling till.

Artikel 48 (ersättning av konventionen av den 17 juli 1905)

159 Den här artikeln informerar om ersättningen, för relationer mellan fördragslutande stater, av den gamla konventionen av den 17 juli 1905 med den aktuella konventionen¹⁰⁸. Till skillnad från den liknande bestämmelsen i artikel 51 i konventionen om skydd för barn, gör det inte förbehåll för erkännandet av åtgärder som tidigare vidtagits vid tillämpning av den gamla konventionen, som knappast längre verkar tillämpas.

Annars skulle övergången från en konvention till en annan kunna leda till likadana svårigheter som de som har angetts för efterföljarna till konventionerna av 1961 och 1996¹⁰⁹. Om till exempel hemvisten för en vuxen ändras från stat A till stat B, som båda tidigare varit del av 1905 års konvention, men vid tidpunkten för ändringen är del av den nya konventionen, borde denna nya konvention logiskt sett gälla i deras ömsesidiga relationer. Men om den vuxne är medborgare i stat C, del av konventionen av 1905 konventionen men inte den nya konventionen, fortsätter 1905 års konvention att knyta samman stat A och B med stat C, som genom att hävda jurisdiktion för sina myndigheter kan blockera tillämpningen av den nya konventionen i relationerna mellan stat A och B¹¹⁰.

¹⁰⁶ Se konventionen av den 14 mars 1978 om erkännande av äktenskapens giltighet, artikel 20, konventionen av den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn, artikel 32, konventionen av den 29 maj 1993 om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, artikel 37.

¹⁰⁷ Konventionen av den 2 oktober 1973 om tillämplig lag för underhållsskyldighet, artikel 16; konventionen av den 1 augusti 1989 om tillämplig lag för arv vid dödsfall, artikel 20, jämför med konventionen av den 14 mars 1978 om tillämplig lag för makars förmögenhetsförhållanden, artikel 19.

¹⁰⁸ Jämför artikel 51, konventionen av den 19 oktober 1996 om behörighet, tillämplig lag, erkännande, verkställighet och samarbete i frågor om föräldransvar och åtgärder till skydd för barn.

¹⁰⁹ Se den förklarande rapporten om 1996 års konvention, nr 169.

¹¹⁰ Konventionen av den 17 juli 1905 ger en prioriterad jurisdiktion till myndigheterna i nationalstaten att formulera ingripandet och ordna förmyndarskapet (art. 2). Myndigheterna i den stat där den vuxne har sin hemvist har endast subsidiär behörighet om de nationella myndigheterna avstår (art. 6), men det ingripande som formuleras av myndigheterna i hemvisten kan hävas av de nationella myndigheterna i enlighet med deras lag (artikel 11).

Artikel 49 (konflikter med andra konventioner)

160 Den här artikeln är hämtad från artikel 52 i konventionen om skydd för barn, införd med tanke på förhandlingarna som då pågick inom EU rörande vad som skulle komma att bli rådets förordning om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar för makars gemensamma barn¹¹¹. Det ledde dock ändå till debatt, eftersom vissa stater fruktade att de inte skulle få tillräckligt med utrymme för att i framtiden kunna sluta separata avtal inom de områden som regleras av konventionen. De förklaringar som gavs under debatterna visade att det fortfarande fanns gott om utrymme.

Punkt 1

161 Den här punkten behandlar, liksom de vanliga kompatibilitetsklausulerna i många konventioner, endast tidigare avtal som slutits av de fördragsslutande staterna. Den gör förbehåll för deras tillämpning, såvida inte de stater som är parter i dessa överenskommelser inte anger motsatsen.

Punkt 2

162 Punkt 2 tillåter "en eller flera fördragsslutande stater att ingå överenskommelser som innehåller, avseende vuxna som har sin hemvist i någon av de stater som är parter i överenskommelsen, bestämmelser om frågor som styrs av den här konventionen". Sådana överenskommelser kan ingås mellan fördragsslutande stater eller mellan fördragsslutande stater och tredje stater,¹¹² men de överenskommelser som nämns i denna punkt är överenskommelser som berör "vuxna med hemvist i någon av de stater som är parter i sådana överenskommelser".

Denna begränsning ansågs av delegationerna från de nordiska länderna som överdriven, eftersom de ville kunna sluta separata överenskommelser som bygger på inte bara hemvist, utan även på nationalitet eller boende för den vuxne eller förekomsten av egendom i de stater som är parter i överenskommelsen. Med detta i åtanke föreslog de att punkt 2 skulle utgå och att tillämpningen av konventionerna som ingåtts eller ska ingås av de fördragsslutande staterna¹¹³ reserveras i punkt 1, på samma nivå som artikel 23 i konventionen om arv. Invändningen var att detta främst är en konvention om myndigheternas jurisdiktion (och inte bara en konvention om lagkonflikter, som konventionen om arv), och att strävan var att förhindra att en separat konvention skulle tecknas av vissa stater som är parter i konventionen om skydd av vuxna med regler om jurisdiktion som skulle göra tillämpningen mindre smidig. Detta skulle bli fallet om en sådan separat konvention skulle påverka vuxna som har sin hemvist utanför den slutna cirkeln av stater som är parter i konventionen och i en stat som är part i Haagkonventionen. Dessutom lämnades som svar att även om punkt 2 i själva verket innebar en begränsning av de avtal som övervägs för vuxna som har sin hemvist i en stat som är part i överenskommelserna, upprepar punkt 3 inte denna begränsning och lämnar öppet för separata avtal för vuxna som inte nödvändigtvis har sin hemvist i en konventionsstat, dock under

¹¹¹ Denna förordning trädde i kraft den 1 mars 2001.

¹¹² Den sistnämnda möjligheten härrör från det faktum att punkten överväger ett separat avtal som ingåtts av "en eller flera fördragsslutande stater". Om det endast träffas av en fördragsslutande stat, kan detta endast vara en tredje stat.

¹¹³ Ett förslag som avslogs med 12 röster mot 7 med 5 nedlagda röster, se diskussionsprotokoll nr 10, nr 1–40 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 290–293] och protokoll nr 17, nr 28–34 [se diplomatiska specialkommissionens förfaranden från 1999, s. 340–341].

förutsättning att dessa avtal inte påverkar tillämpningen av Haagkonventionen.

Punkt 3

- 163** Denna punkt anger att de separata överenskommelser som ingås av en eller flera fördragsslutande stater "inte påverkar tillämpningen av bestämmelserna i den här konventionen i förhållandet mellan dessa stater och andra fördragsslutande stater ". Med andra ord är friheten att ingå separata överenskommelser fullständig, men de fördragsslutande stater som är parter i sådana separata överenskommelser får inte under några omständigheter använda dessa överenskommelser som ett argument för att avsäga sig sina skyldigheter gentemot de andra fördragsslutande staterna som inte är parter i de separata överenskommelserna.

Räckvidden av punkt 3 kan illustreras med hjälp av flera exempel. Om det enligt Haagkonventionen finns en grund för jurisdiktion till fördel för en stat som är part i denna konvention, men inte i den separata överenskommelsen, bör de fördragsslutande stater som också är part i den separata överenskommelsen erkänna att de åtgärder som vidtas av denna myndighet baserat på den här jurisdiktionen har vidtagits av en behörig myndighet, även om den separata överenskommelsen har uteslutit en sådan grund för jurisdiktion. På motsvarande sätt är de fördragsslutande stater som inte är parter i den separata överenskommelsen naturligtvis inte bundna att erkänna de åtgärder som vidtagits i andra fördragsslutande stater som är parter i en sådan överenskommelse baserat på en grund för jurisdiktion som tillhandahålls genom denna separata överenskommelse, men inte genom Haagkonventionen. Dessutom bör de fördragsslutande stater som är parter i den separata överenskommelsen respektera de förpliktelser om samarbete som åläggs dem i Haagkonventionen.

- 164** Enligt den tolkning som framhölls i den diplomatiska kommissionens diskussioner, rör begränsningarna i punkt 3 endast de överenskommelser som nämns här, med andra ord de som inte är begränsade till vuxna som har sin hemvist i någon av staterna som är parter i dessa överenskommelser. De överenskommelser som fastställs i punkt 2 påverkas därför inte av dessa begränsningar.

Punkt 4

- 165** Den här punkten införlivar i de separata överenskommelserna enhetliga lagar som bygger på förekomsten av särskilda kopplingar mellan de berörda staterna. Den här bestämmelsen är av särskilt intresse för de nordiska länderna.

Artikel 50 (tidsmässig tillämpning av konventionen)

- 166** Denna artikel upprepar i sina första två punkter de två regler om övergångslagar som anges i artikel 53 i konventionen om skydd för barn rörande myndigheternas jurisdiktion och erkännandet av åtgärder. Härav följer logiskt av punkt 1 att reglerna för jurisdiktion endast tillämpas i en stat från tiden då konventionen börjar gälla i staten. Följaktligen blir de åtgärder som vidtas i en fördragsslutande stat innan konventionen träder i kraft i staten, vid tillämpning av de regler för jurisdiktion som tidigare har gällt, inte ogiltiga när konventionen träder i kraft, även om de myndigheter som vidtog dem inte längre har jurisdiktion enligt konventionen.

- 167** Punkt 2 begränsar den tidsmässiga tillämpningen av kapitel IV (erkännande och verkställighet) till åtgärder som vidtas efter att konventionen träder i kraft, både i åtgärdernas ursprungsstat och i den anmodade staten. Ingenting hindrar emellertid den anmodade staten från att, på grundval av sin egen nationella lag, erkänna beslut som har fattats tidigare.
- 168** Punkt 3 är ny. Detta var nödvändigt på grund av förekomsten framtidsfullmakter som är knutna till den vuxne (art. 15). Kommissionen ville att framtidsfullmakter som den vuxne överfört tidigare, om detta gjorts i enlighet med förutsättningarna i artikel 15, skulle erkännas i varje fördragsslutande stat från den tidpunkt då konventionen trädde i kraft i den staten. Sammanfattningsvis kräver konventionen att framtidsfullmakter som getts innan konventionen trädde i kraft fortsätter att gälla,¹¹⁴ men det finns inget krav på erkännande av handlingar som har genomförts under tillämpningen av dessa fullmakter innan konventionen trädde i kraft i staten.

Artikel 51 (kommunikationsspråk)

- 169** Den här artikeln, som är identisk med artikel 54 i konventionen om skydd för barn och artikel 24 i *konventionen av den 25 oktober 1980 om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn*, tar upp problemen med det språk som kommunikationen mellan myndigheter ska utarbetas på eller översättas till. Kommunikationen måste vara på originalspråket och måste åtföljas av en översättning till det officiella språket eller ett av de officiella språken i den andra staten, eller, om detta inte är möjligt, en översättning till franska eller engelska. Det finns bestämmelser för att göra en reservation beträffande användningen av antingen engelska eller franska.

Artikel 52 (övervakning av konventionen)

- 170** Denna artikel återger artikel 54 i konventionen om skydd för barn, som i sig själv återger artikel 42 i konventionen av den 29 maj 1993 om antagande. Det finns endast fördelar i att konferensen periodvis anordnar möten för att undersöka hur konventionen fungerar i praktiken, och på lämpligt sätt lämna förslag till förbättringar.

KAPITEL VII – SLUTKLAUSULER

Artiklarna 53-55 (slutklausuler)

- 171** Dessa artiklar som förbereddes av den permanenta byrån (dok. nr 65) och antogs utan långa diskussioner, har hämtats från tidigare konventioner, särskilt konventionen om skydd för barn. De tar upp undertecknande, ratifikation, godkännande eller godtagande (art. 53), anslutning (art. 54), möjligheten att stater har två eller flera territorier där olika lagar är tillämpliga för att ange till vilka territorier som konventionen ska tillämpas (art. 55), med systemet för ensam reservation tillåten av konventionen¹¹⁵ och dess tillbakadragande

¹¹⁴ Medan den inte kräver erkännande av skyddsåtgärder som vidtagits tidigare, se artikel 50, punkt 1.

¹¹⁵ Detta förbehåll gäller språket i kommunikationen, se ovan, nr 169, *ad* artikel 51. Befogenheten att göra en reservation för tillämpningen av konventionen i det medicinska fältet, som först godtog av kommissionen, upphävdes efter att enighet uppnåtts i dessa frågor.

(art. 56), med ikraftträdandet av konventionen (art. 57), med uppsägningen (art. 58), och slutligen med de meddelanden som depositarien för konventionen ska göra till konferensens medlemsstater och de stater som har anslutit till konventionen (art. 59).

Konventionen lånar två innovationer från konventionen om skydd för barn jämfört med tidigare konventioner. För det första, i enlighet med artikel 53 och som kontrast till konventionen om adoption, som i sig frångick tidigare konventioner, är konventionen endast öppen för underteckning av stater som är medlemmar i konferensen av den 2 oktober 1999, och inte av de stater som har deltagit som observatörer eller blev medlemmar efter detta datum. De senare kan ansluta sig till konventionen genom att följa förfarandet i artikel 54, med andra ord, endast efter dess ikraftträdande enligt artikel 57, punkt 1. Artikel 58 fastställer för det andra att uppsägningen av konventionen kan begränsas till vissa territorier som omfattas av konventionen.

Paris den 5 januari 2000